

Berâat ve Mi'râc Gecelerinizi Tebrîk Eder,
Hayırlı Berâatler Almaya ve Rûhânî Mi'râclar
Yapmaya Vesîle Olmasını Niyâz Ederiz!

Lâlegül

Aylık İlim, Kültür ve Fikir Dergisi

Lâlegül Dergisi Yıl:9 Sayı:97 Receb - Şa'bân 1442 MART 2021 Fiyatı: 15 TL

KUL HAKLARININ ÖNEMİ VE KURTULMA YOLLARI -1

Ahmet Mahmut ÜNLÜ s.04

s.63-64 Bir Yıl Boyunca Belâlardan Korunmak İçin
Okunacak Duâlar

s.64 Receb-i Şerîf Ayının Mühim Zikirleri

s.65-66 Receb-i Şerîf'te Kılınacak Bir Hâcet Namazı

s.67-69 Mi'râc Gecesi ve Gününün Namazları

s.70 Şa'bân-ı Şerîf Ayının Zikirleri

s.70-71 Şa'bân-ı Şerîf'in İlk Gecesi İsteklerin
Gerçekleşmesi İçin Okunacak Âyet-i Kerîmeler

s.71-75 Şa'bân-ı Şerîf Ayının Namazları ve Oruçları

s.75-80 Berâat Gecesi'nin Vazîfeleri

s.80 Borç Alırken Ödeme Kolaylığı İçin Okunacak Duâ

Mûsâ Cârullâh Âfeti ve Mehmet Görmez -4-
Dr. Ahmet GELİŞGEN s. 18

Devlet-i Aliyye'nin 35. Şeyhulislâmı,
Hüsanzâde Abdurrahmân Efendi
Hasan KUDUOĞLU s.26

Lafzın Umûmîliği ve Sebebin Husûsîliği Konusundan
Târihselciliğe Yol Çıkar mı? (Mustafa Öztürk'ün Konu
Hakkındaki Bâtıl Görüşlerinin Tenkidi -2)
Ömer Faruk KORKMAZ s.34

Çağımızın Hastalığı Cinsiyetsizleştirme
İsmallağa Fıkıh Heyeti s.38

Kur'an'dan Sonraki En Büyük Mûcize Mi'râc
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER s.42

Balkanlar'ın Medinesi, Üsküp
Dr. İhsan ŞENOCAK s.52

Uzakdoğu'da Sultan Hamid'in İzleri -2
Dr. Mehmet Rıza DERİNDAG s.56

2.Abdülhamîd Döneminde Mescid-i Aksâ

EDİTÖRDEN

Üç Ayların feyiz dolu atmosferinde mânevî yürüyüşümüze devam ediyoruz. Haklarında âyetlerin nâzil olduğu, hadis-i şeriflerin vârid olduğu çok kıymetli bir zaman dilimi içerisindeyiz.

Bu ay iki tane kandil gecesini idrak edeceğiz. Bunlardan bir tanesi Receb-i Şerif Ayı'nın yirmi yedinci gecesine tevafuk eden, on Mart Çarşamba'yı, on bir Mart Perşembe'ye bağlayan **"Mi'râc Gecesi"**dir.

Allah-u Teala bu mübarek gecede, Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'i Mi'râc davetiyle müşerref kıldı. Çektiği bütün sıkıntıları, üzüntüleri, zorlukları ve yorgunlukları unutturacak hoşnutluk hulleleri giydirdi. Daha önce hiç kimseye nasip olmayan bu özel randevuda, Onu Mekke'de bulunan Mescidi Haram'dan alıp evvela etrafı mübarek kılınan, din ve dünya bereketleriyle bezenmiş olan Kudüs'teki Mescidi Aksa'ya götürdü.

Oradan da göklere yükseltip yarattığı mükevvenâtı, melekût âlemini, esrar ve ceberrût âlemini ve bütün semâvâtı gezdirdi. Cenneti ve Cehennemi gösterip Arş'ı, Kürsü'yü ve daha nice âyetlerini temâşâ ettirdikten sonra bilinmeyen makamlara çıkardı. Onu Kendisine yaklaştırıp şekil, şemâl ve cihetten münezzehe, keyfiyet ve mekândan ârî olarak o yüce makamda görüştü ve tekrar geri döndürdü.

Böylece Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'in Kur'an'dan sonra en büyük mucizelerinden olan **"İsrâ ve Mi'râc"** hadisesi gerçekleşmiş oldu.

Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) Mi'râc'dan dönerken ümmetine bazı hediyeler getirdi. Bunlardan üç tanesini zikrederim:

- 1- **Müminin miracı olan beş vakit namaz.**
- 2- **Bakara sûresinin son iki âyeti**
- 3- **Allah'a şirk koşmayanların günahlarının bağışlanacağı müjdesi.**

Bu ay içinde idrak edeceğimiz diğer Kandil Gecesi ise; yirmi yedi Mart Cumartesi'yi yirmi sekiz Mart Pazar'a bağlayan geceye tevafuk eden **"Berat Gecesi"**dir.

Bu mübarek gece, Ramazan Ayı'nın müjdecisi ve Kadir Gecesi'nden sonraki en kıymetli gecedir. O gece Allah-u Teala kullarını af ve mağfiret buyurur, dualarını kabul eder. Nitekim Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

"Şaban Ayı'nın yarısı (Berat Gecesi) olduğu zaman, gecesinde namaz kılın, gündüzünde de oruç tutun. Çünkü Allah-u Teala o gün, güneşin batmasıyla dünya semâsına (inmekten çıkmaktan, hareket ve intikalden münezzehe olarak Zât'ına yakışan bir inişle, rahmetiyle) iner ve fecir vaktine kadar:

'Bana istiğfar eden yok mu, onu mağfiret edeyim! Benden rızık isteyen yok mu, onu rızıklandırayım! Belâya maruz kalan yok mu, ona afiyet vereyim! Şöyle olan yok mu, böyle olan yok mu?' diye nida eder.

Artık kim ne isterse, mutlaka ona muradı verilir."

(İbn-i Mâce, İkâme 191)

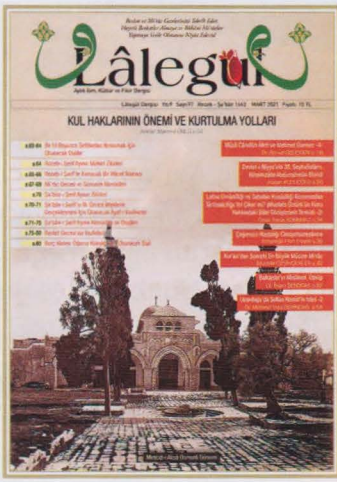
Berat Gecesi, herkes için dönüm noktası sayılabilecek bir gecedir. Zira önümüzdeki sene içerisinde neler olup bitecekse bunların hepsi o gece takdir ve tespit edilir. Mahlûkâtın bir sene içerisindeki rızıkları, zengin veya fakir, aziz veya zelil olacakları; önümüzdeki sene içinde kimler ölecek veya kimler doğacak, hangi bölgelerde yel, sel, deprem yada yer çökmeleri gibi doğal afetler meydana gelecek ve nerelerde savaşlar zuhûr edecekse bunların hepsi, hatta yeryüzüne düşecek olan yağmur tanesine kadar Berat Gecesi'nde yazılıp takdir edilir.

Böylesine önem arzeden bu mübarek gecede, çok dualar edelim ve hakkımızda hayırlı takdirler yazılması hususunda Rabbimize niyazda bulunalım.

Duaların mutlaka kabul olduğu bu mübarek gecelerde birbirimizi dualarda unutmamak temenisiyle, hepimizin Mi'râc Geceniz ve Ramazan Ayı'nın müjdecisi olan Berat Geceniz şimdiden mübarek olsun. Rabbim cümlemize rûhânî miraçlar lûtfeyleyip Cehennem'den Beratını alanlardan eylesin.

Fi emanillah!

Mustafa Özşimşekler

LÂLEGÜL DERGİSİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
TUANA YAYINCILIK A. Ş.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

GENEL MÜDÜR
Gürsel YILDIZ

REKLAM İLETİŞİM
reklam@lalegulyayinlari.com

YAYIN TÜRÜ
Aylık İlim-Kültür ve Fikir Dergisi

BASIM YERİ
Matsis Matbaa Hizmetleri - Tevfikbey Mah.
Dr. Ali Demir Cad. No:51 Sefaköy / İSTANBUL
Tel: 0212 624 21 11 www.matbaasistemleri.com

ABONELİK ÖDEMESİ İÇİN
BANKA HESAP BİLGİLERİ
TUANA YAYINCILIK A. Ş.

❖ VAKIF KATILIM TL HESABI
İBAN: TR77 0021 0000 0000 8388 9000 01

❖ VAKIF KATILIM EURO HESABI
İBAN: TR66 0021 0000 0000 8388 9001 02

❖ VAKIF KATILIM DOLAR HESABI
İBAN: TR93 0021 0000 0000 8388 9001 01

POSTA ÇEKİ HESAP NUMARASI
TUANA YAYINCILIK A. Ş.
14851995

ABONE DAĞITIM
TUANA YAYINCILIK A. Ş.
0212 435 10 58

YURTIÇİ ABONELİK
0212 435 10 58

YURTDIŞI ABONELİK
+49 176 62512872

e-DERGİ ABONELİK
www.lalegul.net

WEB
www.herseybusepette.com
www.lalegulavrupa.com

ADRES
Tuana Basın Yayın - Çınar Mah. Osman Gazi Cad.
No: 50/A Bağcılar / İSTANBUL

Dergimizde yayınlanan yazıların, reklamların
sorumluluğu yazarına ve reklam sahibine aittir.

İÇİNDEKİLER

■ AHMET MAHMUT ÜNLÜ ► 04

KUL HAKLARININ ÖNEMİ VE KURTULMA YOLLARI -1

DUÂLAR, ZİKİRLER VE FAZİLETLİ AMELLER

- 62 HAYIRLARA NÂİLİYET, ŞERLERDEN EMNİYET, ŞİFÂ VE RIZIK BEREKETİ İÇİN HİCRÎ AYIN BAŞINDA YAPILACAK MÜHİM VAZİFELER
- 62 Her Ayın Hilâli Görüldüğünde Okunacak Duâlar
- 63 Her Çarşambanın Özellikle Ayın Son Çarşambasının Uğursuzluğundan Korunmak İçin Her Salı Çarşambaya Bağlayan Gece Okunacaklar
- 63 BİR YIL BOYUNCA BELÂLARDAN KORUNMAK İÇİN OKUNACAK DUÂLAR
- 64 RECEB-İ ŞERİF AYININ FAZİLETLİ AMELLERİ
- 64 RECEB-İ ŞERİF AYININ MÜHİM ZİKİRLERİ
- 65 RECEB-İ ŞERİF AYININ NÂFILE NAMAHLARI
- 66 RECEB-İ ŞERİF'TE İSTİĞFÂR
- 67 MİRÂC GECESİ VE GÜNÜNÜN FAZİLETİ
- 67 Receb-i Şerif'in Yirmi Yedinci (Mi'râc) Gecesi Namazları
- 69 Receb-i Şerifin 27. (Mi'râc) Günü Namazı
- 69 Receb-i Şerifin Yirmi Yedinci Gün Orucu
- 69 Receb-i Şerif'in Yirmi Yedinci Gününün Sadakası
- 70 ŞA'BÂN-I ŞERİF AYININ FAZİLETLİ AMELLERİ
- 70 ŞA'BÂN-I ŞERİF AYININ ZİKİRLERİ
- 70 Şa'bân-ı Şerif'in İlk Gecesi İsteklerin Gerçekleşmesi İçin Okunacak Âyet-i Kerîmeler
- 71 Hâcetlerin Husûlü İçin Şa'bân-ı Şerif'in İlk Gecesinde Başlanıp Berâat Gecesi'ne Kadar Her Gece Okunacak Âyet-i Kerîmeler
- 71 ŞA'BÂN-I ŞERİF AYININ NAMAHLARI
- 72 RASÛLÜLLÂH (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)İN ŞA'BÂN-I ŞERİF ORUCUNA VERDİĞİ ÖNEM
- 73 ŞA'BÂN-I ŞERİF AYININ ORUÇLARI
- 75 BERÂAT GECESİ'NİN VAZİFELERİ
- 75 Bir Sene Boyunca Hayırlı Kaderler Yazılması, Ömrün Uzayıp O Sene Ölümünden Korunulması, Rizka Bereket Hâsıl Olup İnsanlara Muhtâc Olunmaması İçin Yapılacaklar.
- 78 Berâat Gecesi Namazı
- 80 BORÇ ALIRKEN ÖDEME KOLAYLIĞI İÇİN OKUNACAK DUÂ

MAHMUD EFENDİ HAZRETLERİ'NİN KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

▶16

MUSA CARULLAH ÂFETİ VE MEHMET GÖRMEZ -4-

■ Dr. AHMET GELİŞGEN
▶18

Devlet-i Aliyye'nin 35. Şeyhulislâmı HÜSAMZÂDE ABDURRAHMÂN EFENDİ

■ HASAN KUDUOĞLU
▶26

LAFZIN UMÛMÎLİĞİ VE SEBEBİN HUSÛSİLİĞİ KONUSUNDAN TÂRİHSELÇİLİĞE YOL ÇIKAR MI?

■ ÖMER FARUK KORKMAZ
▶34

ÇAĞIMIZIN HASTALIĞI CİNSİYETSİZLEŞTİRME

■ İSMAİLAĞA FİKİH KURULU
▶38

KUR'AN'DAN SONRAKİ EN BÜYÜK MÛCİZE Mİ'RÂC

■ MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER
▶42

ABDULLAH İBİNİ ABBAS

(Radiyallâhü Anhüma)

-1. Bölüm-

■ MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER
▶48

BALKANLAR'IN MEDİNESİ, ÜSKÛP

■ Dr. İHSAN ŞENOCAK
▶52

UZAKDOĞU'DA SULTAN HAMİD'İN İZLERİ -2

■ Dr. MEHMET RIZA DERİNDAĞ
▶56

4 ADET ÇÖREK OTU YAĞI KAPSÛL

KARGO DAHİL

120 TL

0212 912 10 58 www.herseybusepette.com

Tuana
ÇARŞI

KUL HAKLARININ ÖNEMİ VE KURTULMA YOLLARI - 1

Allâh-u Te‘âlâ’ya nihâyetsiz hamd-ü senâdan,
Habîbi’ne ve Ehl-i Beyti’ne hududsuz salât-ü
selâmdan sonra!

Bu yazımızı içinde bulunduğumuz Şa‘bân-ı Şerîf ayının Berâat Gecesi’nde kul haklarından kurtulmaya vesîle olması için husûsî bir tevbeye muvaffakiyet ümîdiyle kul hakları konusuna ayırdık ve bu makâlemizi “Kul haklarının önemini beyân” konusu ile “Üzerinde kul hakkı bulunanların ne yapması gerektiği” hususlarında açtığımız iki babda cemettik.

Bu yazımızı okuyup okutarak bu konuya önem verdiğinizizi ve âhireti ciddiye aldığımızı göstermeniz vesîlesiyle umulur ki **Rabbimiz** bizi dünyâdan çıkmadan önce hem Kendi haklarını îfâya hem de kul haklarını edâyâ muvaffak eyler.

BİRİNCİ BÂB

KUL HAKLARININ ÖNEMİ HAKKINDAKİ ÂYET-İ KERÎMELER

ZULMÜN FECÎ ÂKİBETİ HAKKINDAKİ ÂYET-İ KERÎMELER

Allâh-u Te‘âlâ Kur‘ân-ı Kerîm’de:

﴿أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾

“Bilin ki; Allâh’ın lâneti bu zâlimlerin üzerine (inmekte)dir.” (Hûd Sûresi:18) buyurmuş ve böylece kul hakkı yiyerek insanlara zulmedenleri lanetlemiştir.

Zâlimleri tehdit edip mazlumları tesellî etmek üzere de:

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهُ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ﴾

“Sakın ha sen Allâh’ı, o zâlimlerin yapmakta oldukları şeylerden gâfil

(ve habersiz) sanma.” (İbrâhîm Sûresi:42’den) buyurmuştur.

Bu mânâda en büyük tehditlerden biri de:

﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾

“O zulmetmiş olan kimseler ise (dünyâdaki rahatlıklarının ardından) nasıl bir dönüş yerine (sonunda cehennem dibine) devrilip gideceklerini pek yakında bilecek(ler)dir.” (eş-Şu‘arâ Sûresi:227’den) âyet-i kerîmesinde karşımıza çıkmaktadır.

Canla İlgili Zulümler Hakkındaki Bâzı Âyet-i Kerîmeler

Şu bilinsin ki; Allâh-u Te‘âlâ insan öldürerek kul hakkına girme günâhını en büyük zulüm saymış ve bu hususta çok büyük azap tehditleri yapmıştır. Nitekim:

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا

تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ

تَشْهَدُونَ ﴿.....﴾ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ

مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ

يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا

تَعْمَلُونَ ﴿١٠﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١١﴾

“(Ey İsrâîloğulları!) Vaktâ ki sizin kuvvetli sözünüzü almıştık ki: ‘(Birbirinizi öldürerek haksız yere) kanlarınızı akıtmayacaksınız ve canlarınız (mesâbesinde olan akrabâlarınız)ı yurtlarınızdan çıkarmayacaksınız.’

Sonra (bu sözün gereğini yapacağınızı) **ikrâr** (ve îtirâf) **etmişsiniz, üstelik siz** (buna dâir kendi adınıza) **şâhitlik** **yapmaktaydınız.**

... Artık içinizden bunu yapanın **cezâsı, o en alçak** (dünyâ) **hayât(ın)da** (yenilgi, esâret, sürgün ve cizye ödemek gibi utanç veren) **büyük bir rüsvaylıktan başkası değildir.** (Böyle yapanlar) **kıyâmet gününde ise azâbın en şiddetlisi** (olan cehennem ateşi) **ne döndürüleceklerdir. Allâh sizin yapmakta olduklarınızdan aslâ gâfil** (ve habersiz) **değildir.**

İşte onlar, öyle kimselerdir ki; âhirete karşılık o (peşin ve) **en alçak** (dünyâ) **hayâtı(nı) satın almışlardır. Bu sebeple onlardan** (dünyâda cizye, âhirette ise cehennem) **azâb(ı) hafifletilmeyecek ve kendileri** (Allâh'a karşı hiçbir şekilde) **yardım da olunmayacaklardır.”** (el-Bakara Sûresi:84-85) âyet-i kerîmelerinde insan kabı dökenlerin en şiddetli azâba uğratılacağını beyân etmiş,

﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾

“Her kim bir mümini (îmanlı olduğundan dolayı veyâ öldürülmesini helâl görerek) **kasıtlı olduğu hâlde öldürürse, artık onun cezâsı; içinde ebedî kalacak olduğu cehennemdir. Üstelik Allâh ona gazap etmiştir, kendisine lânet etmiştir ve onun için pek büyük bir azap hazırlamıştır.”** (en-Nisâ Sûresi:93) âyet-i celîlesinde kâtillere çok büyük gazap ve lânet ettiğini zikretmiş,

﴿مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا﴾

“Her kim bir can mukâbilinde (kısas olunma gibi haklı bir gerekçe bulunmaksızın) **yâhut yer(yüzün)de bir fesat** (ve bozgunculuk anlamına gelen irtidât ve yol kesicilik gibi öldürülmesini mûcib bir neden) **olmaksızın** (haksız yere) **bir nefsi öldürürse, gerçekten de o, sanki insanları topluca öldürmüştür.”** (el-Mâide Sûresi:32'den) âyet-i kerîmesinde de bir insanı öldüreni bütün insanları öldürmüş kabûl edeceğini açıklamıştır.

Allâh-u Te'âlâ cinâyet işleyenlerin azâbını kat kat artıracaklarını da:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۖ يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا﴾

“Yine o kimseler ki; Allâh'la birlikte **başka bir ilâha tapmazlar,** (öldürdüğü bir kişi karşılığında kısas gibi) **hak(lı nedenler) ile olmadıkça, Allâh'ın** (öldürülmesini) **yasakladığı o** (mâsum) **şahsı öldürmezler, zinâ da yapmazlar.** (Ey mümin!) **İşte sana! Her kim bun(-ların mecmû'un)u yaparsa, günahın(ın) cezâsına kavuşacaktır.**

Kıyâmet gününde azap onun için katlanacaktır ve o kişi alçak edilmiş olarak onun içerisinde ebedî kalacaktır.” (el-Furkân Sûresi:68-69) âyet-i celîlelerinde beyân buyurmuştur.

Malla İlgili Zulümler Hakkındaki Bâzı Âyet-i Kerîmeler

Şu bilinsin ki; Kur’ân-ı Kerîm kul haklarıyla ilgili âyet-i kerîmelerle doludur. Nitekim **Allâh-u Te’âlâ** insanların hırsızlık, ölçü ve tartıda hile yapma, emânete hıyânet, kumar, faiz almak, yetim malı yemek, ğulûl (kamu malını zimmetine geçirmek) gibi gayr-i meşrû yollarla birbirlerinin mallarını yemelerini şiddetle nehyetmekte ve bunları yapanları büyük azaplarla tehdit etmektedir.

Nitekim **Allâh-u Te’âlâ**:

﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

“(Allâh’ın serbest kılmadığı; hırsızlık, fâiz ve gasp gibi) **bâtıl** (yollar) ile **mallarınızı aranızda yemeyin ve insanların mallarından bir kısmını** (rüşvet, yalan yere yemin ve yalancı şahitlik gibi) **günah(lar) ile yiyebilmeniz için onlar**(la ilgili kararlar)ı **hâkimlere sarkıtmayın. Oysa kendiniz** (yanlışlığınızı ve günah işlediğinizi) **bilmektesiniz.**” (el-Bakara Sûresi:188) âyet-i celîlesinde insanların mallarını mahkemelere düşürerek haksız yere yemeyi nehyetmiş,

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۖ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيهِ

نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾

“**Ey îmân etmiş olan kimseler! Sizden** (kaynaklı) **karşılıklı bir rızâdan** (doğan meşrû) **bir ticâret olmaksızın** (şerî’âtın serbest kılmadığı fâiz, kumar ve gasp gibi) **bâtıl** (yollar) **ile aranızda** (birbirinizin) **mallarınızı yemeyin.** (İntihar etmek yâhut canınızı tehlikeye atmak sûretiyle) **kendilerinizi öldürmeyin /nefisleriniz** (mesâbesinde olan mümin kardeşleriniz)i **öldürmeyin/.**

(Ey Ümmet-i Muhammed!) **Şüphesiz ki Allâh size dâimâ** (çok acıyan bir) **Rahîm olmuştur.** (Bu yüzden Yahûdîlere kendilerini öldürmeyi emretmişken, bunu size yasak etmiştir.)

İşte her kim bunu (intihar ve başkasını öldürme gibi haramları yanlışlıkla veyâ kısas yoluyla değil de başkasına) **bir saldırı ve** (kendini azâba müstehak etmesi nedeniyle nefesine) **bir zulüm olarak yaparsa yakında onu** (azâbı çok şiddetli) **büyük bir ateşe girdireceğiz.**

İşte bu (cehenneme girdirme işi), **Allâh’a göre pek kolay olmuştur.** (Zîrâ Kendisi hakkında hiçbir işte zorluk düşünülemez gibi, isteğine engel çıkaracak bir güç de yoktur.)” (en-Nisâ Sûresi:29-30) âyet-i celîlelerinde de böyle yapanları cehenneme girdireceğini açıklamıştır.

Özellikle de kamu malı hakkında zulüm işleyenleri:

﴿وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ثُمَّ تُوْفَىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾

“**Kim** (kamuya âit gelirlerden bir şey çalarak) **hâinlik yaparsa, hâinlik ettiği o şeyi kıyâmet günü** (sırtında taşıyarak) **getirecektir. Sonra** (hayırdan ve şerden) **kazanmış olduğu şey** (in karşılığı) **herkese tastamam ödenecektir. Onlar** (sevapları eksiltilmek ve azapları artırılmak sûretiyle herhangi bir) **zulme de uğratılmayacaklardır.**” (Âl-i ‘Imrân Sûresi:161’den) âyet-i kerîmesinde tehdit etmiştir.

Yine böylece **Allâh-u Te‘âlâ:**

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾

“**O kimseler ki yetimlerin mallarını bir zulümle** (haksız yere) **yemektedirler; gerçekten onlar, karınları içerisinde ancak** (tıka basa) **bir ateş yemiş olmaktadırlar. Yakında da** (misli görülmemiş) **çok alevlendirilmiş pek korkunç bir ateşe gireceklerdir.**” (en-Nisâ Sûresi:9) buyurarak yetim malı yiyenlerin ne büyük azâba düşeceklerini ifâde buyurmuştur.

Fâiz ve rüşvet gibi haksız kazanç elde edenler hakkında da:

﴿وَآخِذْهُمْ الرَّبُّوَا وَقَدْ نُهُوَا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾

“**Kendisinden kesinlikle nehyolunmuşlarken fâiz almaları ve** (rüşvet gibi haksız ve) **bâtıl** (yollar)la **insanların**

mallarını yemeleri nedeniyle de (cezâ olarak birçok lezzetli şeyden kendilerini mahrum bırakmıştık).

Ayrıca Biz içlerinden (tevbe edip îmân edenlere değil de) **kâfir**(likte ısrâr eden)**lere** (âhirette tatmaları için) **çok acı verici pek büyük bir azâb**(1 şimdiden) **hazırladık.**” (en-Nisâ Sûresi:161) buyurarak onların cehennem ehli olduğunu bildirmiş,

﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرَّبُّوَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ﴾

“**O kimseler ki fâiz yemektedirler; onlar** (diriltildikleri zaman kabirlerinden) **ancak, şeytanın kendisini yere çalmakta olduğu** (saralı) **kimsenin** (kendisine isâbet eden) **delilik** (nöbetin) **den kalkışı gibi kalkacaklardır.**” (el-Bakara Sûresi:275’den) âyet-i celîlesi ile de onların mahşerde ne büyük rezillik çekeklerini açıklamıştır.

Allâh-u Te‘âlâ, Şu‘ayb (Aleyhisselâm) ın kavmini ölçü ve tartıda noksanlık yaparak kul haklarına girdikleri için helak ettiğini Kur’ân-ı Kerîm’in birçok sûre-i celîlesinde tafsîlatla açıklamıştır. Nitekim:

﴿وَالَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرِيكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿١٠١﴾ وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٠٢﴾... وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ

مِنَّا وَآخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا
فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٦٤﴾ كَانُوا لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا إِلَّا
بُعْدًا لِمَدِينٍ كَمَا بَعَدَتْ ثَمُودُ ﴿٦٥﴾

“Medyen (kavmin)e de (soyca) kardeşleri Şu‘ayb’ı (peygamber olarak gönderdik). O (elçilik vazîfesini alır almaz, onlara) dedi ki: “Ey kavmim! (Sâdece) Allâh’a ibâdet edin. Sizin için O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Ölçeği ve tartı (da ölçülüp tartılan eşyâ)yı eksik yapmayın.

(Çünkü) şüphesiz ben sizi (buna muhtaç bırakmayacak) fazlaca bir (nîmet ve) malla iç içe görmekteyim (ki bu nedenle siz eksik vermek bir yana, şükür için insanlara daha fazla vermelisiniz). Ama (bu günahahtan vazgeçmemeniz durumunda) muhakkak ki ben (bir ferdinizi bile bırakmayıp hepinizi helâk edecek olan) kuşatıcı bir günün azâbından size karşı endişe duymaktayım.

Ey kavmim! Ölçeği ve mîzânı (fazlasız-noksansız olarak tam bir) adâletle tamamlayın ve insanlara (hakları olan mal ve) eşyâlarını noksan vermeyin. Bir de (onların haklarında eksiltmeye gidip de, hem dîninizin hem de âhiretinizin yararları husûsunda) bozgunculuk yapan kişiler olarak yer(yüzün)de fesat çıkartmayın.” ...

“(O müşriklerin azâbıyla ilgili) emrimiz(in vakti) gelince; Şu‘ayb’ı ve berâberinde îmân etmiş olan o kimseleri tarafımızdan büyük bir rahmetle (korktuklarından) kurtardık.

O (kâfirlik yaparak kendilerine) zulüm yapmış olan kimseleri ise o (Cibrîl’in)

sayha(sı, o içinde tüm yıldırımları, gök gürültülerini ve korkunç sesleri barındıran müthiş nâra) yakaladı da, böylece onlar (helâke uğramış ölümler hâlinde) yurtlarında yere yapışıp kalanlara döndüler.

Sanki onlar orada hiç ikâmet etmemiştiler. Âgâh olun! Semûd (kavmi tüm rahmetlerden) uzak olduğu gibi, Medyen (halkı) için de (tüm hayırlardan) büyük bir uzaklık vardır (ve böylece onlar pek büyük bir helâke uğratılacaktır).” (Hûd Sûresi:84-85, 94-95) âyet-i celîleleri bunlardan bazılarıdır.

Ölçü ve tartıda zulüm yapanlar hakkındaki en büyük tehditler ise:

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿٦٤﴾ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى
النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٦٥﴾ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ
يُخْسِرُونَ ﴿٦٦﴾ إِلَّا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٦٧﴾
لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٦٨﴾ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٦٩﴾﴾

“O eksiltme yapanlar için büyük bir helâk (ve şiddetli azap) olsun!

O kimseler ki (kendileri nâmına) ölçtükleri vakit insanlar aleyhine (davranarak haklarından fazlasını) bolca alırlar.

Ama o (insa)nlara (haklarını vermek için) ölçüm yaptıkları zaman yâhut onlara tartma yaptıklarında ise eksiltme yaparlar.

(Ey insan!) İşte sana! (Mâdemki onlar âhirete yakînen inanmıyorlar, peki ya) onlar (en ufak bir) zanda da mı bulunmuyor ki; gerçekten kendileri diriltilecek kimselerdir?!

(Dirileceğine dâir en ufak bir tahmîni olan bile böyle çirkin işlere cesâret edemezken, ya gerçekten îmân edenin bu gibi günahlara bulaşması nasıl düşünülebilir?!)

Pek büyük bir gün(ün muhâbesi) için!

Irz ve Haysiyetle İlgili Zulümler Hakkındaki Bâzi Âyet-i Kerîmeler

Allâh-u Te‘âlâ Yüce Kitâb’ında bu konudaki haklarla ilgili olarak iftirâ, istihzâ (alay), gıybet (arkadan çekiştirme), kötü lakap takma, sûizan (kötü düşünme), teccessüs (kusur arama), gibi tutum ve davranışlarla başkalarının mânevî şahsiyetlerine, ırz ve haysiyetlerine zarar verme günahlarını özellikle zikretmiş ve bunları yapanlara büyük tehditler açıklamıştır. Nitekim

﴿وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾

“Her kim (kasıtsız olarak) bir hatâ yâhut (kasten) bir günah kazanır da sonra onu bir suçsuz atarsa muhakkak ki o kişi büyük bir iftirâ ve açık bir günah yüklenmiş olur.” (en-Nisâ Sûresi:112) âyet-i celîlesinde genel mânâda iftirânın mesûliyetini beyân etmiş,

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْعَافِيَّاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾ يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾ يَوْمَئِذٍ يُؤْفِكِهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ﴾

Bütün insanların, tüm âlemlerin Rabbi(nin hükmü ve cezâsı) için (kabirlerinden) kalkacağı günü (kastediyorum)!” (el-Muttaffifîn Sûresi: 1-6) âyet-i kerîmelerinde zikredilmiştir.

“O kimseler ki, (zinâdan korunmuş olan Müslüman, nâmuslu, mükellef) **if-fetli ve (suçlandıkları şeyden) habersiz olan îmanlı kadınlara zinâ suçu atmaktadırlar; gerçekten onlar (tevbe etmedikleri sürece) dünyâda ve âhirette lânetlenmişlerdir. Pek büyük bir azap da onlar içindir.**

Sürekli yapmakta bulunmuş oldukları (iftirâ gibi) şeylere dâir dillerinin, ellerinin ve ayaklarının (konuşturulup) kendileri aleyhinde şâhitlik edeceği gün!...

İşte o gün; Allâh onlara hak ettikleri cezâlarını tastamam verecektir, böylece onlar da bileceklerdir ki gerçekten o (varlığı) pek açık olan /*(her şeyi) açıklayan/ Hakk’ın* (O ilâhlığı sâbit ve zâhir olan Zât’ın) **ta Kendisi ancak Allâh’tır.”** (en-Nûr Sûresi:23-25) âyet-i celîlelerinde ise nâmus iftirâsı yapanların ne kadar melûn olduklarını ve ne büyük azaplara dûçâr kılınacaklarını sarâhaten ifâde etmiştir.

Yine böylece Allâh-u Te‘âlâ:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ

وَلَا تَنَابَرُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ
 الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ
 ﴿١١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ
 الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا
 يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ
 لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
 تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

“Ey îmân etmiş olan kimseler! (Si-
 zin içinizden) **bir toplum diğer bir top-
 lum**(u hakir görüp onlar) **ile alay etme-
 sin, zîrâ umulur ki o** (alaya alına)nlar
bu (alaya ala)nlardan (Allâh katında)
hayırlı olabilirler.

**Birtakım kadınlar da diğer bir kı-
 sım kadınlar ile alay etmesin, çünkü
 umulur ki onlar bunlardan daha iyi
 olabilirler!** (İnananlar tek bir vücut gibi
 olduklarına göre) **nefisleriniz** (mesâbe-
 sinde olan mümin kardeşleriniz)i (ne
 sözle ne de işâretle) **ayıplamayın ve**
 (birbirinizi ayıplamak için aranızda is-
 tenmedik) **lakaplarla** çağırışmayın /**atus-
 mayın!** **Îman**(la vasıflandık)dan sonra
 (birbirini ayıplayarak, sövüp sayarak ve
 kötü lâkaplar takarak) **fâsıklıkla anıl-
 mak ne kötü olmuştur!**

(Habîbim!) **Artık her kim** (bu gü-
 nahlardan) **tevbe etmezse, işte sana!**
Ancak onlar (isyânı itâat yerine koya-
 rak ve kendilerini azâba mâruz bırakarak
 nefislerine) **zulmetmiş olanların ta
 kendileridir!**

**Ey îmân etmiş olan kimseler! Zan-
 ların birçoğundan uzak durun! Zîrâ
 şüphesiz ki bir kısım zanlar** (ve tah-

minler) **büyük bir günahdır. Bir de**
 (birbirinizin) **ayıp(larını) araştırmayın**
 (ve Müslümanların örtmeye uğraştıkları
 şeyleri açmaya çalışmayın), **bir kısmı-
 nız diğer bir kısmı** (ardından kötüle-
 rek) **gıybet de etmesin.**

**Sizin biriniz, ölmüş hâldeki kardeşi-
 nin etini yemeyi sever mi?! Tabî ki onu
 hiç istemezsiniz! Öyleyse Allâh’tan
 hakkıyla sakının** (da yasaklarına bulaş-
 mayın).

Şüphesiz ki Allâh (tevbeleri çokça
 kabûl eden bir) **Tevvâb’dır,** (yasak-
 lardan sakınanları çok esirgeyen bir)
Rahîm’dır.” (el-Hucurât Sûresi:11-12) âyet-i
 celîlelerinde insanların birbirleriyle dal-
 ga geçmeleri, birbirini ayıplamaları,
 kötü lakap takmaları, sû-i zanda bulun-
 maları, ayıp araştırmaları ve birbirlerini
 gıybet etmeleri gibi hususları işleyip de
 tevbe etmeyenlerin zâlim olduklarını
 ifâde etmiştir.

Yüce Rabbimiz:

﴿وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ ﴿١١﴾ هَمَّازٍ مَّشَاءٍ
 بِنَمِيمٍ ﴿١٢﴾ مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٣﴾ .....
 سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرطومِ ﴿١٤﴾﴾

“(Habîbim! Doğru yanlış her şeye)
**çokça yemin eden her bir alçağa itâat
 etme; (herkesi) çokça ayıplayan, (boz-
 gunculukla) alabildiğine söz taşıyana;
 iyiliği çokça engelleyen, haddi aşmış
 pek günahkâra.”** ...

“**Yakında onu** (domuz ve fil) **hor-
 tum**(u gibi olan burnu) üzere (koyaca-
 ğımız bir alâmetle) **damgalayacağız!”**
 (el-Kalem Sûresi:10-12, 16) âyet-i celîle-
 lerinde ise insanları çokça ayıplayan,

laf taşıyan, hayırlara engel olan kimselere itâat edilmemesini emretmiş ve onların azâbını beyân etmiştir.

Allâh-u Te‘âlâ insanların yüzünden ve ardından ayıplayan kimselerin zemmi hakkında Kur‘ân-ı Kerîm‘de müstakil bir sûre indirmiş ve o sûre-i celîlede:

﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ۗ الَّذِي جَمَعَ مَالًا
وَعَدَّدَهُ ۗ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ۗ كَلَّا
لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ۗ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ
ۗ نَارُ اللَّهِ الْمَوْقُودَةُ ۗ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفِئَةِ
ۗ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ۗ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ﴾

“(İnsanları) arkadan çokça ayıplayan ve yüze tenkidi âdet hâline getiren (Ahnes ibnü Şüreyk, Übeyy ibnü Halef ve Velîd ibnü Muğîre gibi) **her** (kâfir) **kimse için büyük bir helâk** (ve sürekli bir yıkım) **olsun**.

O kimse ki; büyük bir mal yığmıştır da, (aşırı hırsından dolayı) **onu tekrar tekrar saymıştır** /(*kötü gün için*) **onu bir hazırlık yapmıştır/ onu**(o gözü gibi koruduğu yatırımını bir şeye yoğunlaştırmayıp, nakit para, akar ve eşyâ gibi) **farklı türler yapmıştır**.

O sanmaktadır ki; malı (hiç tükenmeyip) **şüphesiz onu** (dünyâda) **ebedî** (ölümsüz) **kılacaktır**.

Hayır! (Onun bu düşüncesi aslâ doğru değildir!) **Andolsun ki; elbette o kişi** (içerisine atılan her şeyi kırıp geçiren) **Hutame‘ye mutlaka atılacaktır**.

Hem sana ne bildirdi ki; Hutame ne (korkunç bir yer)**dir?** (Kimse bilemez ki bildirsin! İşte şimdi Ben sana bildiriyorum ki o;) **Allâh‘ın son derece tutuşturulmuş ateşidir**.

Öyle bir şey ki; (insan vücudundaki tüm uzuvları yiyip bitire bitire sonunda acıyı en çok hisseden uzuv olan ve kötü inançların barınağı durumunda bulunan) **kalplerin merkezinin üstüne kadar çıkacaktır**.

Şüphesiz ki o (ateş, içerisine hiçbir hava girmeyecek ve kendisinden hiçbir ses çıkmayacak şekilde) **onların üzerine sıkıca kapatılmıştır!**

İyice uzatılmış birtakım sütunlar içerisinde (elleri ve ayakları zincir ve bukağılara takılı vaziyette kat kat bağlara mahkûm edileceklerdir!)” (el-Hümeze Sûresi:1-9) buyurarak onların cehennemde ne büyük azaplara uğratılacağını bildirmiştir.

Fakir Fukarânın Haklarıyla İlgili Zulümler Husûsundaki Bâzı Âyet-i Kerîmeler

Şu bilinsin ki; **Allâh-u Te‘âlâ:**

﴿وَقَىٰ أَمْوَالِهِمْ حَقُّ لِسَائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾

“**Onların mallarında da,** (yardım) **isteyen ve** (iffetinden dolayı isteyemediği

için zengin sanılarak sadakadan) **mahrum** (bırakılmış) **olan için bolca nasip vardı** (ki, insanlara merhametlerinden dolayı Allâh rızâsı için bunu kendilerine zekât hâricinde gerekli kılmıştırlar!)” (ez-Zâriyât Sûresi:19) âyet-i kerîmesi ile,

﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٤﴾ لِلسَّائِلِ
وَالْمَحْرُومِ﴾

“O kişiler ki; mallarında bilinen bir hak (ve belirli bir nasip) vardır, dilenen ve (iffeti nedeniyle zengin sanılıp yardımdan) mahrum olan için!” (el-Me‘âric Sûresi:24-25) âyet-i kerîmelerinde zenginlerin mallarında yoksulların da haklarının bulunduğunu belirtmiştir.

Bunun yanı sıra **Yüce Mevlâmız:**

﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ
يُخْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ
وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنْزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ
فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ﴾

“O kimseler ki, altını ve gümüşü biriktirirler de onları Allâh yolunda (zekât vererek) harcamazlar; işte sen onları çok acı verici pek büyük bir azapla müjdele.

(Allâh yolunda harcanmayan) on(-ca gümüş ve altın)ların üstlerinin cehennem ateşinde iyice kızdırılacağı o günü (hatırla) ki; (zekât vermeyenlerin fakir gördüklerinde bozulan suratlarının) alınları, (muhtaçların ısrarlı istemesine karşı dönen) yanları ve (aşırı talep karşısında çevirdikleri) sırtları onlarla dağlanacaktır (ve onlara): ‘İşte bu, kendi nefisleriniz için saklamış olduklarınızdır. Haydi (dünyâda) yığmakta bulunmuş olduklarınızı(n başınıza açtığı acıklı azâbı şimdi tadın (bakalım).’ (denilecektir.)” (et-Tevbe Sûresi:34-35) âyet-i

kerîmelerinde malları stoklayıp fakirlerle vermeyenleri çok fecî azaplarla tehdit buyurmuştur.

Özellikle yetim malı ve mîrastaki hak-sızlıklar konusunda:

﴿كَأَلَّا بَلَّ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ﴿٢٦﴾ وَلَا تَحَاضُونَ
عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٢٧﴾ وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا
لَمًّا ﴿٢٨﴾ وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٩﴾ كَلَّا إِذَا
دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٣٠﴾ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ
صَفًّا صَفًّا ﴿٣١﴾ وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ
يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ ﴿٣٢﴾ يَقُولُ يَا
لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٣٣﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ
عَذَابَهُ أَحَدٌ ﴿٣٤﴾ وَلَا يُوثِقُ وِثْقَةً أَحَدٌ﴾

“Hayır! (Allâh’ın ikrâmı ve alçak kılması, dünyâlığı çok ya da az vermesiyle değil, bilakis kendi tâatına muvaffak kılıp-kılmamasıyla anlaşılır.) Doğrusu siz yetime ikramda bulunmuyor (ve ona mîrasta payını vermiyor)sunuz!

Yoksulu yedirmeye de birbirinizi teşvik etmiyorsunuz! (Helâl-haram demeden mal toplayıp) yığılmalı bir yiyişle mîrasi yiyorsunuz, çok aşırı bir sevme ile de malı seviyorsunuz.

Hayır! (Bu yaptığınız aslâ uygun değil!) Ne zaman ki yer(yüzü), bir sarsıntının ardından başka bir sarsıntıyla iyice zelzeleye uğratılır (da üstünde yükselen bir şey kalmaz), Rabbin(in emri) ve (hükmü ayrıca her semânın) melekler(i mertebelerine göre) saf saf (dizilmiş bir hâlde mahşere) gelir.

İşte o gün cehennem (her birinden yetmiş bin meleğin tuttuğu yetmişbin yularla çekilerek) **getirilir. İşte o gün insan** (dünyâda yaptığı günahları) **iyice düşünecektir! Ama o öğütlenme**(nin faydası) **kendisi için nerededir?!**

(Nitekim) **o: ‘Ah ne olaydı ben bu (sonsuz) hayâtım için** (dünyâda sâlih ameller) **önceden yapmış olsaydım.’** diyecektir.

İşte o gün O (Allâh-u Sübhânehû)nun **azâbı gibi hiçbir kimse azap yapamaz! O’nun sağlam bağlayışı gibi de hiçbir kimse** (kimseye) **bağ vurmaz.”** (el-Fecr Sûresi:17-26) buyurarak zekât ve zekât dışındaki mâlî yardımlaşmayı terk edenleri büyük azaplarla tehdit etmiştir ki böylece zekât farz olup da vermeyenlerin kul hakkına girmiş oldukları açıklanmış olmaktadır.

İşte bütün bunlar Kur’ân-ı Kerîm’in yasakladığı kul hakları ihlâlinin bâzı örnekleridir. Hadîs-i şerîflere gelince; bu konuda yüzlerce hadîs-i şerîf mevcut olup biz bir sonraki yazımızda sizlere bu konudaki en mühim bâzı hadîs-i şerîfleri nakledeceğiz.

Rabbimiz bu haram ayın ve kavuşacağımız Berâat Gece-si’nin hürmetine cümlemizi bu tür zulümlere bulaşmaktan berî eylesin. Âmîn!

Sevdiklerinize Hediyeler Bu Sepette...

herseybusepette.com

İNDİRİMLİ FIRSAT ÜRÜNLERİ

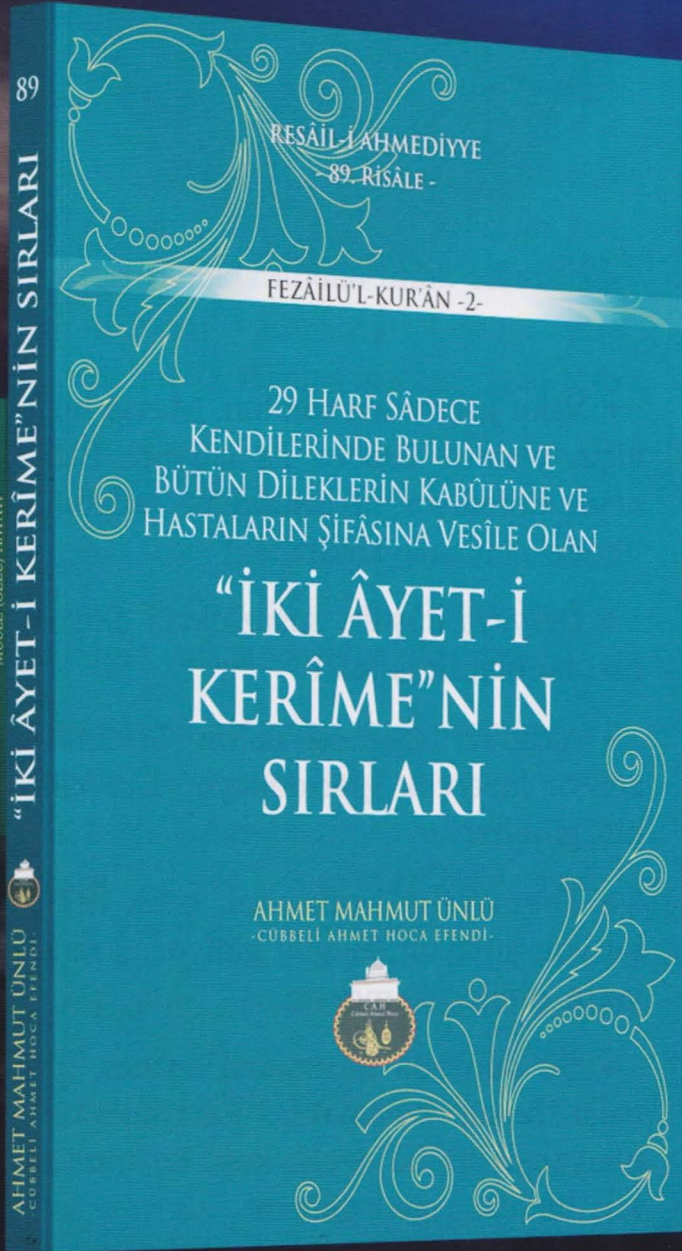
GÜVENLİ ALIŞVERİŞ

HIZLI KARGO

0 (212) 912 10 58

29 HARF SÂDECE KENDİLERİNDE BULUNAN, BÜTÜN DİLEKLERİN KABÛLÜNE VE HASTALARIN ŞİFÂSINA VESİLE OLAN “İKİ ÂYET-İ KERÎMEN”İN SIRLARI

YENİ KİTAP

Mahmud Efendi Hazretleri'nin KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

- Vakit geçmeden soralım. **Mevlâ** bizi niçin yarattı? Bizden ne istiyor? Bize neyi emrediyor? Araştıralım, bulalım, ileride bulamayabilirsiniz!
- Deryaya düştük, susuzluktan ölüyoruz, bu olacak iş mi?!
- Aklımızı başımıza alalım. Gözümüzün önünde çok işler dönüyor. Biz hâlâ ölü gibiyiz.
- Durmayalım, çalışalım, çetin değil bu yol, kolaydır. Bugün gidiyor pazara, yarın gidilecek mezara.
- Şu dünyada gözümüzü açalım, bir daha fırsat bulamayız. Dünyadayken okuyamazsak bu devlet kuşu uçar, uçan kuş bir daha geri gelmez.

• Bu bize verilen hayat akıllı bir adamın eline geçse idi, bin defa velî olurdu.

• Durma, sonra kafanı duvara vurma.

• Akıllı kimse komşusunun ölümünden ibret alandır. Ahmak da komşusu ölünce dünya kendisine kaldı sanandır.

• Bir mal ki âhirette faydası olmayacak o sahibi için hüsrandır. Hangi mal besmele ile kazanıldı ise, **Allâh** için kullanıldı ise işte o âhirete gelecektir.

• Az veren candan, çok veren maldan verir.

• **Cenâb-ı Hakk** şöyle buyuruyor: “Ey Benim âciz kullarım! Benim size vermiş olduklarımdan infak ediniz, fakir kullarıma vermeye acıyorsunuz ama verdikleriniz Benim malım, fakat kârı sizin.”

Siz ise “Rabbenâ, hep bana” diyorsunuz. Riyâ karışmasın diye sadakanın gizli verilmesi efdaldır. Zekâtın ise teşvik için âşikâr verilmesi lâzımdır.

• Büyük insanlar infak ederken en iyisini veriyorlar. Paranın yenisini verir, eskisini kendilerine ayırırlar. Küçük insanlar ise en iyisini kendilerine ayırır, en eskisini de fakire verirler.

• Her ne şey infak ederseniz **Allâh** onu bilir. Başkalarına riya yapmaya lüzum yok. **Mevlâ**'dan başka cenneti, cehennemi olan mı var?! Yok! Öyleyse her şeyimizi **Mevlâ** bilsin.

• **Allâh-u Teâlâ** infak edenin bütün günahlarını siler.

• **Allâh** için infak ettikten sonra da **Allâh**'a karşı saygılı edepli olalım.

• Sakın infak ettik diye hava atmayalım.

• Başarılı olmak istiyorsanız **Allâh** için sevdiklerinizden infak edin.

• İstidrâç, **Allâh-u Teâlâ**'nın âsi kullunu derece derece helâka çekmesi demektir. Kesilmek için yakalanmaya çalışılan koyun kaçar. Kesecek olan kimse koyunu yakalayıp kesim yerine getirebilmek için ona avucunda tuz gösterir. Koyun bir avuç tuza aldanır. İşte bu istidrâçtır.

Aynen bunun gibi bir şahıs kötü yolda iken güzel bir zuhurat görse, aynı zuhuratı tekrar tekrar görse bu sebeple kötülüğe daha daldırır. Kötü bir şahıs kendi hakkında ne kadar güzel rüyalar görürse o kadar zarar eder.

• Bizde merhamet varsa, koşalım milletin imdadına. Her okuyan, adam olmaz ama yine de ancak okuyan adam olur. Onun için Kur'ân-ı Kerîm'i okuyun, okutun. Bir kimseye ilim verilmiş fakat onunla amelden mahrumsa veya amel verilmiş de ihlastan mahrumsa, bu onun için ilâhî bir mekirdir (imtihandır). Bir kimsenin kendisinde bu sıfatlar varsa, bilsin ki bu onun için istidrâçtır.

(Mahmud Efendi Hazretleri'nden Duyulan Hikmetli Sözler, sh:162, 181, 187)

MUSA CARULLAH ÂFETİ VE MEHMET GÖRMEZ -4-

(Mehmet Görmez Tarafından Eserleri Yayınlanan Musa Carullah'a Ait Kitaplardaki Hezeyanlar)

DR. AHMET GELİŞGEN Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı

Ocak ayında yayımlanan yazıdaki “MÛSÂ CÂRULLÂH’IN FİKİRLERİNDEN ÖRNEKLER” başlığından devam ediyoruz...

g) Mûsâ Cârullâh’tan, “Hanefi Kitapları Küfür ve Safsata ile Doludur” Anlamına Gelen Sözler

Dini görüşlerindeki hezeyanları dolayısıyla devrin Osmanlı Uleması tarafından ağır eleştirilere mâruz kalan ve kitaplarının basım ve dağıtımına yasak konan Mûsâ Cârullâh, çareyi, Osmanlı âlimlerine, Şeyhulislamlığa ve Hanefî kaynaklarına saldırmakta bulmuştur. Bu bağlamda, o zamanki Vakit Gazetesi’nde Şeyhulislamlığa hitaben bir mektup yazmıştır. Mektubunda özetle şöyle demektedir:

“... Şeyhulislamlık makamının benim dört kitabım hakkında İçişleri Bakanlığı’na bir ferman gönderdiği, güya bu dört kitabın küfriyâtı muhtevî olup, Müslümanları iğfâl (tuzak) kastiyle kaleme alındığı için, her nerede bulunursa müsâdere lüzumu Bakanlık yetkililerine bildirilmiş.¹ (...) Tarih boyunca hıyanetlerin, fesatların her birinde önyak olagelmış Şeyhulislamların, Kazaskerlerin ve Müftülerin, Osmanlı Devletini ıslah etmeye azmeden 3. Sultan Selim hâdisesinde nasıl hareket ettikleri herkesçe malumdur. (...). Şeyhulislamlık, bütün kadrosuyla, fesatların her birine ya alet oldu ya da rehber oldu. Islahat fikir ve hareketlerine, şeriat namına her defasında savaş açmış ve galip olmuştur(!).² (...)

Eğer Hanefî kitapları ‘Küfriyat ve safsatadan’ ibaret değilse, benim Kavâid-i Fıkhiyyem de bâtil ve safsata olmaz. Eğer onlar safsata ise doğrudur, o zaman benim kitap da safsata olur. ...”³

M. Görmez’in kaleme aldığı eserinde naklettiği bu mektuptan yaptığımız alıntıda, kitapları aleyhinde verdiği karardan dolayı Mûsâ Cârullâh, Şeyhulislamlık makamına, Osmanlı âlimlerine ve Hanefi kaynaklarına ağır ithamlar yöneltiyor. “Benim yazdığım kitaplar, Hanefî kaynaklarına uygundur” mu? Demek istiyor, pek belli değil. Ancak, onun görüşlerinin, İslâmî ilimlerin ve mezheplerin yoluna ters olduğunu, İslâmî ilimlerle birlikte hak mezhepleri kıyasıya eleştirdiğinden yukarıda söz etmiştik.

Cârullâh, İstanbul’da engellendikten sonra, Konya ve Bursa’da da birer medrese açarak Türkiye’de yeniden bir uyanış (!) hareketi başlatmak istemiş. Fakat Mûsâ Cârullâh’ın bu faaliyetlerine de engel olunmuş.⁴

Bir asır önce bu fikirlerin sahiplerinin kitaplarının satışına bile izin verilmemiş ama bugün, “meşihat makamı”, aynı düşüncenin önderliğini yapan ateşli savunucularına teslim edilmiş durumdadır. Bu bakımdan neticede “maçın gâlibi Mûsâ Cârullâh” demektir.

h) Mûsâ Cârullâh, Kuş Diliyle Tesettür Hakkında Zihinleri Karıştıracak Tutarsız Açıklamalarda Bulunmaktadır

Mehmet Görmez tarafından yayınlanan “*Hatun*”⁵ isimli kitabında yer alan ifadelerle göre Mûsâ Cârullâh, ilk bakışta kadının örtünmesini savunuyor gibi bir izlenim verirken, farklı anlatımlar arasında birbirini nakzeden, örtünme ve kadınla ilgili diğer hükümler konusunda zihinleri bulandıracak açıklamalara yer vermektedir. Kanaatimizce bu yöntemde asıl amaç da zihinleri bulandırmak olsa gerektir. Çünkü bilinen dini hükümlere aykırı olan fikirleri doğrudan serdetmek, toplum tarafından ilk basamakta reddedilecektir. İyi niyetlilik kılıfı altında dini yozlaştıracak inanç ve fikirlerin zerk edilmesi ise daha etkin ve risksiz olacaktır.

Fazlurrahman'da da aynı özellik görülmektedir. Bu yöntemi benimseyenler, anlatmak istedikleri fikirleri anlaşılсын diye değil, adeta anlaşılmasın, zihinler bulansın diye vermektedirler. Bu durum, inançları sağlam olan İslam toplumu üzerinde yürütülmesi gereken birinci basamak çalışmadır. Bundaki amaç, mevcudu yaralamak ve yıpratmaktır.

Önce sersemletme, sonra yıkma, yere serme... Bu sağlanırsa, artık anlaşılır daha net cümlelerle yerleştirilmek istenen bozuk fikirlerin aktarılmasına ve yerleştirilmesi aşamasına geçilecektir. Bu metot, "oryantalizm" yönteminin temel özelliğidir. Oryantalistlerin, İslam itikadına aykırı bir cümleyi sokuşturmak için, bir kitap yazdıklarına şahit olmaktadır.

Târihselcilerin yazılarında tercih ettikleri anlatım yöntemi de bu kabildendir. Zira birisi tenkit ettiğinde, "*efendim, bu ifadeyle bunu kastetmedik, bu ibareden bu düşünce anlaşılmaz*" şeklinde kaçamak yorumlarla töhmetten uzak durmak isteyecekler ve olduklarının dışında görüntü vermeye devam edeceklerdir.

Bu bağlamda Mûsâ Cârullâh, Mehmet Görmez tarafından yayına hazırlanan "*Hatun*" kitabında, bir yandan "*kadının avret yerlerini ve ziyetlerini örtmesi vaciptir*" diyor, diğer yandan da "*kadınların nezaheti sadece örtüde değildir. Asıl örtü insanın nefindedir. Nefsinde hicap etmeyen hatuna örtü kâr etmez. Nefsi iffetli olan kadına da açıklık zarar vermez*" demektedir.⁶

Ebu'l-Alâ Ma'arri'den naklettiği şu beyit de onun bu fesadını desteklemektedir: "*Hicap altında, nice hatunlar cinayet işledi, Gözünde örtü olamayan nice hatunlar sadakat gösterdi.*"⁷

Bu dizelerin, tesettürün önemsizliğine işaret ettiği ve açılıp-saçılmanın zarar vermeyeceğine işaret ettiği açıktır. Halbuki ayeti kerimede, örtünme ile "*Allah sizden kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor*" buyurulmaktadır.⁸

Mûsâ Cârullâh, kadın-erkek ihtilatı konusunda tercih belirtmeksizin, -sözde- "*ihtilat caiz ve hatta gereklidir*" diyenlerle, "*ihtilat caiz değildir*" diyenlerin görüşünü aktarmakla yetinmektedir.⁹ Bu açıklamada, İslam âlimlerinin görüşüne zıt bir düşünceyi, doğru hükme eşit bir düzeyde sunma gayreti vardır. Halbuki, sadece ciddi zaruret durumunda, tesettürlü olmak şartıyla kadın erkek ihtilatı caiz görülmüştür, bunun dışında

kadın erkek ihtilatını caiz gören makbul bir İslam âlimi olmamıştır.

Kitabın başka bir yerinde ise, muhtelif cemiyetlerde hatunların yüzlerinin açık olarak hazır bulunmalarının İslam'da yasak olmadığını belirtmektedir. Cârullâh'ın bu ifadeleri aynı zamanda -yukarıdaki beyanının aksine- kadın erkek ihtilatının caiz olduğunu açıkça belirtmiş olmaktadır.¹⁰

Mûsâ Cârullâh, kadınların vücutlarının üzerinde bulunan güzel elbisenin, organların ve ziynetlerin açığa çıkmasında da bir beis olmadığını belirtmektedir.¹¹ Halbuki İslam âlimleri, ayeti kerimedeki “*ziynetlerini göstermesinler*” ifadesinden, kadını süslü gösteren her türlü giysi yanı sıra, takı ve bu takılarla ilgili uzuvları “ziynet” olarak anlamışlardır. Bu husustaki dayanakları da sünnet’tir.

Mûsâ Cârullâh, karma-karışık fikir ve anlatım tarzıyla örtü ve saygınlık konularına yer verirken, (örtünme yerine) asıl olanın, hatunların hürmet ve şereflerine saygı duymak olduğuna vurgu yapmakla, kanaatimizce örtünmenin değerini ikinci plana atmış ya da hiçe saymış olmaktadır.¹²

Bu bağlamda Cârullâh, hatunların yüzlerini örtmekle sorumlu tutmayan Kur’ân’ın¹³, onların hürmet yolu ile örtünmelerini pek çok âyette övdüğünü dile getirmektedir.¹⁴ Cârullâh, İslam âlimlerinin, tesettürü fitneden korunma esasına dayandırdıklarını, bu anlayışın asırlar boyu kadınları hukuksuz uygulamalara ve hapsedmeye zorladığını ileri sürmektedir.¹⁵

M. Görmez de hayranı olduğu Cârullâh’tan aldığı ilhamla, Cârullâh’a ait bu kitabın “Önsöz”ünde, “örtünün, fitne korkusuna dayanılamayacağını; örtünün, kadınların yüzlerine ve vücutlarına ait değil, hürmetlerine ve haklarına ait olduğunu” belirtmektedir.¹⁶

i) Tesettürü Anlatma Sadeğinde Mûsâ Cârullâh’ın Örnek Verdiği Şiirler Açık-Saçıklığı ve Kadınlara Düşkünlüğü Çağrıştırmaktadır

Cârullâh, İslam’a göre kadın ve tesettürün anlatıldığı “*Hatun*” isimli kitabında, İslâmî hicab kurallarına ve İslâm ahlâkıyla bağdaşmayacak dizelere de yer vermektedir. Bu şiirlerden bazı örnek satırlar şöyledir:

“*Durakladığımızda ve o kadınlar selam verdiklerinde,*

Örtüye ihtiyaç duymayacak
güzellikte yüzleri parlardı.”¹⁷

“*İnsanların bakışlarından kıskanıyorsan,
Saliha kadına zarar verir mi
kem bakışın.”¹⁸*

“Kalpte edep perdesi bulunursa
hatunların yüzü,
Sadece safa verir, yalnız nur olur,

*Bir insan gölgesini düşman görürse,
Ne Hint’te ne de Hotan’da güven bulur.”¹⁹*

*“Yanımdan geçti,
sanki nikabının altında güneş vardı,
Kaşının biri görünüyor, biri gizlenmişti.”²⁰*

“Hayrı yoktur gizli düşünün,
Hayrı olmaz misafirsiz evini
İnsanların bakışlarından kıskanıyorsan,
Saliha kadına zarar verir mi kem bakışın.”²¹

Bu dizelerin, namahreme bakışın zevkinden bahsettiği ve harama bakışı meşrulaştırdığı açıktır. Bundan dolayı bu dizeler, Cârullâh tarafından kadınların yüzlerinin açılması gerektiğinin ısrarla vurgulanmasının ve demagojik yöntemlerle tesettürün karma-karışık hale getirilmesinin nedenine ışık tutar gibi. Yüzü açmaktan maksat, dağınık bir tesettür müdür? o da belli değil!²²

j) Mûsâ Cârullâh’a Göre Kadın Hak ve Hukuk Dahil Her Yönden Erkeğe Eşittir

Mûsâ Cârullâh, seçme seçilme,²³ miras²⁴ ve şahitlikte²⁵ genel olarak kadının erkeğe eşit olduğunu kabul etmektedir.²⁶

Ne var ki bu konuda farklı yerlerde çelişkili ifadelerine rastlanmaktadır. Adeta kitabın bir bölümünü bir başkası yazmış gibi. Bir yerde ikili birli taksimi kabul ederken,²⁷ diğer bir yerde bu taksimin yanlış olduğu belirtilmektedir.²⁸ Başka bir yerde ise sosyal hayatın nizam ve esaslarına bağlı olarak kadınların mirasta erkeklerle eşit ya da onlardan daha fazla pay alabileceğini ifade etmektedir.²⁹

k) Mûsâ Cârullâh, Peçeyi Kaldıran Türk İnkıpları Takdir Etmektedir

Mûsâ Cârullâh, peçeyi kaldırdığı gerekçeyle Türk inkıpları “*güzel Türk inkıpları*” nitelemesiyle övmektedir. Peçenin kaldırılmasıyla hanım efendilerin saygınlığının daha da arttığını ve fitne korkusunu üzerlerinden attığını ileri sürmektedir.³⁰ Peçe, tesettür için zorunlu bir giysi değilse de o günün örfündeki tesettürün yerine göre bir parçası olabilir. Dolayısıyla o tarihteki tesettür şeklinin kaldırılmasına alkış tutmak, bir nevi tesettürsüzlüğe alkış tutmak demektir. Dolayısıyla bu sözlerde tesettür aleyhine bir duruş söz konusudur.

Mûsâ Cârullâh’ın, Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Atatürk, İsmet İnönü ve TBMM ile de doğrudan ya da dolaylı ilişkileri olmuş. Görmez’in belirttiğine göre Cârullâh, 1921’de Türkistan’a gelen TBMM üyesi Soysallı İsmail Suphi Bey’e, yeni Türk devleti yöneticilerine tavsiyelerini ve bir anayasa taslağını ihtiva eden “*Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne Müracaat*” adlı eserini vererek, Mustafa Kemal’e takdim etmesini istemiş.³¹

1925’li yıllarda Ankara’da İsmet İnönü ile de görüşmüş. 1926 yılında Mekke’de katıldığı bir kongre dönüşünde Ankara’ya uğrayarak, Dış İşleri Bakanı Tefik Rüşti Bey’le sohbet etmiş. Bu sırada, TBMM görüşmelerine katılarak 4-5 saat meclis müzakerelelerini dinlemiş. Aynı ziyarette, Başbakan

İsmet İnönü tarafından da kabul edilmiş.³² Ölümünden iki-üç yıl önce ise Cârullâh, Bombay’da yazdığı “*el-Kanunu’l-Medeniyu’l-İslâmî*” adlı eserini, Cumhurbaşkanı İsmet İnönü’ye ithaf etmiş.³³

1) M. Görmez’in, Mûsâ Cârullâh’ın Kitap ve Fikirlerini Yayınlamaktaki Amacı Nedir?

Mûsâ Cârullâh’ın hezeyan dolu kitap ve fikirlerinin ağırlıklı olarak M. Görmez tarafından yayımlandığını yukarıda söylemiştik.³⁴ İlmi irfanı olan hiçbir kimse, Görmez tarafından yayınlanan Mûsâ Cârullâh’a ait bu görüşlerin, iyi niyetli ve meşru fikirler olduğunu söyleyemez.

Buna rağmen M. Görmez, Mûsâ Cârullâh’ın kitap ve fikirlerini yayınlarken dipnotlar dahil hiçbir yerde herhangi bir itiraz getirmemektedir. Aksine Mûsâ Cârullâh’a hayranlığını ve fikirlerini benimsediğini sitayişle anlatmaktadır.³⁵ Buna göre, asıl niyetini bilmeyiz ama Görmez’in, Mûsâ Cârullâh’ın fikirlerini topluma yaymak ve benimsetmek için yayınladığını söylememizin hatalı olmayacağını düşünüyoruz.

Esasen Fazlurrahman ve Cârullâh’ın kitaplarını tercüme edip yayınlayanların ne maksatla bu faaliyeti yaptıklarına tam da akıl erdirebilmiş değiliz... Bir Müslümanın inanmadığı ya da dinine zararlı gördüğü fikirleri işleyen kitapları tercüme etmesi veya yayınlaması düşünülemez.

SONUÇ

Kur’an ve hadislerin anlaşılmasını İslam alimleri köklü bir usule bağlamışlardır. Bu usuller, İslami ilimler içerisinde ittifakla kabul edile gelmiştir. İslami ilimler içerisinde en çok emek sarf edilen ve üzerinde ciddiyetle durulan ilim dalı, hadis ilimleri olmuştur. Çünkü “*hadis/sünnet*”, İslam’ın ikinci ana kaynağı, Kur’an’dan sonra birinci derece

müfessir ve İslam'ın canlı uygulama kaynağıdır. Hadislerin yelpazesinin Kur'an'a göre çok daha kapsamlı olması da hadisler üzerinde titiz olmayı ve daha çok çalışmayı gerekli kılmıştır. Bu kapsamlı çalışmalar ise, hadis ilimlerinin mükemmelliğiyle sonuçlanmıştır. Sünnet'i paralamak isteyenlerin iştahını da bu mükemmellik kabartsa gerektir...

Öte yandan Batı, tarih boyunca İslam'ı bozma yolunda açık mücadeleler yanında çok çeşitli sinsi planlar da üretmiş ve uygulamıştır. Bugüne kadar bu planların hiçbirisi, ilahi koruma altındaki Dinimize en ufak bir zarar verememiştir. Bu meş'um planlar, son on yıllarda "tarihsellik", "diyalog" ve "ılımlı İslam" kılıfları içerisinde sunulmaya çalışılmaktadır. **Bu rezil planlar, 15 Temmuz 2016 hain darbe teşebbüsü ile adeta taçlandırılmak istenmişse de şükürler olsun Mevla-ı zü'l-Celâl, Devlet adamlarımıza ve milletimize verdiği üstün cesaretle bu ihanete müsaade etmemiştir.**

Kur'an ve hadislerdeki dini hükümlerin bugün itibariyle geçerliliğini yitirdiği tezini savunan "tarihsellik" tezini İslam âlimi görüntüsüyle ortaya atanların başında Fazlurrahman ve Mûsâ Cârullâh gelmektedir. Bunların akıl hocaları, Goldzier ve Schacht gibi Yahudi asıllı İslam düşmanı müsteşriklerdir. Tarihsellik, Fazlurrahman ve Cârullâh gibi Müslüman görüntülü şahsiyetler eliyle de icra edildiği için, şimdiye kadar olan İslam aleyhtarı çalışmaların en sinsi ve en tehlikelisi durumundadır.

Günümüzdeki yerli teologların tarihsellikte en çok model aldığı isimlerin başında Fazlurrahman, ondan sonra da Mûsâ Cârullâh'ın geldiği söylenebilir. Her iki şahsiyetin fikirleri de Schaht ve Goldzier gibi oryantalistlerin düşünceleriyle örtüşmektedir. Fazlurrahman bunu bazen açıkça söyleyebilse de Mûsâ Cârullâh'da bu şeffaflığı görmek zordur. Her ikisi de usül ilimleri başta olmak üzere İslami ilimleri yıpratmak ve büyük İslam alimlerini kötülemek suretiyle

sanatlarını (!) icra etmektedirler. Fazlurrahman'la Cârullâh'ın görüşleri aşağı yukarı aynı olsa da Cârullâh sanatını (!) biraz daha sinsi icra etmektedir. Bu yüzden Cârullâh'ın, Fazlurrahman'dan daha tehlikeli olduğunu söylemek mümkündür.

Dini hükümleri muattal kılma yolunda tarihsellik ve Fazlurrahmancılık, "İlimli İslam" ve "Dinler Arası Diyalog" müessesesinin de bal-kaymağı olmuştur.

Fazlurrahman'ın ve Mûsâ Cârullâh'ın görüşleri günümüzde, "Ankara Okulu" namı altındaki bir ekol tarafından yayılmaya çalışılmaktadır. Mehmet Görmez M. Emin Özafşar, Yavuz Ünal, Bünyamin Erul ve Diyanet'teki Kurul Üyeliği sona eren İsmail Hakkı Ünal gibi Diyanet üst görevlilerinin de bu ekole mensup oldukları kamuoyu nezdinde malumdur. Bardakoğlu ve Görmez yönetimindeki Diyanet'in çalışmalarında bu ekolün izleri bariz şekilde görülmektedir. Bardakoğlu dışındaki bu zevatın evveliyatlarındaki İslamcı kimlikleri de âdetâ bu işin tuzu biberi olmuştur. Zira eskiden bilinen bu kimlikleri sayesinde kamuoyuna verdikleri güven sonucunda rahatça çalışabilme avantajı elde etmişlerdir. Belki bu şahsiyetler, karşıt çevrelere İslam'ı güzel gösterme niyetiyle bu yanlış fikirleri benimsemiş de olabilirler. Ancak, bu fikirlerin İslam itikadına aykırılığı gün gibi ortadadır. Her ne amaçla olursa olsun, Fazlurrahman ve Mûsâ Cârullâh'ın fikirlerinin, İslam itikad ve esaslarıyla bağdaşması şöyle dursun, bu iki zatın, İslami ilimleri yıpratma yoluyla İslam'ı zaafa uğratma gayretinde olduklarını yukarıda somut örneklerle ortaya koyduk.

Görmez ve ekibinin fikirlerini konuşup yazdıkları dönem, 28 Şubat dönemidir. İcraat süreci ise 2003 yılından bugüne uzanan dönem. 28 Şubat'tan sonraki dönemde Bardakoğlu DİB Başkanı olarak atandıktan hemen sonra Mehmet Görmez de DİB Başkan Yardımcısı olarak atanmıştı. 2003 yılından itibaren dışarıdan da olsa Bünyamin Erul

ve Özafşar başta olmak üzere tüm ekibiyle birlikte Görmez, doludizgin yayınları değiştirmeye başlamıştı. 2008'den itibaren ise Özafşar resmen Başkan Yardımcısı olarak dini yayınlar başta olmak üzere yurt dışı ve personel gibi stratejik birimlerin başına geldi. Kontenjandan Din İşleri Yüksek Kurulu üyeliğine alınan Bünyamin Erul ise o süreçte DİYK'da yayın komisyonu başkanlığına getirildi. Bu süreçte Diyanet'te neredeyse değişmedik kitap, eğitim merkezlerine ait değişmedik program kalmamıştır. Yeni ortaya konan bu kitapların tamamı, bu üçlünün

Dipnotlar:

- 1 Mehmet Görmez, Mûsâ Cârullâh Bigiyef, s.179.
- 2 Mûsâ Cârullâh, Hatun, (Yayına Hazırlayan: Mehmet Görmez), s. 184.
- 3 Mehmet Görmez, Mûsâ Cârullâh Bigiyef, s.188.
- 4 Mehmet Görmez, Mûsâ Cârullâh Bigiyef, s. 177.
- 5 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s. 9, 10.
- 6 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.135.
- 7 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.134.
- 8 Ahzab, 33/33.
- 9 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.134.
- 10 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.52.
- 11 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.49. (Bu ifadelerle Carullah, vücut hatlarını belli olmasını kastetse gerektir. Halbuki vücut hatlarını veya vücut tenini belli eden elbise tesettür kabul edilmemiştir. Ayet-i kerime, ziynet namına olan şeylerin, namahrem erkeklere gösterilmesini de yasaklamıştır. Nur, 31/24; Bkz. Sâbûnî, Revâiu'l-Beyân, el-Mektebetü'l-Asriyye, Beyrut, 2015, II/149,150).
- 12 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.45-54,139; Mehmet Görmez, Mûsâ Cârullâh Bigiyef, s. 150, 151.
- 13 Kuran'da bu konu açık değildir. Detayı sünnetten anlıyoruz. Bunun da farklı boyutları vardır. Bkz. Nur, 24/31; Sâbûnî, Revâiu'l-Beyân, II/149, 150.
- 14 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.55.
- 15 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.139.
- 16 Mûsâ Cârullâh, Hatun, 2007, s.9.
- 17 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.48.

ekip arkadaşlarının editörlüğü ile hazırlanıp yayınlanmıştır. Hadislerle İslam çalışmasının da bu rüzgârdan nasibini aldığını düşünüyoruz. Söz konusu kitapların maliyetinin önemli bir bölümü Devlet bütçesinden finanse edildiğinden dolayı, kitapların pek çoğu, okullara, öğrencilere, kamu görevlilerine ve halka önu açık olarak meccanen dağıtılmaktadır...

Cenâb-ı Hakk bizlere basiretler ihsan etsin, encamımızı hayreylesin!

Bu makale www.ahmetgelisgen.com adresinden alınmıştır.

- 18 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.54.
- 19 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.54
- 20 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.47.
- 21 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.54
- 22 Tesettürle ilgili olarak bkz. Sâbûnî, Revâiu'l-Beyân, II/147.
- 23 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.64.
- 24 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.64, 116.
- 25 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.64, 115, 116.
- 26 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.64.
- 27 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.109.
- 28 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.114.
- 29 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.110. Bkz.114-116.
- 30 Mûsâ Cârullâh, Hatun, s.57.
- 31 Mehmet Görmez, Mûsâ Cârullâh Bigiyef, s. 176.
- 32 Mehmet Görmez, Mûsâ Cârullâh Bigiyef, s. 176.
- 33 Mehmet Görmez, Mûsâ Cârullâh Bigiyef, s. 39.
- 34 Carullah'ın, "İslam'ın Elifbâ'sı" adlı kitabının da Seyfettin Ersoy ve İbrahim Maraş tarafından yayına hazırlandığını yukarıda söylemiştik. Mehmet Görmez Bey'in Eşi Hatice Kübra Görmez tarafından da Carullah'ın, "İslam Şeriatının Esasları" adlı kitabı, OTTO yayınları tarafından basılmıştır.
- 35 Bkz. Mehmet Görmez, "Kur'an İslamı ve KitaM bu's-Sünne", (Mûsâ Cârullâh'ın "Kitabü's-Sünne"si Takrizi), s. V; Mûsâ Cârullâh, Hatun, s. 7, 8; Mehmet Görmez, Mûsâ Cârullâh Bigiyef, s. IX, XI, XII, 159.

Bizim Aktar

Herbalist
Yunus ERSİN

İlmin Bitkiyle Buluştuğu Nokta

Geçmişten günümüze köprü olan. Aktar ürünlerinde ve hizmetinde vizyonumuz, insanlığa hizmet etmek ve bunu yaparken birinci temel hedefimiz, asla zarar vermemek ve aldatmamaktır. Bunun yanında insanlarımıza hizmet ederken, onların kaybettiği sağlıklarını, yeniden inşa etmek ve yeni yetişen neslin, hem maddi, hem manevi anlamda toplumumuza, sağlıklı bir şekilde kazandırmaktır. Bunu yaparken geçmişten günümüze, bitkilerin kullanımı ve koruyucu hekimlik kavramını, günümüze odaklayarak hem bilimsel, hem geçmişimiz üzerinden köprü oluşturarak, sağlığımızda kullanmaya ve kullandırmaya en hassas bir şekilde, ürünler üreterek tüm insanlığa hizmet etmek, hedeflerimiz arasında olan en değerli vazifemiz bilerek yolumuza, geçmişten günümüze köprü olmak düstürüyle çalışmalarımıza devam etmekteyiz.

Gayemiz; hastalıklara bitkisel destek yada bitkisel takviyeler hazırlayarak, dertlerimize derman olmak için vesile olmaktır.

İnsanların Şifaya Kavuştuğu Nokta

BeratTV BeratFM

www.bizimaktar.com

Kısırlık
Zatüre
Hormonel Problemler
Hemoroid
Sindirim Sorunları
Reflü
Gastrit
Üst Solunum Yolları
Vs.
Hastalıklarınıza
Bitkisel Destek

Bağışıklık seti

**Covid-19'a Karşı
Bağışıklığınızı Güçlendirin**

Tel: 0212 674 0 300

Whatsapp: 0532 306 62 55

www.bizimaktar.com

Yenidoğan Mah. Abdiipekçi Cad. Burcu Sk.

Dirgen İş Hanı 25/1 Bayrampaşa/İST

HASAN KUDUOĞLU

DEVLET-İ ALİYYE'NİN OTUZ BEŞİNCİ ŞEYHULİSLÂMI

HÜSAMZÂDE ABDURRAHMÂN EFENDİ

(Rahimehûllâh)

Vilâdet târihi: 1003 / 1594 - Vefât târihi: 1081 / 1670

Şeyhulislâmlık târihi: 5 Receb 1065

9 Cemâziyelevvel 1066 / 11 Mayıs 1655 - 5 Mart 1656

Şeyhulislâmlık müddeti: 9 ay, 25 gün

Şeyhulislâmlar arasındaki sırası: 35.Şeyhulislâm

Meşihat makâmındaki sırası: 47

Meşihat dönemindeki pâdişah: 4.Mehmed

- Târihçe-i Hayât-ı Necîbesi -

İstanbul kadılarından **Tulumcu Koca Hüsam Efendi**'nin oğludur. 1003 (1594) senesinin başlarında İstanbul'da doğdu.

- İlmî Hayâtı ve Vazîfeleri -

Medrese tahsîlini tamamlayarak **Şeyhulislâm Hocaâde Mehmed Efendi**'den mülâzım oldu. Daha sonra babasıyla birlikte Mısır, Kudüs ve Medine'ye giderek buralarda birçok âlimden ders okudu.

Anadolu'ya döndükten sonra sırasıyla Receb 1032'de (Mayıs 1623) Mesih Paşa Medresesi'ne, Rebûlevvel 1037'de (Kasım 1627) Haydar Paşa Medresesi'ne, Şevvâl 1038'de (Mayıs 1629) Rüstem Paşa Medresesi'ne, Receb 1040'da (Şubat 1631) Fatma Sultan Medresesi'ne,

Ramazan 1040'da (Nisan 1631) ikinci kez Rüstem Paşa Medresesi'ne, Zülhicce 1042'de (Haziran 1633) Sahn-ı Semân Medresesi'ne, Safer 1044'de (Temmuz 1634) Ayşe Sultan Medresesi'ne, Şa'bân 1045'de (Ocak 1636) Ayasofya Medresesi'ne ve Zülhicce 1048'de (Nisan 1639) Süleymâniye Medresesi'ne atanmış ve buralarda müderrislik vazîfesini deruhte etmiştir. (Bkz.: Resim:1, 2 ve 3)

Abdurrahmân Efendi çeşitli medreselerde müderrislik vazîfesi yaptıktan sonra kadılık mesleğine geçti. İlk olarak Zülka'de 1050'de (Şubat 1641) târihinde yerine Halep kadısı oldu. Daha sonra Şa'bân 1051'de (Kasım 1641) Şam'a atandı. Şa'bân 1052 (Ekim 1642) târihinde bu görevinden azledildi.

1- Hüsamzâde Abdurrahmân Efendi'nin müderrislik yaptığı, Çarşamba'daki Rüstem Paşa Medresesi

Nihâyetinde Safer 1054 (Nisan 1644) senesinde İstanbul kadısı makamına getirildi. Şevvâl 1059 (Ekim 1649) târihinde Anadolu kazaskerliği görevine tâyin edildi. Ertesi yıl görevinden azledildi. Ramazân 1062 (Ağustos 1652) târihinde ise Rumeli kazaskerliğine atandı. Bir yıl kadar bu görevinden emekliye ayrıldı.

- Şeyhulislâm Olacağı Esnâdaki Buhranlı Dönem -

Abdurrahmân Efendi'nin gerek şeyhulislâmlığa atanması, gerekse bu görevden azledilmesi Osmanlı Devleti'nin buhranlı dönemlerine rastlamaktadır.

Meşîhat vazîfesine getirilişi şu şekilde gerçekleşmiştir: **Pâdişâh 4. Mehmed** zamânında **Vezîr-i Azam Derviş Paşa**'nın hastalığı sebebiyle sadâret görevi Halep Vâlisi **İbşir Paşa**'ya verilmişti. Paşa aynı zamanda **1. Ahmed**'in kızı **Ayşe Sultan** ile de nişanlıydı.

Ancak **İbşir Paşa** biraz nerede ne konuşulacağını bilmeyen, icraatlarında çok

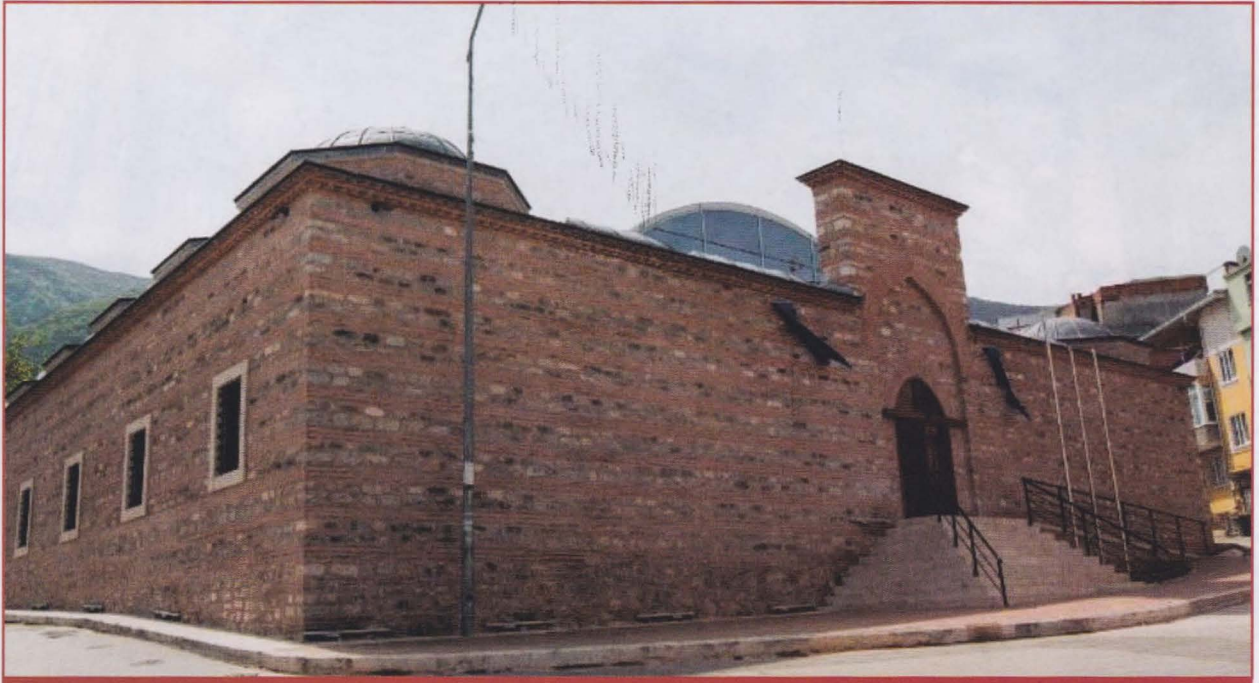
sert ve kırıcı olan ve öte taraftan başına topladığı sekban ve levendlerle halka karşı türlü eziyet ve zulmeden biriydi.

Söz anlamaz bir paşa olduğu için isyânını önleyebilmek için vezirlik verilmişti. Sadâret makamında iken de kısa sürede devlet kademesi ve asker içinde hoşnutsuzluklar artmış ve sonunda yenîçeri kendisine karşı ayaklanmıştı.

Âsilerin isteği doğrultusunda paşanın kellesi istenmiş, **Şeyhulislâm Ebû Saîd Mehmed Efendi** de paşa taraftarı olduğundan âsiler onun da öldürülmesini talep edince, pâdişâh **İbşir Paşa**'yı îdam ettirmiş, şeyhulislâmı da görevinden azletmişti. Şeyhulislâm, **Nakîbüleşrâf Zeyrekzâde Abdurrahmân Efendi**'nin gayretleri sonucu ölümden kurtulabilmişti.

- Şeyhulislâm Olması -

Bu karışıklıklar içerisinde **Hüsamzâde Abdurrahmân Efendi** 5 Receb 1065 (11 Mayıs 1655) târihinde meşîhat makamına tâyin edilmiş oldu. (Bkz.: Resim:4)

2- Hüsamzâde Abdurrahmân Efendi'nin müderrislik yaptığı, 2.Beyazıt'ın torunu olup Eyüp'te medfûn bulunan Hançerli Fatma Sultan'ın Bursa'daki medresesi

İlk başlarda bu görevi pek kabûl etmek istemediyse de fazla dayanamayıp meşîhata devâm etmek durumunda kaldı. **Hüsamzâde** on ay kadar bu makamda kaldıktan sonra yeniçeri isyanları onun da felâketine sebep oldu.

Târihte Çınar Vakası diye adlandırılan olay sonrası meşîhattan istifâ etti. Yerine de **Memikzâde Mustafa Efendi** tâyin edildi. Azlinden sonra kendi isteği üzerine Şubat 1656 târihinde **Uşşâkizâde Abdurrahîm Efendi**'nin yerine Kudüs kadılığına tâyin edildi.

Daha sonra sırasıyla kendisine 1 Muharrem 1068'de (9 Ekim 1657) Medîne kadılığı, Receb 1069'da (Mart 1659) Trablusşam kadılığı ve aynı yılın Zülka'de'sinde (Temmuz) Mısır'da piramitleriyle ünlü Cize kadılığı arpalığı tevcih edildi. On sene kadar Mısır'da yaşadı.

- Vefâtı -

Abdurrahmân Efendi Cemâziyelevvel 1081'de (Eylül 1670) Mısır'da vefât etti.

Ebced hesâbıyla târih-i vefâtı şu kelimedir:

«الْمُرْتَضَى.»

“Râzı olunmuş.” (1081)

(Not: Babası Kadı Tulumcu Hüsam Efendi Yeni Mevlevîhâne Kapısı'nda Yaylak denilen yerde bir câmi inşâ ettirmiş olup cenâzesi de burada bulunan hazîreye defnedilmiştir.)

- Târihte Çınar Vakası -

17. yüzyılın başlarından îtibâren Osmanlı Devleti idârî yönden oldukça karışık bir döneme girmiştir. Bu durum özellikle **4. Murad** devrinden sonra daha da artmış, çocuk yaşta tahta geçen **Sultan 4. Mehmed**'in devlet idâresine hâkim olamaması yüzünden sarayda vâlide sultanlar ve iç ağalar nüfuz kazanmıştı. Devlet erkânı arasındaki rekabet ve geçimsizlik ise son haddine varmıştı.

Devletin mâlî durumu da pek iyi değildi. Ulûfeleri zamânında ödeyemeyen

devlet askere züyuf, kırkık ve kızıl (bakır çok) akçe vermek zorunda kalmış, aldığı bu paradan dolayı da asker arasında memnûniyetsizlik baş gösterdiği gibi esnafla aralarında anlaşmazlıklar çıkmaya başlamıştı.

Bu ortamda Girit'teki savaştan dönen ve dokuz taksit maaşlarını alamayan bir kısım yeniçeriler, kendilerine muhâtap alacak kimse bulamadılar ve isyâna karar verdiler. Bu sırada ulûfelerini alamamış olan sipâhiler de yeniçeri kışlalarının bulunduğu Etmeydanı'na geldiler ve 2 Mart 1656 Cumâ günü onlarla birleştiler.

Nihâyet yeniçeri ve sipâhilerden bâzı önde gelen kimseler zorbaların başına geçerek "Yarın sabah ayak dîvânı isteriz." diye saraya haber gönderdiler. Bu fitne kusurlu görülen ocak ağalarından bâzılarının değiştirilmesine ve isteklerinden vazgeçmeleri için âsilere haber gönderilmesine rağmen zorbalar taleplerinde ısrâr ettiler.

Âsiler 4 Mart Pazar günü Etmeydanı'ndan Atmeydanı'na geçerek aynı gün **Şeyhulislâm Hüsamzâde Abdurrahmân Efendi**'nin adamlarından olup bu olayda ara buluculuk yapmak isteyen **Kara Abdullâh Ağa**'yı meydanda öldürdüler.

Daha sonra pâdişâhı tekrar ayak dîvânına dâvet ettiler. **Abdurrahmân Efen-**

3- Hüsamzâde Abdurrahmân Efendi'nin müderrislik yaptığı Ayasofya Medresesi

di'nin saray ağaları tarafını tutması ve pâdişâhı ayak dîvânına gitmekten alıkoymak istemesi üzerine azledildi, yerine **Memikzâde** şeyhulislâmlığa getirildi.

Sonunda bütün bu işlere sebep olan Enderun ve Bîrun erkânından otuz kadar ağanın ismini vererek bunların başlarını istediler. Daha sonraki günlerde de saray içinden ve dışından otuz kadar devlet adamı yakalandıkları yerlerde öldürüldüler.

Bunların cesetleri âsiler tarafından Sultanahmet Meydanı'ndaki çınar ağaçlarına asıldı. Bundan dolayı bu olaya Osmanlı târihinde "Çınar Vakası" adı verildi.

İsyânın sonunda zorbaların arzusuyla sadâret ve meşîhat makamlarında ve diğer dâirelerde değişiklikler yapıldı. Nihâyet 8 Mart 1656 günü sipâhilerin ulûfeleri kuruş olarak çıktı. Âsiler de îdâmını istedikleri kimselerin henüz ele geçmeyenlerinin ileride katledilmesi şartıyla dağıldılar, böylece isyan sona erdi.

ÖMER FARUK KORKMAZ

LAFZIN UMÛMÎLİĞİ VE SEBEBİN HUSÛSİLİĞİ KONUSUNDAN TÂRİHSELÇİLİĞE YOL ÇIKAR MI? (Mustafa Öztürk'ün Konu Hakkındaki Bâtıl Görüşlerinin Tenkîdi -2)

Lafzın umumiyeti ve sebebin hususiyeti meselesi konumuz açısından son derece önemlidir. Nitekim, ulemamız bu meseleyi belli başlıklar altında tasnif ederek incelemişlerdir.¹ Meselenin tüm boyutlarıyla serdedilmesini sözü uzatmak kabul ettiğimizden dolayı bu mevzu sadedinde özetle şunları söylemek isteriz:

Sebebin hususiliğinin lafzın umumiliğine her zaman mâni olmadığı usul uleması tarafından tasrih edilmektedir. Bunun yanı sıra lafzın sadece sebebe tahsis edildiği ayetler olduğu gibi hem lafzın

hem de sebebin umumi olduğu âyetler de vardır. İhtilaf olan nokta ise sebebin hususi lafzın umumi olduğu durumlarda lafzın umumuna mı yoksa sebebin hususuna mı itibar edilmesi gerektiğidir. Bu noktada cumhur ulemanın görüşü lafzın umumuna itibar edilmesi gerektiği yönündedir. Nitekim Öztürk de bunu “Binaenaleyh Kur’an’daki yüzlerce ayet her ne kadar özel bir sebep üzerine vahyedilmiş olsa da sebebin tarihselliği/yerelliği hükmün evrenselliğine engel değildir”² sözleriyle dile getirmektedir.

Ancak meselenin hemen burasında şu noktaya dikkat çekmemiz gerekmektedir: Kur’an’a târihselci düşünceyle yaklaşarak bu batıl düşünceye de ulemanın vazettiği usul ve kaidelerden mesnet bulma çabasına girenler büyük bir sahtekârlık sergilemektedirler. Nitekim, bu bağlamda târihselci düşüncenin istismar ettiği kaidelerden biri de bazı alimlerin -velev ki mercuh olsa da- lafzın umumiyetine değil de sebebin hususiliğine itibar edilmesi gerektiği şeklindeki görüşlerdir. Bir kısım târihselciler bu kaidiye alarak kendilerinin de bunu savunduğunu yahut ulemanın da kendilerinden önce aynı şeyi söylediklerini iddia etmektedirler. Oysa bu tam manasıyla bir aldatmacadan ibarettir.

Zira, sebebin hususiliğine itibar edilmesi gerektiğini savunan alimler bu meseleyi usûlî bir zeminde ele alma derdindedirler. Onlar, bir sebep üzerine nazil olmuş bir nassın illetinin onun gibi olan diğer vâkıalara şâmil olup olamayacağıyla ilgili bir tartışma yürütmektedirler. Buna göre sebep-i nüzûlün illetinin kendisinde bulunduğu bir vâkıada hükmün illetinin bulunması evlâ tarikiyledir.

O halde, nassın illetiyle, aynı illeti taşıyan hadiseye nassın şâmil olması, nassta bulunan umum ile mi yoksa kıyas yoluyla mı olmalıdır? Mercuh/tercih edilmeyen görüşü savunan alimler bu işin kıyas yoluyla olması gerektiğini savunmaktadır. Dikkat edilirse burada nass dışında kalan hadisenin nassın umumuna girmediğiyle ilgili bir mesele yoktur. Bunu kimse tartışmamaktadır. Bilakis tartışılan nokta, diğer hadisenin nassın umumuna nasıl gireceği (keyfiyetu'd-dühûl) dir.³

Târihsehciler ise bu kaide üzerinden hususi bir sebebe binaen nazil olmuş olan ayetin o sebebe münhasır kalması ve ona benzer diğer hiçbir hadisede hüküm ifade edememesi manasını istihraç etmek niyetindedirler. Bunun bir yansıması olarak, zihar örneğinde Öztürk ve benzerleri bu uygulamanın tarihsel ve yerel olduğunu iddia etmektedir. Ulema ise bu hadisenin, ilgili ayetlerin kendileri hakkında nazil olduğu Evs b. Sâmit ve Havle bintü Hakîm'e mahsus olduğunu, başkaları hakkında geçerli olabilmesi için de kıyas vb. delile ihtiyaç olduğunu söylemektedir.⁴

Bu iki ayrı mülâhazayı hiçbir şekilde birbirine karıştırmamak gerektiği gibi ulemamızın usûlî bağlamda tartıştığı bu meseleyi istismar etmek isteyenlere de fırsat verilmemesi icap etmektedir.

Cumhur'un, sebebin hususiliğine değil de lafzın umumiliğine itibar edilmesi gerektiği şeklindeki görüşünün bütün bir ümmet tarafından kabulle telakki edilip, tefsir çalışmalarında esas kabul edilmesi târihselci düşüncenin bu ümmetin kodlarıyla asla bağdaşmayacağına da bir başka delildir. Cumhurun bu görüşün teyidine yönelik gerek aklî ve gerekse naklî delilleri varsa da burada birkaç tanesini zikretmek yeterli olacaktır.

Lafzın umumiliğini savunan alimler elbette bunu Kur'an ayetleri tarafından müeyyed olan bir hakikat olarak gördükleri için savunmuşlardır. Her şeyden önce Kur'an ayetlerinde şümül/kapsayıcılığın esas olması Hazreti Peygamber ﷺ'in risaletinin tüm insanlığı kapsayıcı olmasının bir fer'idir.⁵

Nitekim Cenab-ı Hak ﷻ : *De ki: Ey insanlar! Gerçekten ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın elçisiyim*"⁶, "*Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bunu bilmezler*"⁷ gibi ayetlerde Hz. Peygamber ﷺ'in kıyamete dek yaşayacak tüm insanlığa gönderildiğini beyan buyurarak risaletin umumuna vurgu yapmaktadır.⁸

Buna paralel olarak da "Kur'an, âlemler için ancak bir öğüttür"⁹ ayetiyle

“Bu Kur’an bana, kendisiyle sizi ve ulaştığı herkesi uyarmam için vahyolundu” ayet-i kerimesi de Kur’an nazımının -lafzının kesinkes hususi olduğu yerler dışında¹⁰ bütünüyle evrensel olduğunu net bir şekilde ispat etmektedir.

Lafzın umumuna itibar edilmesi gerektiğine yönelik birçok aklî delil varsa da konumuz açısından ehemmiyet arz eden birini zikretmekle iktifa edelim:

“Sözgelimi, bir an için Hilâl b. Ümeyye (*radiyallahu anh*) hakkında nazil olan ayetin sebebinin hususiliğini mülahaza etmiş olsak karşımıza bazı işkâller çıkmaktadır.

1) Hilal (*radiyallahu anh*)in kazf yapmasına binaen gelen ayet;¹¹ İsm-i mevsûl gibi umum ifade eden¹² bir lafzı ihtiva etmektedir. Böyle bir durumda sebebin hususiliğine bakarak lafzın hususi olduğu kanaatine varmak nasıl mümkün olacaktır?

Dipnotlar:

1 Bu mevzuda tafsil için bkz. Celâleddin es-Suyûtî, *el-İtkân fî Ulûmi'l-Kur'ân*, el-Hey'etu'l-Mısriyyetu'l-âmme li'l-Kitâb, 1394, I/110; Subhî Salih, *Mebâhis fî Ulûmi'l-Kur'ân*, Daru'l-İlm, 2000, Baskı: 24, s. 324; Mennâ' b. Halil el-Kattân, *Mebâhis fî Ulûmi'l-Kur'ân*, Mektebetu'l-Me'ârif, 142, Baskı: III, s. 82; Muhammed Bekr İsmâ'îl, *Dirâsât fî ulûmi'l-Kur'ân*, 1419, Baskı: II, s. 170; Fehd er-Rûmî, *Dirâsât fî Ulûmi'l-Kur'ânî'l-Kerîm*, 1424, Baskı: 12, s. 432; Bu bağlamda Müfessirler, şahıslar hakkında nazil olmuş ayetleri dahi umumi manaya hamlederek tefsir etmişlerdir. Muhammed b. Ka'b'ın “Âyet, bir adam hakkında nazil olur, sonra umumileşir” şeklindeki sözü müfessirlerin bu noktadaki tutumunu özetlemektedir. Bkz. İbn Hacer el-Askalânî, *el-Ucâb fî beyâni'l-Esbâb*, Thk: Abdülhakîm Muhammed el-Enîs, Dâru İbni'l-Cevzî, s. 174

2 Mustafa Öztürk, *Kur'an ve Tefsir Kültürümüz*, s. 11

3 Abdü'l-Mühsin b. Zebn b. Mut'ib el-Matarî, *Da'âvî't-Tâ'inîn fî'l-Kur'ânî'l-Kerîm fî'l-Karnî'r-Rabi'a aşara 'l-hicrî ve'r-Reddu aleyhâ*, Daru'l-Beşâiri'l-İslâmiyye, Beyrut-Lübnan, 1427, Baskı: I, s. 254

2) Ayetin barındırdığı mülâ'ane/lanetleşme hükmü Hilal (*radiyallahu anh*)a tahsis edilmeksizin anlatılmıştır. Şu halde, Hilal (*radiyallahu anh*)dan başka, hanımına zina suçu atıp da dört şahit bulamayan kimseleri kapsamasına ne gibi bir engel vardır?¹³

Ez cümle, sebebin hususiliğine itibar edilmesi gerekir diyen alimlerin tartışma zemini ve maksatları tamamen farklı olduğundan dolayı bu nokta üzerinden târihselciliğe ekmek çıkmayacağı açıktır. Cumhura göre zaten sebep ne kadar hususi olursa olsun -özel bir durum olmadığı sürece- lafzın umumuna itibar etmenin önünde ne akli ne de nakli hiçbir engel yoktur. Öyleyse ayetleri ideolojik batıl yaklaşımlarına kurban ederek tarihin fi zamanlarına hapsetmek isteyenlerin çabasının her türlü boşa çıkacağı aşikârdır.

4 Abdülazim ez-Zürkânî, *Menâhilu'l-İrfân*, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut-Lübnan, 2005, Baskı: III, I/112

5 Fehd b. Abdurrahman er-Rûmî, *İtticâcâtü't-Tefsîr fî'l-karnî'r-râbi'a aşar*, İdârâtu'l-Buhûsi'l-İlmiyye, Suud, 1407, Baskı: I, I/90

6 A'râf, 158

7 Sebe, 28

8 Öztürk'ün risaletin umumiyetini ispat eden bu gibi ayetler bağlamında ortaya attığı şüpheler de ileri de cevaplandırılacaktır.

9 Yusuf, 104

10 Nitekim bu mevzuyla ilgili yukarıda verdiğimiz referansalara bakılacak olursa, ulema bazı ayetlerin sebebine mahsus olduğunu başkalarına şamil olmayacağını da söylemiştir. Fakat bu kaide delilsiz bir şekilde olup olmadık her mevzuda kullanılamaz.

11 Kuran, en- Nûr 6

12 Ali b. Muhammed Ebu'l-Usr el-Bezdevî, *Kenzu'l-Vusûl ilâ Ma'rifeti'l-Usûl*, Karaçi, Pakistan, Yayınevi, Tarih: Yok, s.69

13 Abdülazim ez-Zürkânî, *Menâhilu'l-İrfân fî Ulûmi'l-Kur'ân*, I/118

İlm-i Hâl

İSMAİLAĞA FIKİH KURULU

ÇAĞIMIZIN HASTALIĞI

CİNSİYETSİZLEŞTİRME

Rahman ve Rahîm olan Allâh'ın adıyla! Bütün hamdler Allâh'a mahsustur, salât ve selâm da Rasûlüllâh (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in ve âl-i ashâbının üzerine olsun. Âmîn!

Zaman zembereği, ötelere ötesinin hükmünde sona yaklaşıyor. Artık çok yakınız, bugünü yaşıyanlar, ebed ile ezel arasındaki köprüde ufku gözlüyor. Gözler Hazreti Cibril'in izinde, herkes Hazreti İsrâfil'e kulak vermiş, ölüm kurban edilmeye hazırlanıyor. Meczuplar şuurun cezbesinde, mecnunlar aklın cinnetinde yaşayan ölüleri temaşa ediyor.

Efendiler, elçiler size sesleniyor. Göklerin elçileri, sizin için azap ordularına yakarıyor: “Ne olur gitmeseniz, biraz daha mühlet verseniz?”

“Şüphesiz ki İbrâhîm, elbette (kendisine kötülük edenden intikam alma hususunda) **hiç acele etmeyen**, (insanların azaptan kurtulması için) **çok âh eden ve** (Allâh-u Teâlâ'ya hakkıyla) **yönelen bir kimseydi.**

İbrâhîm'den korku gidince o, (‘Orada imanlı kimseler bulunuyor-ken, nasıl onları hep birlikte helâk edeceksiniz?!’ diye) **Lût kavmi hakkında Bizim** (elçilerimiz) **le mücadele ediyordu!**” (*Hud Sûresi:74-75*)

Lakin Hazreti İbrahim'in yakarışları fayda vermedi ve azap orduları Lut kavminin yaşadığı beldelere ulaştı:

“**Bizim** (Lût kavminin helâkiyle ilgili azap) **emrimiz gelince**, (onların yaşadığı yedi adet şehri Cibril'in kınadıyla tersyüz ederek) **oraların yukarısını aşağıya yaptık ve oraların üstüne katılmış çamurdan** (azapları için hazırlanıp) **istif edilmiş/peşeşe gönderilmiş/ taşlar yağdırdık.**

Rabbin katında (bulunup, O'ndan başka kim senin bilemeyeceği gizli yerlerde, beyaz- kırmızı gibi

alâmetlerle ve atılacağı kimsenin ismiyle damgalanarak) **nişanlanmış olan** (o taşları yağdırdık)! **Zaten on(lara isâbet eden taşlar o** (şirk koşan) **zâlimlerden** (hiçbir zaman) **asla uzak değildir.”** (*Hud Sûresi:82-83*) (...)

Biyolojik cinsiyetine cerrahi müdahalede bulunulan kişiler iki sınıfta değerlendirilebilir:

1. Cinsel gelişim bozukluğu olan kişiler (hüsnâ/çift cinsiyetli): Kaynaklarda, ergenlik çağı öncesinde idrarın hangi organdan geldiği veya her ikisinden gelmesi halinde öncelik sırası ya da nisbeti şeklinde bazı kriterlerden söz edilir. Ergenlik sonrasında ise erkeklik ve dişilik belirtilerindeki gelişmeler esas alınır.¹

Bu tarz biyolojik ve genetik hastalıkların tıbben teşhis edilerek hasta üzerinde hormonal tedavi veya cinsiyet düzeltme gibi cerrahi tedavi yöntemlerinin uygulanmasında dinen bir sakınca yoktur. Burada esas olan, tıbbi müdahalenin bedende baskın olan genetik ve biyolojik cinsiyeti ortaya çıkarmak üzere yapılmasıdır. Burada hormonal tedavi ve cerrahi operasyon üzerinden iki aşamalı olarak tedavi süreci sürdürülebilir.

2. Cinsel kimlik bozukluğu (transseksüellik) olan yani kendisini karşı cinse ait hissedip karşı cinse benzeme isteği duyan kişiler:

Bu tarz psikolojik rahatsızlıkları gerekçe göstererek cinsiyet değiştirme ameliyatı yaptırmak ise caiz değildir. Bu şekilde bedene yapılan herhangi bir müdahale hem doktor hem de yaptıran kişi açısından büyük günahtır.

İnsan nesli erkek ve dişi olmak üzere iki ayrı cinsiyette yaratılmıştır. İnsan neslinin devamı da bu nizama bağlanmıştır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Ey insanlar! Sizi tek bir nefis (olan Âdem) den yaratmış olan, onun bir par-

çası (olan sol kaburgası nın en altı)ndan **da** (Havvâ ismindeki) **eşini yaratmış bulunun ve her ikisinden birçok erkeklerle kadınları türetip** (cihana) **yaymış olan Rabbiniz**(e karşı gelmek)**den hakkıyla sakının!”** (*Nisâ:1*)

İnsanın, yaratılıştan sahip olduğu bu cinsiyeti ve fıtratı değiştirmeye çalışması dinen yasaklanmıştır. Zira fıtratı değiştirme girişimlerinin şeytanın bir telkini olduğu Kur'an-ı Kerim'de açıkça bildirilmiştir: **“Onları mutlaka saptıracağım, mutlaka onları kuruntulara sokacağım ve onlara emredeceğim de** (putlara adamak için) **hayvanların kulaklarını yaracaklar. Yine onlara emredeceğim de Allah'ın yarattığımı değiştirecekler.”** (*Nisâ:119*)

Ayrıca İslam'da karşı cinse benzemek ve bu özentinin/temâyülün önünü açacak tutum ve fiiller de yasaklanmıştır. Hazreti Peygamber (*Sallâllâhü Aleyhi ve Sellem*) Efendimiz de **“Kadına benzemeye çalışan erkeklere ve erkeklere benzemeye çalışan kadınlara Allah lanet etsin.”** buyurmuştur (*Buhârî, Libâs, 61-62; Ebû Dâvûd, Libâs, 30*). Yine Allah Resulü, kız çocuklara özgü giyecekleri erkek çocuklar üzerinde görünce hoşnutsuzluk gösterip müdahale etmiştir. (*Ahmed b. Hanbel, Müsned, 4/171*)

Sonuç olarak, cinsel kimlik bozukluğu olan kişiler, bedenlerine cerrahi müdahale yerine biyolojik cinsiyetlerini kabullenme yolunda psikolojik tedavi yöntemlerine ısrarla devam etmelidirler. Bu noktada özellikle dini hassasiyete sahip olan uzman hekimlerin yardımına başvurmak gerekir.

Dipnotlar:

1 Ayrıntılı izahlar için bkz. Kâsânî, *Bedâ'i*, 7/328, 329. Mevslî, *el-İhtiyâr*, Beyrut 1975, 1/58-59; 3/38-40. İbnü'l-Hümâm, *Fethu'l-kâdir*, 8/500-509. İbn Âbidîn, *Reddül-muhtâr*, 1/109, 380; 2/310; 3/183-184; 4/356, 377; 5/464-467.

سُورَةُ الْأَعْرَافِ

وَلَوْ طَا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَلْحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
 بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ
 شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨١﴾
 وَمَا كَانَتْ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ
 قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْأَسُ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾ فَانْجَبْنَاهُ
 وَأَهْلَهُ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ وَكَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾ وَأَمْطَرْنَا
 عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾

Â'raf Sûresi 80-84. Âyet

80- Lût'u da (ümmetine peygamber olarak Biz göndermiştik). Hani o, kavmine demişti ki: "O en çirkin iş (olan livata fiilin)i mi yapıyorsunuz ki âlemlerden hiçbiri (daha önce böyle bir şey yaparak) onun (benzeri bir günah)la sizi geçmemiştir?!"

81- Şüphesiz ki elbette siz kadınları bırakıp da, şehvet yüzünden erkeklere yaklaşarak eşcinsellik yapıyorsunuz. Doğrusu siz müsrifler toplumsunuz (her işte haddi aşan bir güruhsunuz)."

82- (Buna karşı) kavminin cevâbı ise: "O (Lût'u ve kendisine inana)nları memleketinizden çıkarın. Zîrâ gerçekten onlar birtakım insanlardır ki, (yaptığımız eşcinselliği kötü bir şey kabûl ederek bu gibi işlerden) çokça temizlik taslamaktadırlar" demelerinden başkası olmamıştır.

83- Bunun üzerine Biz onu ve (kâfir olan) hanımı dışındaki (diğer tüm) âilesini (inkârcıları helâk eden o azaptan) kurtardık. O (kadın) ise (yurtlarında helâk olanlar arasında) kalanlardan oldu.

84- Bir de Biz onların üzerine (kızgın balçık taşlarından oluşan, benzeri) görülmemiş bir yağmur yağdırdık. İşte bak (gör ki); o (şirk ve livata suçunu işleyen) mücrimlerin âkıbeti (feci sonu) nice oldu!

İbrâhîm (Aleyhisselâm)ın kardeşinin oğlu olan Lût (Aleyhisselâm), amcası İbrâhîm (Aleyhisselâm) ile birlikte Harran'dan hicret ettikleri zaman İbrâhîm (Aleyhisselâm) Filistin topraklarına, Lût (Aleyhisselâm) ise Ürdün bölgesine yerleşti.

Allâh-u Te'âlâ onu, yüce Zât'ına kulluk yapmaya dâvet etsin ve âdet edinmiş oldukları erkek erkeğe ilişki anlamına gelen livâta günahından engellesin diye Sedûm halkına peygamber olarak gönderdi.

Kelbî (Rahimehullâh)ın rivâyetine göreyse; o kötü işi ilk işleyen İblîs olmuştur, şöyle ki o; tüysüz bir delikanlı sûretine girip insanları kendisine çağırmaya başlamıştı. Lût kavminin yerleşik olduğu vilâyetler çok verimli ve meyveli idi. Öyle ki yeryüzünde oranın misli bir toprak daha bulunmamaktaydı. Bu nedenle civarda bulunan verimsiz bölgelerdeki insanlar onlar hakkında kötü niyetler beslemeye başladılar, birtakım eziyet ve baskılarla onları topraklarından sürmeye kalkıştılar. Derken İblîs bir pîr-i fânî şeklinde onlara görünerek: "Sizinle uğraşanlara şöyle şöyle yaparsanız onlardan kurtulursunuz" dedi. Onlar bir zaman için bu işi yapmamaya direnseler de, insanların ısrarlı baskıları üzerine yakaladıkları güzel gençlerle livâta yapmaya başladılar. Böylece bu şenî' fiil onlar içerisinde iyice yerleşmeye başladı.

İlk başta bu işi yabancılarla yaparlarken daha sonra birbirleriyle yapmaya başladılar. Bunun üzerine Allâh-u Te'âlâ semâyaya onlar üzerine taş yağdırmasını, yere de onları batırmasını emretti.

Görüldüğü üzere; Lût (Aleyhisselâm) onları tenkit ederken israfçı bir toplum olma vasıflarını öne çıkarttı ki bu, helâli aşır harama geçme anlamı taşıyan çok çirkin bir vasıftır. Bu her konuda böyleyse de Lût (Aleyhisselâm)ın kavminin isrâfı, şehvetlerini tatmin husûsunda olmuştur.

Nitekim Allâh insanı yaratırken, neslin bekâsi ve dünyânın îmarı için ona cimâ isteği vermiştir, kadınların döl yatağını ise bu şehvetin tatmîni için bir mahal kılmıştır. Şehvetini tatmin gâyesiyle kadınları bırakıp erkeklere meyleden yâhut kadının döl yatağını terk edip ters ilişkiyi tercih eden kişiler, yaratılış gâyesini göz ardı ederek, doğurma mahalli olmayan bir bölgeyi şehvet tatmîni için isti'mâl ettiklerinden dolayı gerçekten de israfta bulunmuş ve haddi aşmış olurlar. (en-Nesefî, el-Hâzin)

Güldeste

Mustafa Özşimşekler

Kur'an'dan Sonraki En Büyük Mûcize

Mİ'RÂC

Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) nasıl ki dünya ehline “İnşikâk-ı Kamer” mûcizesini gösterdiyse, sema ehline de “Mi'râc” mûcizesini göstermiştir.

İsrâ ve Mi'râc olayı Allah-u Teala'nın özel bir lütfu ve ihsanıdır. Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'in böyle bir lütfu mazhar olması, Allah-u Teala katında ne kadar büyük bir makama ve kıymete sahip olduğunu göstermektedir. Bu öyle yüce bir makamdır ki, daha önce hiçbir peygamber oraya çıkmamış ve hiçbir melek orada ne olduğunu bilmiyor. Cebrâil (*Aleyhisselam*) bile “Sidretü'l-Münteha”dan öteye geçememişken bu yüce devlet, bu büyük bahtiyarlık ancak Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'e nasip olmuştur.

**Muhammed'den başka
yok dahil olmuş kabe kavseyn'e,
Kirâm-ı Enbiya'dan
girmedir bir ferd o mâbeyne,**

**Haremgâh-ı visâle
Ahmed'i تنها olup Mevlâ,
O halvet oldu mahsus
Hazreti Sultanı Kevneyne...**

Muhammed'den başka Kab-ı Kavseyn mertebesine ulaşan, Allah-u Teala'ya iki yay kadar yaklaşma sınırına giren kimse olmadı. Yüce enbiyadan hiç birisi o saraya girmedi.

Allah-u Teala, sevgiliye kavuşma haremine Ahmed (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'i yalnız aldı. O halvet (baş başa kalma) sadece iki cihan sultanına tahsis edildi...

İsrâ ve Mi'râc

Mi'râc olayının iki aşaması vardır. Birinci aşama; “İsrâ”dır. Allah-u Teala'nın, bir gece kulu Muhammed Mustafa (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'i Mekke'de bulunan Mescid-i Haram'dan alıp, Kudüs'te bulunan Mescid-i Aksa'ya kadar götürdüğü yolculuktur. “İsrâ” dediğimiz bu olay âyet-i kerime'yle sabittir:

“Kulunu (Muhammed (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*')) Kendisine birtakım âyetlerimizi gösterelim diye bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya götüren Allah-u Teala, her türlü noksan sıfatlardan münezzeh-tir. Şüphesiz ki O, hakkıyla işiten, hakkıyla görendir.” (*İsrâ; 1*)

İkinci aşama ise Mi'râc olayıdır ki; Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) Mescid-i Aksa'dan göklere yükselmiş; melekler dahil hiçbir mahlûkatın bilgisinin ulaşamadığı yerlere çıkmış, daha sonra bilinmeyen makamlara urûc edip nicelik ve nitelikten öte bir lütufla, şekil, şemâl ve cihetten münezzeh, keyfiyetten âri olarak Yüce Rabbini görmüştür. Süleyman Çelebi merhum bu âni, Mevlîd-i Şerif'teki “Mi'râc Bahri”nde şöyle anlatır:

**Bir fezâ oldu o demde rû-nümâ,
Ne mekân var anda ne arz u semâ
Şeş cihetten ol münezzeh Zü'l-Celâl
Bî-kem ü keyf ana gösterdi cemâl
Âşikâre gördü Rabbü'l-İ'zzeti,
Âhirette öyle görür ümmeti...**

Rabbim cümlemizi cennetiyle cemaliyle müşerref eyleyip Cemâl-i Bâ-kemâle seyretmek nasip eylesin.

“İsrâ” hadisesi Kur’an-ı kerim’in şahâdetiyle; “Mi’râc” ise, mütevâtir derecesine ulaşmış sünnet ile sabittir. Dolayısıyla “İsrâ” olayını inkâr etmek dinden çıkmayı, “Mi’râc”ı inkâr etmek ise fâsık olmayı gerektirir.

Hüzün Yılı

Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*), bi’setin onuncu yılında iki büyük acı olay yaşadı. Bunlardan biri; Kendisini öz oğullarından daha çok seven, küçük yaşından itibaren himaye edip son nefesine kadar da koruma gayretinde olan en büyük destekçisi ve hamisi, amcası Ebû Tâlib’in vefatıdır.

Diğeri ise; evlendiği ilk günden itibaren hayatının sonuna kadar hep yanında olan, maddi mânevi her zaman destek olup teselli eden, çeyrek asır süresince evinin tek kadını, Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)’in hem hayat ham de dava arkadaşı olan çok sevdiği eşi Hatice (*Radıyallahü anha*) annemizin dâr-ı bekâyâ irtihal etmesidir.

Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)’in hayatında çok önemli yeri olan bu iki şahsiyet, peş peşe dünyaya veda edip arkalarında büyük acılar bırakarak gittikleri bu yıla, “hüzün yılı” denilmiştir.

Ebû Tâlib hayattayken müşrikler Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)’e baskı yapmaktan ve eziyet etmekten nisbeten çekiniyorlardı. Fakat onun vefâtıyla birlikte müşrikler iyice azıtıp şirâzeden çıktılar ve zulümlerini daha da arturdular.

Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) Mekke müşriklerinin azgınlıklarını ve küfürde ısrarla inat ettiklerini görünce, yeni bir ortam ve zemin bulabilmek için Tâif’e gitti. Fakat nasipsiz Taif halkı iman etmek bir kenara, başta Sakif Kabilesi’nin ileri gelenleri olmak üzere hor bir tavır sergileyip kaba ve çirkin sözler ettiler. Bununla birlikte, akılsız ve ahmak bir gürûhu kıskırtıp peşlerine taktılar, Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)’in mübarek ayaklarından kanlar akıncaya kadar taşa tutmaktan çekinmediler.

Arka arkaya gelen bu sıkıntı ve musibetler, her ne kadar Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)’in İslâm’a dâvet hususundaki şevk ve iştiyakını azaltmadıysa da, bir beşer olarak O’nu bir hayli üzdü. İşte Mi’râc daveti böyle bir zamanda, gönlü mahzun yüreği yaralı olduğu dönemde bir müjde ve teselli olarak meydana geldi. Allah-u Teala, Rasûlünü teselli edip sevindirmek, yapılan bunca düşmanlığa rağmen gösterdiği sabır ve sebat dolayısıyla O’nu taltif edip lütuf ve ikramda bulunmak üzere sevgiliye kavuşma haremine, O yüce katına davet etti.

Mi’râc Yolculuğu

Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) Receb Ayı’nın 27. gecesini, uyku ile uyanıklık arasında bir vaziyette iken Cebrâil (*Aleyhisselâm*) geldi, kanadıyla sırtını sıvazlayıp uyanırdıktan sonra dedi ki:

- Ya Muhammed! Cenâb-ı Hakkın Sana selâmı var. Seni Mi’râc davetiyle müşerref kıldı. Bu öyle bir davet ki, ne Senden evvel böyle bir davet oldu, ne de Senden sonra olacak...

Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) kalktı, abdest alıp iki rekat namaz kıldı. Sonra Cibril-i Emin ile beraber çıktılar ve Haremî şerife geldiler. Mikâil ve İsrâfil (*Aleyhisselâm*) orada hazır bekliyorlardı. Onlar da Mi’râc davetiyle müjdelediler.

Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) Kâ'be'yi tavaf etti, sonra "Hicr-i İsmâil"de biraz istirahat etti. Sonra mânevî bir ameliyat geçirdi. Çünkü öyle yerlere gidecek ve öyle şeyler görecek ki, beşeriyet icabı vücut takat getiremeyebilirdi.

Bu mânevi ameliyatı yapan başhekim Cebrâil (*Aleyhisselâm*), yardımcı hekimler ise Mikâil ve İsrâfil (*Aleyhisselâm*) idiler. Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'in şerefli göğsünü açtılar, sîne-i latifini ve damarlarını yıkadılar. Kalpte eziyet verecek ne varsa temizleyip çıkardılar, içini hikmet ve marifetle doldurup sekinet koydular. Sonra kalbi şerifini yerine iade ederek şerefli göğsünü kapattılar. Mûcize kabilinden olan bu ameliyat neştersiz, âlet ve edevat olmadan, kansız ve yarasız olarak gerçekleşti.

Sonra Burak'ı getirdiler. Katırdan küçük, merkepten büyük bir binekti. Onun gidişi şimşek gibiydi, öylesine hızlıydı ki, gözünün gördüğü yere ayağını atıyordu.

Bu yolculukta birtakım olaylara, bazı hadiselerle şahid oldular ve nihayet Beyt-i Makdis'e geldiler. Cebrâil (*Aleyhisselâm*) oradaki bir taşı eliyle delip Burak'ı oraya bağladı. (Burağın bağlandığı yer, bu gün Yahudilerin "Ağlama Duvarı" dediği yerdir.)

Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) etrafı mübarek diye vasıflanan Mescid-i Aksa'ya girdi. Bütün Peygamberlerin ruhları orada hazır idiler, izzeti ikram ile karşıladılar. Cibril-i Emin'in delâletiyle Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) mihraba geçip imam oldu ve Onlara iki rekât namaz kıldırdı.

**"Enbiya ervâhı karşı geldiler.
Mustafa'ya izzet ikram kıldılar.**

**Pes geçüp mihraba ol hayru'l-enam,
Enbiyâ ervâhına oldu imam."**

Sonra baktı ki, "Kubbetü's-Sahra" denilen kaya parçasının üzerinden, göğe doğru

bir Mi'râc merdiveni yükseltilmiş. Tabanı sahrada, tavanı semâda olan bir nevi asansör... Merdiveni gümüşten, direkleri yakut ve inciden yapılmış olan bu Mi'râc merdiveni hakkında Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) "Hüsnü cemalde onun gibisini görmedim" buyurmuştur.

Cebrâil (*Aleyhisselâm*)'ın refakatinde Mi'râc asansörüyle birinci kat semaya yükseldiler ve "Bâbü'l-Hafaza" denilen gök kapısına geldiler. Bu kapı, Allah-u Teala'nın:

"Ve onu her kovulmuş şeytandan koruduk." (*Hicr: 17*) buyurduğu dünya göğü kapısıdır.

Cebrâil (*Aleyhisselâm*) gök kapısını çaldı. (Şayet tek başına olsaydı kapıyı çalmasına gerek yoktu. Ama yanında bir beşer olduğundan girebilmesi için kapının açılması lazımdı.) Ve gök kapısı açıldı. Melekler "Hoş geldin safâlar getirdin" deyip Peygamber Efendimizi sevinç ve müjdeyle karşıladılar.

O Gece Hangi Peygamberlerle Görüştü

Birinci kat semâda bir takım melekler gördü ki, hepsi kıyamdaydılar. Bu melekler yaratıldıklarından beri kıyamda duruyorlardı ve kıyamete kadar da kıyamda kalacaklardı.

Resûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) orada Hz. Adem (*Aleyhisselâm*) ile karşılaştı. Selamlaşıp konuştular ve birbirlerine övgüler de bulundular.

Hz. Adem (*Aleyhisselâm*) sağına bakınca tebessüm ediyor, soluna bakınca ağlıyordu. Bunun sebebi; zürriyetinden gelen evlatlarının ruhları Ona arz edildiğinden, mümin olarak ölenlerin ruhlarını görünce şâd olup tebessüm ediyordu. Ama evlatlarından imansız ölenlerin ruhlarını görünce de üzülüp ağlıyordu. Çünkü imansız ölenlerin ruhlarına sema kapıları açılmıyordu. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyuruyor:

“Bizim âyetlerimizi yalanlayanlar ve onlardan kibredenler var ya, onlara gök kapıları açılmayacak. Deve iğnenin deliğinden geçinceye kadar da cennete giremeyecekler. Suçluları işte böyle cezalandırırız.” (Araf: 40)

Kendisine gök kapıları açılmayanlar “i’l-liyîn”e çıkamıyorlar ve yedi kat yerin dibinde şeytanların karargâhı olan “siccîn”e atılıyorlardı.

Sonra ikinci kat semaya yükseldiler. Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) orada bir takım melekler gördü, hepsi rükûdaldı ve kendilerine mahsus olan tesbihât ile meşgul oluyorlardı. Onlar da yaratıldıklarından beri devamlı rükûdaydılar ve Kıyamete kadar da rükûda kalacaklardı.

Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) ikinci kat semâda, iki teyze oğlu, Hz. İ’sâ ve Hz. Yahya (Aleyhisselam)’ı gördü. Onlarla selamlaşıp musafahalaştı, görüşüp konuştular.

Sonra üçüncü kat semaya çıktılar. Orada da birçok melekler vardı ki, hepsi secde halindediler ve yaratıldıklarından beri secdeden kalkmamışlardı. Fakat Peygamber Efendimiz geldiği zaman hepsi “Allâhüekber” diyerek secdeden kalktılar, selamladılar. Sonra tekrar “Allâhüekber” diyerek secdeye gittiler ve kıyâmete kadar da böyle kalacaklardı.

Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) üçüncü kat semâda dünyalar güzeli Hz. Yusuf (Aleyhisselam) ile karşılaştı. Onunla da selamlaştı, görüştü, konuştu ve yola devam ettiler.

Dördüncü kat semaya yükseldiler. Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) orada da birçok melekler gördü ki, hepsi tahiyat üzere oturmuşlar ve ibadet halindeler.

(Semâ’daki her bir katta ibadet üzere olan meleklerin yaptıkları ibadetlerin tümünü namaz cem’ ediyor. Bu namaz gerçekten de ne büyük bir ibadet... Zira namazda; “kıyam, rükû”, secde, tahiyat, tesbihat hepsi bulunuyor.)

Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) dördüncü kat semâda Hz. İdris (Aleyhisselam) ile karşılaştı. Nitekim Rabbimiz:

“Biz Onu (İdris (Aleyhisselam’ı) yüce bir mekâna (dördüncü kat semâya) yükselttik” (Meryem: 57) buyuruyor. Ki, burası Hz. İdris (Aleyhisselam)’ın makamıdır. Onunla da merhabalaştılar, görüşüp konuştular ve yollarına devam ettiler.

Beşinci kat semaya yükseldiler. Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) burada, etrafındaki kalabalık bir topluluğa sohbet eden bir zât gördü. “Ey Cibrîl, bunlar kimlerdir?” diye sorunca: “Bu zat kavmi tarafından çok sevilen Harun (Aleyhisselam), etrafındakiler ise Ona iman eden kavmidir.” Diye cevap verdi.

Onunla da görüşüp konuştuktan sonra altıncı kat semâya yükseldiler. Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) orada Hz. Musa (Aleyhisselam) ile karşılaştı. Onunla selamlaştılar, musafahalaştı, görüşüp konuştular. Oradan ayrılırken Hz. Musa (Aleyhisselam) ağladı. Ona “Niçin ağlıyorsun?” denilince, buyurdu ki:

“Nasıl ağlamayayım, Benim Adem (Aleyhisselam)’ın en kıymetli evladı olduğum söylenirdi. Ama bu genç (Efendimizi kastederek) Benden sonra geldi ama fazilet olarak Beni geçti. Ben o kadar arzu etmeme rağmen Rabbimin Cemâlini göremedim. Oysa Allah-u Teala Onu bizzat Kendisi davet etti.”

Ve yedinci kat semaya yükseldiler. Orada Hz. İbrahim (Aleyhisselam) ile karşılaştılar. Bir kürsü üzerindeydi, sırtını Beyti Mammur’a dayamış oturuyordu. Yaşlı, ulu ve heybetli bir zat idi. Onunla da selamlaşıp konuştular.

Sonra yedinci kat semayı da geçip Allah-u Teala’dan başkasının bilemediği makamlara yükseldiler. Öyle bir yere geldiler ki, “Kaza ve Kader”i yazan “Kalem”in cızırtılarını işittiler. Ve Sidretü’l-Münteha’ya kadar yükseldiler.

Sidretü'l-Münteha denmesinin sebebi, mahlûkatın ilmi burada son bulduğu içindir. Makbul ameller oraya kadar yükselir. Yukarıdan gelen o yere kadar gelir aşağı inmez, aşağıdan çıkan oradan yukarıya gitmez. Meleklerin ilmi dahi orada son bulur. Oradan öteye bir adım dahi geçemezler. O hudut ağacıdır, orası son nokta ve nihâi hedeftir.

Resûlüllah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) bu makamda meleklerle Vitir Namazı kıldırdı. Ve oradan cennete ulaştı, zira cennete oradan giriliyor. Nitekim Kur'an-ı kerim'de:

“Sidretü'l-Müntehâ'nın yanında. Ki Cennetü'l-Me'vâ onun yanındadır.”
(*Necm: 14, 15*) buyrulmuştur.

Bir Adım Atsam Kül Olurum

Resûlüllah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) “Sidretü'l-Müntehâ'yı da geçip Mi'râc yolculuğuna devam etmek isteyince baktı ki, Mes-cidi Haram'dan itibaren Kendisine rehberlik eden Cibril-i Emin gelmiyor.

- Ey Cibril! Niçin gelmiyorsun?

- Ya Resûlellah! Cenâb-ı Hak bana buraya kadar çıkma izni vermiştir. Eğer buradan ileriye bir adım atarsam, yanar kül olurum!”

Oradan öteye Cebrâil (*Aleyhisselam*) da dahil olmak üzere hiçbir melek bir adım bile gidemiyor. Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) ise: “Ben, Allah aşkıyla yansam da kül olmaya geldim” diyor ve yalnız olarak yoluna devam ediyor.

**“Söyleşirken Cebrâil ile kelâm,
Geldi Refref önüne verdi selâm.”**

“Refref” bu yolculuk için tahsis edilmiş vasitalardan biridir. Refref'in ziyası ve parlaklığı, güneşin nûrundan daha ziyâdedir. Peygamber Efendimiz oradan öteye yolculuğa bununla devam ediyor.

(Allah-u Teala ile aramızda yetmiş bin

perde vardır. Bunların otuz beş bin tanesi nûrânî, otuz beş bin tanesi ise zulmânî perdelerdir. İki perde arasındaki mesafe ise beş yüz senelik yoldur.)

Resûlüllah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*), Allah-u Teala'nın emri ve yardımıyla bu nurdan ve zulmetten perdeleri bir bir geçip katetmiştir.

**Her birinden geçer iken ilerü,
Emrolurdu Ya Muhammed gel berü!**

Resûlüllah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) Allah-u Teala'nın emri üzere bu perdeleri bir bir aştı, hepsini geçti sonra yaklaştı, iki yay kadar veya daha yakın oldu. Nitekim Kur'an-ı kerim şöyle buyuruyor:

“Sonra yaklaştı, sarktı. İki yay kadar veya daha yakın oldu.” (*Necm: 8, 9*)

**Bir fezâ oldu o demde rû-nümâ,
Ne mekan var anda ne arz ü semâ**

Öyle bir âlem ki, orada yer, gök ve mekân yok. Zaman mekân yok oldu, ne resim, ne cisim, ne isim hepsinden soyuldu.

**Şeş cihetten ol münezzeh Zü'l-Celâl
Bî-kem ü keyf ana gösterdi Cemâl
Âşikâre gördü Rabbü'l-İzzeti,
Âhirette öyle görür ümmeti...**

Altı yönden münezzeh olan Celâl sıfatlı Allah-u Teala, nicelik ve nitelikten öte

bir lütufla, şekil ve şemâlden münezzeh, keyfiyetten âri olarak O'nu Cemâliyle müşerref kıldı.

Rabbim cümlemizi cennetiyle Cemâliyle müşerref eyleyip Cemâli bâ Kemâli seyretmek nasip eylesin.

“Böylece Kuluna vahyedeceğini vahyetti.” (*Necm: 10*)

**Bî-hurûf u lafz u savt ol Padişâh
Mustafâ'ya söyledi bî-iştibâh**

Harf ve ses olmaksızın Allah-u Teala, şüphesiz Mustafâ (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) ile konuştu, sözler söyledi. O makamda yetmiş kelâm edildi.

Hakikatini ve asıl mâhiyetini idrak edemeyeceğimiz Mi'râc mucizesi, Allah-u Teala ile Habîbi arasında ebedî bir sır olan tecellîler, "âlem-i ğayb" şartları dâhilinde tahakkuk etmiştir. Bu yolculuktaki bir takım hârikulâde hallerin hakkıyla ifâde edilebilmesi, böyle bir mucizenin beşer idrakine sığdırılması elbette mümkün değildir. Zira insanın akli mahdud, idrâki sınırlı olduğu için birçok husûsu anlama noktasında insanoğlu âcizdir.

**"İdrâk-i meâlî bu küçük akla gerekmez.
Zira bu terazi o kadar sıkleti çekmez."**

Mi'râc'ın Keyfiyeti

Mi'râc'ın keyfiyeti konusunda Ehli Sünnet ulemâsının görüşlerine uymayan birtakım görüşler öne sürülmüştür. Onlara hiç girmeden, Ehli Sünnet'in Mi'râc mucizesi ile ilgili görüşünü zikrederim:

"Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) uyanık olduğu halde, beden ve rûhu beraber olarak Mi'râc etmiştir."

Mi'râc olayının rûyada değil uyanık olduğu halde, beden ve rûh beraber olarak yapıldığıyla alakalı birçok ilmî deliller mevcuttur. Fakat sadece şu **"aklî delil"** bile, Mi'râc'ın uyanık iken ve bedenle olduğunu ispat etmeye kâfidir:

Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) Mi'râc Gece'sinin sabahında bu mucizeyi haber verince, müşrikler bunu kabul etmediler. "Bizim deve kervânlarıyla iki ayda gidip geldiniz yere, Sen nasıl olur da bir gecede gidip geldin?" diyerek, inkâr ettiler. Feryâd-u figan edip çığlıklar atarak yalanladılar.

Hatta yeni müslüman olmuş bazı kimseler de irtidat edip dinden döndüler.

Düşünün... Mi'râc hadisesi şayet rüyada gerçekleşmiş olsaydı, o zaman müşrikler itiraz etmez, imanı henüz yerleşmemiş olanlar da irtidat edip dinden dönmezlerdi. Çünkü bunun rüyada olması pekala mümkündür.

Onların yaptıkları bu şiddetli itiraz, Mi'râc'ın rüyada olmadığına delildir.

O Söylediyse Doğrudur

Müşrikler doğru Hz. Ebu Bekir (*Radyallahü anh*)'ın yanına koştular. Mi'râc olayına O'da inanmaz ve dininden döner, zannettiler. Onların dediklerini sükûnetle dinleyen Hz. Ebu Bekir (*Radyallahü anh*) sordu:

- Bunu size O'mu söyledi?

- Evet, O söyledi.

Hz. Ebu Bekir (*Radyallahü anh*) imanla çağladı:

- O söylediyse doğrudur!..

Bu muhteşem cevap, bu iman ve teslimiyet O'nu **"Sıddık"** makamına yükseltti. İşte iman böyle olmalı. Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) ne buyurdu ve duyurduysa şüphe etmeden "acaba" demeden tasdik etmeli. Zira Sıddık böyle olunur.

Hz. Ebu Bekir (*Radyallahü anh*)'ı "Sıddık" yapan o muhteşem cevap aslında sadece o günkü inkarcılara değil, gelecek asırlarda zuhûr edecek olan fitnecilerin suratlarına da haykırılmış muhteşem bir cevaptır:

"O söylediyse doğrudur!"

Mi'râc Gece'si sıddık ile zındığın tefrik edildiği bir gecedir. Kim bilir, bu mübarek gece belki, günümüzün sıddıklarının da ortaya çıkarmak için her sene tekrar tekrar gelmektedir. Rabbim bizleri de o sıddıklardan eylesin ve rûhânî Mi'râc yapabilmeyi cümlemize lütfeyesin.

Fi emanillah!

Bir Sahâbîyi Tanıyalım

ABDULLAH İBİNİ ABBAS

(Radiyallâhü Anhüma)

- 1. Bölüm -

Rasûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in amcası Hz. Abbâs (Radiyallahü anh)'ın oğludur. Künyesi Ebu'l-Abbâs'tır, büyük oğlu Abbas ile künyelenmiştir. Annesi ise, Hz. Hatice (Radiyallahü anha)'dan hemen sonra müslüman olan Ümmü'l-Fadl (Radiyallahü anha)'dır. Ümmü'l-Fadl aynı zamanda Efendimizin hanımlarından Hz. Meymune (Radiyallahü anha) annemizle kız kardeşirler.

Abdullah İbni Abbas (Radiyallahü anhüma) hicretten üç yıl kadar önce, müslümanlar Kureys müşrikleri tarafından ekonomik boykot ve muhasara edildikleri sırada dünyaya gelmiştir. Doğar, doğmaz babası Abbas (Radiyallahü anh) onu Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e götürmüştür. Efendimiz de onu kucağına alarak Mekkelilerin geleneğine göre, mübarek ağzına aldığı bir hurmayı İbni Abbasın damağına sürerek tahnîk yapmış sonra da:

“Allahım! Onu dinde fakîh kıl, Kitabın açıklamasını ona öğret” diye dua etmiştir.

Bir başka rivayete göre de Rasûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onu kucağına almış, mübarek tükürükleriyle tahnîk yaparak damağına ovmuş, böylece midesine ilk olarak bu Nebevî tükürük girmiştir.

Tercümânü'l-Kur'an

Abdullah İbni Abbas (Radiyallahü anhüma) daha doğar doğmaz Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in duasını aldığı gibi, daha sonraları da birçok defa Nebevî duaya mazhar oldu. Bir defasında Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), mübârek elini Abdullah İbni Abbâs (Radiyallahü anhüma)'nın başına koyarak şöyle duâ etti:

“Allah'ım! Bütün ilim ve hikmeti bu başa ver, ona te'vil ve tefsir'i öğret.” Bir başka gün ise mübârek elini onun göğsü üzerine koydu ve:

“Allah'ım! İnsanoğluna verdiğin her ilim ve hikmeti bunun göğsünde topla” (Buhâri, Vudû, 10; Müslim, Fadailü's-Sahâbe, 138) diye dua buyurdu.

Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in duası bereketiyle, Kur'ân-ı kerîm'i en iyi bilen sahâbe oldu. Onun tefsir ilmindeki üstünlüğü daha ilk devirlerden itibaren hemen herkes tarafından kabul edildi. Sahâbe arasında Kur'an'ın tefsiri hakkında en fazla rivayet ondan geldi.

Kur'ân-ı kerîm'in tefsîri ve âyet-i kerîme'lerin îzâhı konusunda yüksek bir ilme sahip olan Abdullah İbni Abbâs (Radiyallahü anhüma)'nın bu vasfından dolayı, kendisine **“Tercümânü'l-Kur'an”** denildi. Ashab-ı kiram devrinden itibaren **“Hibrü'l-Ümme / Ümmetin en âlimi”** ünvanıyla anılageldi.

Tefsir ilminde herkes tarafından otorite kabul edilen İbni Abbâs (Radiyallahü anhüma), fıkıh konusunda da vukûfiyet sahibiydi. Ashab arasında, ilimleri ve özellikle verdikleri fetvalarla meşhur olan ve **“abâdile”** diye anılan dört Abdullah'tan biriydi.

Peygamber Efendimiz (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) Medîne'ye hicret ettikten sonra, Abdullah İbni Abbâs (*Radyallahü anhüma*), âilesi ile birlikte hicretin sekizinci senesine kadar Mekke'de kaldı. Mekke'nin Fethi'nden önce de Medîne'ye hicret etti. Bu sıralarda henüz on bir – on iki yaşlarında bulunuyordu. Akli, zekâsı, çabuk kavrayışı ile dikkat çekiyor ve çok seviliyordu.

İslâm'ın yayıldığı ve hâkim olduğu Medine toplumunda büyüyen Abdullah İbni Abbas (*Radyallahü anhüma*) tam bir İslâmî terbiyeyle büyüdü. İlme ve öğrenmeye çok meraklı olan İbni Abbas (*Radyallahü anhüma*) daha küçük yaşlarındayken Peygamber Efendimiz (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'in hallerini, fiil ve hareketlerini öğrenmek arzusuyla sık sık yanına giderdi. Efendimizin pak hanımlarından Meymûne (*Radyallahü anha*) teyzesi olması sebebiyle, Efendimiz (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'in evinde sık sık misafir olarak kalırdı.

Abdullah İbni Abbâs (*Radyallahü anhüma*), Rasûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'in abdest suyunu hazırlar ve birlikte namaz kılarlardı. Abdest almayı, namaz kılmayı bizzat Rasûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'den görerek öğrendi. Mümkün oldukça yanında bulunup hizmet etmesi sebebiyle, Efendimiz (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'den pek çok duâlar alıp iltifatlarına mazhar oldu. Ondaki azamî derecede istifade etti. Peygamber Efendimiz (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'e karşı olan sevgisi, bağlılığı ve samimi hizmetleri sebebiyle Efendimizin takdirini kazandı.

Müthiş zekâsı ve ilim öğrenme aşkı

Rasûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) vefât ettiği sırada, İbni Abbâs (*Radyallahü anhüma*) on dört yaşlarında bulunuyordu. Ömer (*Radyallahü anh*)'ın sohbetlerine ve ilim meclisine devam edip onun, Rasûlullah'tan aldığı ilimlere, feyzlere ve ma'rifetlere kavuştu.

Abdullah İbni Abbas (*Radyallahü anhüma*) müthiş bir zekaya sahip olduğu gibi, çok kuvvetli bir hafızası vardı. Herhangi bir şeyi ezberlemesi için bir defa dinlemesi kafi

gelirdi. Bir keresinde Mahzum'lu Rebia'nın babası olan meşhur şair Ömer, seksen beyitlik şiirini okuduğu zaman, şiiri dinleyen İbni Abbas (*Radyallahü anhüma*)'nın bir dinle-yişte onu ezberine aldığı rivayet edilir.

Abdullah İbni Ömer (*Radyallahü anhüma*), İbni Abbas (*Radyallahü anhüma*)'nın “çok soran bir lisana, her şeyin künhünü kavrayan bir zekaya mâlik olduğunu” söyler ve onu överdi.

İbni Abbas (*Radyallahü anhüma*)'nın, hadis öğrenme arzusu ve ilim aşkı öylesine çoktu ki, Rasûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'in vefatından hemen sonra ashâbı kiramı dolaşarak onlardan hadis sormaya başlamıştı. Bununla alakalı kendisi şöyle rivayet etmiştir:

“Resûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) vefat ettiği zaman, Ensar'dan birine: ‘Gel seninle beraber Resûlullahın Ashabını dolaşıp hadis soralım, şimdi onlar sayıca çoklar.’ dedim. Bana: ‘Sana hayret ediyorum! Halbuki görüyorsun ki bütün halk sana muhtaç.’ dedi ve teklifimi kabul etmedi.

Ben tek başıma ashâbı dolaşıp hadis sormaya başladım. Bir kimsenin hadis bildiğine dair bir haber bana ulaşırsa hemen onun kapısına gider, ridamla kapıya dayanır beklerdim. Bu esnada şiddetli esen rüzgar yüzüme toprakları savururdu. O kapısına gittiğim kişi çıkıp beni görünce ‘Ey Resûlullahın amcazâdesi! Niye buraya kadar gelip zahmet çektin, birisini bana göndermen kafiydi, ben sana gelirdim.’ derdi. Ben de kendisine ‘Hayır! Senin ayağına gelip hadis sormak bana düşer, uygun olan benim gelmemdir.’ diye cevap verirdim.”

Bunu böylece anlatan Abdullah İbni Abbas (*Radyallahü anhüma*) sözlerini şöyle tamamladı:

“Beraber hadis takip etmeyi teklif ettiğim Ensarî zat uzun müddet yaşadı. Zaman geldi, hadis sormak üzere halkın etrafında toplandığımı görünce dedi ki:

“Bu genç benden akıllı çıktı.”

DEVAM EDECEK

Hadîs-i Şerîfler

Selman-ı Fârisî (Radiyallahü hü anh)'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Resûlüllah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Recep Ayı’nda bir gün ve bir gece vardır ki, o günü oruçlu geçirip gecesini ibadette kâim olan kişi, zaman olarak yüz seneyi (nafile) oruç; yüz seneyi de kıyamla (gece ibadetiyle) geçirmiş gibi olur ki o gün, Receb’in bitmesine üç (gün ve gece) kaladır.” (Beyhakî, Fedâilü’l-evkat No: 11 sh: 95, 96; Geylânî, el-Ğunye 1/332; Deylemî, Müsnedü’l-Firdevs no: 4381 3/142; Suyûtî, Cem’u’l-cevâmi’ 1/591)

Üsâme b. Zeyd (Radiyallahü anhüma) anlatıyor. Resûlüllah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)’e sordum:

- Ey Allahın Resûlü, Şaban Ayı’nda tuttuğunuz kadar başka aylarda oruç tuttuğunuzu göremiyorum (sebebi nedir?)

Resûlüllah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Şaban Ayı, Receb Ayı ile Ramazan Ayı arasında insanların gaflet ettikleri bir aydır. Halbuki bu öyle bir aydır ki, ameller Âlemlerin Rabbine bu ayda yükseltilir. Ben de amellerimin oruçluyken yükseltilmesini (Allaha arz edilmesini) istiyorum (işte bu sebeple bu ayda çok oruç tutuyorum)” (Nesâî, Savm 70)

Ebû Hüreyre (Radiyallahü anh)’ın rivâyet ettiği üzere, Resûlüllah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Kim bir Müslüman’ın dünya sıkıntılarında bir sıkıntısını giderirse, Allah-u Teala da onun ahiret sıkıntılarında bir sıkıntısını giderir. Yine kim darda kalan bir Müslümanın imdadına yetişirse, Allah-u Teala da o kimsenin hem dünyada hem de âhirette imdadına yetişir ve işlerini kolaylaştırır. Kim dünyada bir Müslüman kardeşinin ayıbını örterse Allah-u Teala da o kimsenin dünya ve ahirette ayıplarını örter. Kul; kardeşinin yardımında oldukça Allah-u Teala da o kula yardım eder.” (Müslim, Birr: 17;

Buhârî, Edeb: 34)

Osman b. Ahnes (Radiyallahü hü anh)’dan rivayet edildiğine göre Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Şaban Ayı’ndan Şaban Ayı’na eceller belirlenip görevli meleklerle bildirilir. O kadar ki adam evlenir, çocuğu olur. Oysa ismi ölecekler arasına yazılıp belirlenmiştir.” (Beyhakî, Şu’abu’l-ıman, 3/386, No:3839; Deylemî, Firdevs, 2/73, No: 2410)

Ebû Mûsâ el-Eş’arî (Radiyallahü anh) anlatıyor; Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Hiç şüphesiz Allah-u Teala zâlîme mühlet verir. Onu yakalayınca da kaçmasına fırsat vermez.” Sonra da şu âyet-i kerîme’yi okudu:

“Rabbin, zâlim bir kasaba halkını yakalarken işte böyle yakalar. O’nun yakalaması çok elem verici ve pek şiddetlidir.” (Hûd sûresi: 102) (Buhârî, Tefsîr 11; Müslim, Birr 61; İbni Mâce, Fiten 22)

Abdullah İbni Amr (Radiyallahü anh) Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)’in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

“Büyük günahlardan birisi de, bir kimsenin anne ve babasına lanet edip sövmesidir.”

Bunun üzerine sahabe-i kiram sordular:

- Ya Rasûlellah! Bir adam kendi anne ve babasına nasıl lanet eder.

Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

- Bir kimse, başka birisinin anne ve babasına söver, o da ona karşılık verirse, kendi anne ve babasına sövmüş olur. (Buhârî, Edeb: 4; Ebû Dâvud, Edeb: 120; Tirmizî, Birr: 4.)

Ebu Hüreyre (Radiyallahü anh)’dan rivayet edildiği üzere, Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Yetimin işleriyle ilgilenen kimse ister yetimin yakınlarından olsun, ister yabancılardan olsun, (orta parmakla işaret parmağını gösterecek) Benimle cennette şu iki parmak gibi beraber bulunacaktır.” (Müslim,

Zühd: 42; Ebû Dâvud, Edeb: 123; Tirmizî, Birr: 14.)

DR. İHSAN ŞENOCAK

BALKANLAR'IN MEDİNESİ, ÜSKÜP

Üsküp'e gidiyoruz... Köy camilerindeki minareleri görünce "Rumeli İslâm toprağı. Buralar bizim, bizim kalacak!" diye haykırısı geliyor insanın...

Üsküp'teyiz... Zihnimde Yahya Kemal'in "Kaybolan Şehir" şiiri olduğu hâlde Mustafa Paşa Camii avlusundan arkadaşlarla Üsküp'ü seyreliyoruz; beton yığınları arasında hâlâ mefâhiri söyleyen medreseler, azâmeti hatırlatan kubbeler ve kıyama duran minareler evladının yolunu bekleyen bir anne gibi mahzun görünüyordu...

Yürürken selamlaşıp kucaklaştığım Üsküplü Mü'minler'in ruh köklerinde sadâkatin nişaneleri vardı. Sanki sokaklarda hâlâ Yıldırım'ın nefesi hissediliyor, İsa Bey'in sesi duyuluyordu. Minarelerden "Tito da gitti, ondan öncekiler de... Sonra gelenler de gidecek... Lâkin biz buradayız, hep burada kalacağız." diye sesler geliyor gibiydi.

GÖZ YAŞI KURUYAN ÇEŞMELER

Birinci Balkan Harbi sırasında Sırp'lar'a terkedilen Üsküp'te Osmanlı yüzden fazla cami, medrese, han, hamam, çarşı ve çeşme yaptı. Ara sokaklarda gördüğüm suyu kuruyan, taşına karalar çalınan çeşmeler sessiz sedasız ağlıyor gibiydi. Artık ne akıtacak göz yaşı ne onu eski hâline kavuşturacak sadık yoldaşları vardı. Üsküplü Müslümanlar için Osmanlı bilfiil bitse de bilkuvve yaşıyor. Mefâhiri anlatan o ilim, ihlas ve sanat âbideleri yıkılsa, önleri beton binalarla kapatılsa da Üsküp, Osmanlı olarak kalmada ve Osmanlı ruhunu yaşatmada kararlı.

TAŞ KÖPRÜ'DEN ROMA'YI SEYREDİYORUM

Vardar Nehri üzerindeki Taş Köprü'de Osmanlı'dan bakiye bir mihrap var. Makedonlar'ın restore sırasında yıktığı Türkiye'nin baskısı üzerine tekrar eski taşlarıyla inşa ettiği mihrapta küffâr üzerine giderken akıncı beyleri namaz kıldırırdı. Mihraptan Avrupa'ya bakınca uzaklar yakın oluyor ve sanki Allah Rasûlü'nün (ﷺ) fetih müjdesini verdiği Roma'yı görüyorsunuz.

Bir Üsküplü'ye "Bu mihrap size neyi hatırlatır?" diye sorunca "Osmanlı kumandanları köprü üzerinde namaz kılar sonra fethi çıkardı. Bu yüzden mihrap bize İslâm'ın ve Müslümanlar'ın zaferini, İslâm karşıtlarına ise zilleti hatırlatır." dedi. Rumeli'de Osmanlı'dan kalan her eser Evlad-ı Fâtihan için zafer kürsüsü mesabesinde.

ÜSKÜP'TE EZÂN-I MUHAMMEDİ

Taş köprüden geçerken okunmaya başlayan Ezân-ı Muhammedî, Osmanlı'dan kalan kubbenin azametini gölgelemek için Üsküp Meydanı'na dikilen putları, güneşin önündeki kar gibi eritiyor. Sanki bir anda esaretten hürriyete yürüyorsunuz.

Üsküp'te ezan dinlemekte ayrı bir halavet var. Ecdad'ın bedelini canıyla ödediği Ezân-ı Muhammedî okunurken sanki ses doğrudan kalbinize temas ediyor... Üsküp'te ezan, işgal altındaki bir şehre giren "OSMANLI" ordusunun tek bir sesleri gibi muhteşem... Sanki heykellerle kaplı bir meydanda değil, bez parçalarının indirilip İslâm sancağının göndere çekildiği bir zafer merasimindesiniz.

Kubbeleri gizlemek için meydanın her tarafına dikilen heykeller, "Allah-u Ek-

ber" ile oyuncağa dönüyor. Bu duygularla kalabalıklar arasına karışıp Murad Paşa Camii'ne vardık. Kapıda karşılaştığım Üsküplü bir genç "Hocam! Akşam Gostivar'daki konferansınızdaydık." dedi.

İçeri girdik ki farz başlamış, cami son cemaat mahalline kadar dolmuştu. Namazdan sonra kapıda karşılaştığım genç "MaşaAllah! Hep böyle mi?" diye sordum. "Hocam bugün pazar, hafta içi cemaat daha da fazla olur." dedi. Cami'den çıkarken bir ihtiyar, "Dur, dinle beni!" diye seslenince geri döndüm, yaklaşınca şunları söyledi: "Üsküp'te Ezân-ı Muhammedî Osmanlı ile okundu. Daha ileri vilayetlere de Osmanlı'yla gitti. Siz ve biz; Rumeli ve Anadolu yeniden Osmanlı gibi İslâm'a ittiba edersek Ezân-ı Muhammediyye'yi Avrupa'nın her yerinde okuyacağız."

Makedonlar Üsküp Meydanı'na diktikleri İskender ve adamlarının heykelleriyle bir millet uyduracaklarını zannediyor. Bir Üsküplü, "Bunlar halkı soydu, heykel yaptı. Osmanlı ise toprağı ihya etti, şehirler kurdu, binalar yaptı. Aralarında ki fark geceyle gündüz gibi..." dedi.

Putperest yöneticiler, Makedonlar tarafından da alay konusu olmuş. Zira ata binmekten korkan komutanları, at üzerinde Osmanlı ile savaşırken resmedip meydana dikmişler.

ÜSKÜPLÜ REHBERİN TÜRKLERE TESETTÜR VAAZI

Murad Paşa Camii'nin önünde Türkiye'den gelen bir turist kâfilesıyla karşılaştım. Neredeyse hiçbirinin kıyafeti camiye girmeye uygun değildi. Üsküplü bir rehber Türkiyeli kâfileye camiye

nasıl gireceklerini anlatıyordu. Utandım, daraldım. Üsküp'e İslâmiyet'i taşıyan Anadolu insanı şimdi Üsküp'te camiye nasıl girilir, onu öğreniyordu.

Bir Üsküplü dedi ki: "Hocam! Bir defasında buraya lise talebelerinden oluşan bir kâfile geldi. Bazılarının üzerinde sanki hiç kıyafet yoktu. Bir başkası o hâlde göğsünün üzerine Türk bayrağı koymuştu. Kendisine yaklaştım ve dedim ki 'Bacım! O bayrak yalnız sizin değil, aynı zamanda bizimdir. O, bütün İslâm milletindedir. Tarihimiz, imanımız, aşkımız ve istikbale dair umudumuz o bayrakta. Sen bu kıyafetin üzerine taktığın bu bayrakla yerin altında kefensiz yatan Osmanlı'yı üzersin. Yapma! Kıyafetini belirlerken modacılar değil ecdadına bak.' dedim."

Bir başka Üsküplü şunları söyledi: "Hocam! Türkiye'den buraya gelenlerin önemli bir bölümü bize meyhaneyi, kumarhaneyi soruyor. 'İşte dedelerinizin yaptığı camiler, medreseler' deyince 'Bizde bunlardan çok var. Ne yapalım taş yığını? Sen kadından, iyi şaraptan haber ver.' diyorlar. Son Büyük İslâm Devleti Osmanlı'ya sadakat gösteren gençleri Üsküp'e bekliyoruz."

İSMÂİL HAKKI BURSEVÎ

Üsküp âlim, arif, edib, şair şehri aynı zamanda. Medrese ve tekkelerinde çok sayıda âlim ve veli yetişti. Onlardan biri de asırlar geçmesine rağmen Üsküp'te hâlâ adı unutulmayan İsmail Hakkı Bursevi Hazretleri'dir.

Murad Paşa Camii'nde bir ihtiyar: "Sen İsmail Hakkı Hazretleri'ni bilir misin? dedi. "Bursevî mi?" dedim. "Ben o kadarını bilmem; lâkin biz ona 'Hazret'

deriz. Üsküp'te görev yaptı. Sonra bel-deler, diyarlar dolaştı, binlerce insanı irşad etti, çok sayıda eser yazdı. Nihayet Bursa'da vefat etti." dedi. Ben de: "Tamam, o İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri'nden (1653-1725) soruyorsunuz." deyince şunları söyledi:

"Bulgaristan hudutları içerisinde kalan Aydos'ta doğan İsmail Hakkı Hazretleri'ni, Şeyhi Osmanlı Fazlı Efendi irşad hizmetleri için Üsküp'e gönderdi. Yanındaki üç dervişle Üsküp'e varan Hazret'e virane hâldeki bir tekke tamir edilerek tahsis edildi. Orada bir taraftan şer'i ilimler okuttu diğer taraftan irşad hizmetlerini yürüttü. İsmâil Hakkı Hazretleri vaazlarında bazı çevreleri İslâm'a muhalif hareketlerinden dolayı tenkid edince muhalifleri kendisine bir tuzak kurdu; camideyken kundurasını alıp topuğunun içine mushaf sahifesi koydu, sonra da mahkemeye gidip "Bu adam İslâm'ı tahkir ediyor. Ayakkabısında Kur'ân-ı Kerim sahifesi var." diye şikayette bulundu.

Muhakeme sonunda Hazret'e iftira edildiği anlaşılınca İsmâil Hakkı Hazretleri ve müştakiler İstanbul'a giderek Şeyhülislâm Çatalcalı Ali Efendi ve Sadrazam Merzifonlu Kara Mustafa Paşa ile görüştü. Sulh için görevlendirilen Osman Fazlı Efendi, tarafları barıştırdı. Lâkin muhalifleri Hazret'i bırakmadı, yeni tuzaklar kurdu. İsmail Hakkı Hazretleri Üsküp'te altı yıl kaldıktan sonra Şeyhi Osman Fazlı Efendi'nin müsaadesiyle buradan ayrıldı. Fakat Üsküp'te nesilden nesile aktarılan, asırlarca unutulmayan hatıralar bıraktı. Nihayet 1725'te Bursa'da can emanetini Rabbi'ne (ﷻ) teslim etti."

Üsküp sadece firûze kubbeleri, ihtisamlı duvarları, terkedilmişliğe ağlayan sebilleri ile değil, gençlerle dolu camileri ve hatıralarıyla da Osmanlı.

VARDAR NEHRİ

Vardar Nehri kenarında çay içeren Selim Hocam “Nehrin adı Türk ismine benziyor. Hikayesine dair malumatınız var mı?” diye huzurdaki kardeşlere sorunca biri şöyle dedi: “Osmanlı askeri nehrin yatağının olduğu bölgede su ararken Vardar’ı bulur ve haber vermek için kumandanına gelir. Kumandan ‘geldiğin cihette nehir var mı?’ diye sorar. Asker de ‘var’ der. Peki nasıl? deyince ‘dar’ der. Ve nehrin adı ‘Vardar’ olur.”

MEFÂHİR ATLASI: ÜSKÜP

Üsküp’te “Osmanlı” deyince gözlerde umut beliriyor, yeis dağılıyor. Mefâhir Atlası Üsküp’ten ayrılırken yüreğimizde hüznün, dilimizde Yahya Kemal’in mısraları vardı:

*“Üsküp ki Yıldırım Bayazıd Han diyârıdır,
Evlâd-ı Fâtihân’a onun yâdigârıdır.*

*Firûze kubbelerle bizim şehrimizdi o;
Yalnız bizimdi, çehre ve rûhiyle bizdi o.*

*Üsküp ki Şar dağında devâmıydı Bursa’nın,
Bir lâle bahçesiydi, dökülmüş temiz kanın.*

*Üç şanlı harbin arşa asılmış silâhları,
Parlardı yaşlı gözlere bayram sabahları.*

*Ben girmeden hayatı şafaklandırın çağa,
Bir sonbaharda annemi gömdük o toprağa.*

*İsâ Bey’in fetihde açılmış mezarlığı,
Hülyâma âhiret gibi nakşetti varlığı.*

*Vaktiyle öz vatanda bizimken, bugün niçin,
Üsküp bizim değil? Bunu duydum için için.*

*Kalbimde bir hayâli kalıp kaybolan şehir,
Ayrılmanın bıraktığı hicran derindedir!*

*Çok sürse ayrılık, aradan geçse çok sene,
Biz sende olmasak bile, sen bizdesin gene.”*

Üsküp'teki kale

اسکوپه دانق قلعہ

Dr. Mehmet Rıza DERİNDAG

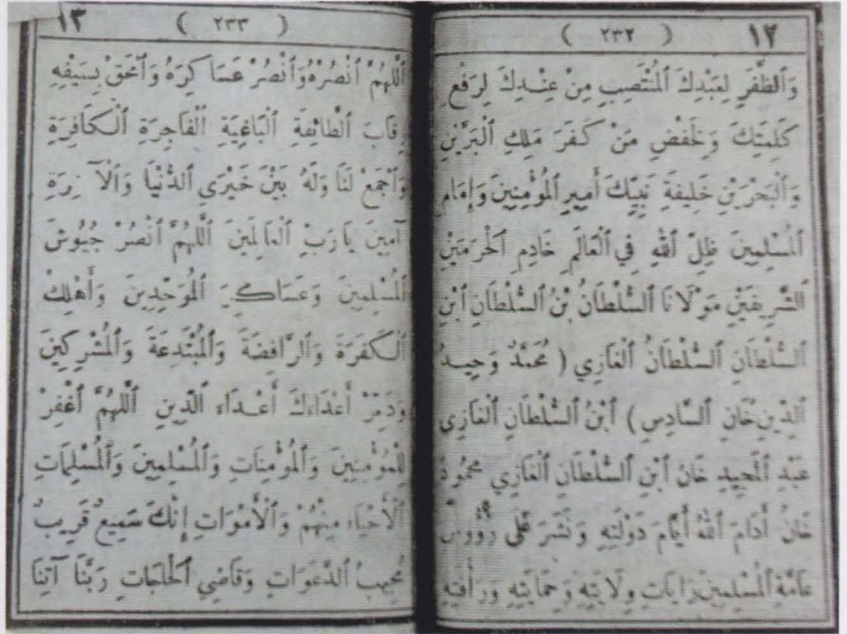
UZAKDOĞU'DA SULTAN HAMİD'İN İZLERİ -2

Bir önceki hatıratında Abdülhamid Han'ın Moro dünyası ile olan münâsebâtını konu edinmiş ve ufkuyla Uzakdoğu'yu nasıl sahiplendiğini canlı şahitlerinden aktarmaya çalışmıştım.

Evet İslâm âlemi halîfenin bu diğergam sahâbetini karşılıksız bırakmamış, her vesile ile halîfeye ve Osmanlı'ya olan bağlılıklarını izhar etmişlerdir.

Şimdi de bir belge ile buna bir örnek verelim ve size Uzakdoğu'da, Malay dünyasında, Moro coğrafyasında okunmaya devam edegelmiş cuma hutbesinin ikinci kısmından bir bölüm arz edeyim:

“Allâhım! Senin tarafından halife kılınan, ila-i kelimetullah ve kafirlerin sözlerini esfel-i sâfilîne düşürmekle mükellef olan, iki karanın ve iki denizin sultanı, Peygamberimizin halîfesi, Müslümanların imamı, iki Harem'in hizmetkârı, Gâzi Sultan Mahmut Han'ın oğlu Abdülmecid Han'ın oğlu Sultanoğlu Sultan, gazioğlu gazi padişahımız Altıncı Muhammed Vahîdüddîn Hân'ı muzaffer eyle.

Moro coğrafyasında Sultan Vahîdüddîn adına okunan hutbe

Bu dünyada mülkünü dâim, Müslümanların başında kâim eyle, askerlerini muzaffer ve keskin kılıcıyla bâğî, fâcir ve kâfirlerin boyunlarını uçur ve ona iki dünyada hayır ihsân eyle.... Âmîn!

Allâhım! Müslüman askerlerini ve muvahhidin askerlerini muzaffer ve Râfızîleri, bidat ehlini, kâfirleri, müşrikleri, din düşmanları kahreyle. Müslüman kullarının ölmüşlerini ve hayattakilerini mağfiret eyle. Sen işiten ve duaları kabul edensin. Bizim de dualarımızı kabul eyle.”

Biz de bu dualara “Âmîn” diyor ve hasretle Muhammed ümmetinin yeniden birlik ve beraberliği için dualar ediyoruz.

Kıymetli okuyucularım! Tarihi geçmişimiz bizi tüm dünyadaki Müslümanlarla olduğu kadar Müslüman Morolarla da ilişkilendiriyor. Türk milletinin ve o milletin hükümetinin omuzlarına ciddî sorumluluklar yüklüyor. Geçtiğimiz gün-

lerde Ramazan programları için davet edildiğimiz Zamboanga’dan Kuruan’a giderken yol üzerinde uğradığımız Taluksangay’da 1886 tarihinde Sultan Abdulhamid Han Cennetmekan tarafından inşa ettirilen cami de bize bu sorumluluklarımızı bir kez daha hatırlattı. Ben de Moro tarihini siz okuyucularımızla (genel hatlarıyla da olsa) paylaşmak istedim.

Taluksangay Osmanlı Câmii, Zamboanga, Mindanao, Filipinler

Taluksangay Osmanlı Camii, Filipinler’in Mindanao bölgesindeki Zamboanga şehrinin Taluksangay köyünde bulunmaktadır. Kapısındaki kitâbeye göre Hacı Abdullah Maas Nuevo tarafından 1885’te yaptırılmıştır.

Sultan Abdülhamid’in buraya gönderdiği yardımlardan bu câmi de nasibini almış durumdadır. Kubbesinde ve minâresinde bulunan hilal, hilâfetin gölgesinde bulduklarını gösteriyor.

1905 yılında Sultan Abdülhamid Hân’ın İstanbul’dan gemilerle Filipinlere gönderdiği câminin son şekli, ilkinde göre bir hayli değişmiş vaziyettedir.

Sultan Abdülhamid, cami konusunda kendisinden yardım isteyen Filipinli Müslümanların bu isteğine karşılık Hilâfet makamının hediyesi olarak ahşap malzemelerini ve bölmelerini gemiyle Filipinlere göndermiştir.

Taluksangay Osmanlı Câmii

Sultanın Filipinlerin Zamboanga şehrinin Taluksangay köyündeki Müslümanlara gönderdiği cami, aradan geçen zaman içinde çeşitli defalar restore edilmiştir.

Halifenin gönderdiği câmi ahşap olduğu için zamanla bulunduğu bölgenin nemine dayanamayarak çürümüş, 1952 yılında Adnan Menderes’in gayretleri ile Bağdat Paktı’na üye ülkeler tarafından restore edilmiştir.

Son olarak tekrar restorasyon ihtiyacı ortaya çıkan camii, 2007 yılında Suudi Arabistan makamlarının desteği ile Filipin Müftülük makamınca tekrar elden geçirilerek son şeklini almıştır.

Bizim tarihimizde vâki olan ve hâlâ devam edegelen Avrupa'nın icadı "Şark Meselesi" tâbiri gibi Uzak Doğu'da da "Moro Meselesi" tâbiri vardır. Moro meselesini anlayabilmek için bazı temel noktalara nazar etmek gerekmektedir.

Evvela şu târîhî bir hakîkattır ki ne-redeyse tüm dünyadaki Müslüman topluluklar zaman içerisinde sosyal reform hareketlerine sahip olmuşlardır. Bu sosyal reform hareketleri asgari üç ortak özellik taşımaktadır;

1) Müslümanlar arasında bir İslâmî-îmânî şuurlanma.

2) İmanlarının gerekliliklerini hayatlarına yansıtma isteklerindeki samimiyet ve bu samimiyetin netice vereceği sosyal, kültürel ve siyâsî yapılarını yeniden şekillendirmedeki kararlılıkları.

3) Kendi topluluklarını ve ideallerini tehdit eden iç ve dış bütün güçleri bertaraf etmeleri için etkin çabaları.

Bütün bu çabaların geri planında hem İslâm'ı daha iyi yaşama ve yaşatma hem de toplumun bütünlüğünü koruma hedef alınmıştır.

Müslüman Filipinliler arasındaki mevcut sosyal hareketi ve Moro mücadelesini anlayabilmek için onların Filipin mirasları kadar İslami miraslarını da dikkate almak gerektir.

Sadece İslâmî ideoloji, İslâm'ın genel dini ve teorik yapısı, ictimâî hükümleri ve bu hükümlerin uygulama alanlarını bilmek yeterli değildir. Filipinli grupların hususi tarihi, komşularıyla olan münasebetleri, kendi aralarındaki etnolinguistik benzerlikler ve farklılıklar ve

kendilerine mahsus yönetim şekillerini de bilmek icab etmektedir.

Halkının çoğunluğu Katolik olan Filipinlerde Müslümanlar ikinci büyük dînî topluluktur. Filipinli Müslümanların aralarında etnik kültürel ve etnolinguistik farklılıklar hiç şüphesiz çoktur fakat aralarındaki farklar ne olursa olsun Filipinlerdeki Müslümanların hepsi kendilerini Müslüman olarak kabul ederler ve aralarında fark görmezler.

Dinlerinin diğer Filipinlilerin dinlerinden farklı olduğunun daima farkındadırlar. Bazı yabancı Müslüman ziyaretçilerin, aralarındaki bazı uygulamaların gerçekten İslâmî olmadığını söylemelerinden telaşa kapılmazlar.

Bütün Müslüman Filipinliler birbirlerini, dil, ırk, kabile ve ulusal sınırları aşan daha geniş bir dini topluluğun üyeleri olarak görürler. Âlem-i İslâm'ın kendilerini çoğu zaman yüzüstü bırakmasına bakmadan, unutulmuşluğu, sahip çıkılmamışlığı bir tarafa iterler ve ümmet şuurunu yaşatmaya çalışırlar. Milli ve mahalli işlerdeki veya kurum ve cemaatlerdeki katılımları ne olursa olsun kimliklerinin esas kaynağı olarak İslâm'ı görürler.

Filipinli Müslümanlar "Evet, biz bir cemiyetiz ve öyle bir cemiyetimiz var ki, her asırda üç yüz elli milyon (bu asırda 1.5 milyara yakın) dahil mensupları var. Ve her gün beş defa namazla, o mukaddes cemiyetin prensiplerine kemâl-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar; kudsî programıyla birbirinin yardımına, dualarıyla ve mânevî kazançlarıyla koşuyorlar." fikrini hayatlarıyla tasdik ederler ve ediyorlar.

İşte bu mana ve bu ideal bir kimliktir, öyle bir kimliktir ki son dört beş yüz yılın tarihi kuvvetleri ile şekillenmiş ve son otuz kırk senenin dramatik türden, trajik karışıklık ve kavga olayları ile tehlikeye atılmış olmasına rağmen bilakis kuvvetlenmiştir. Geçtiğimiz aylarda senato ve kongrenin imzalaması ve başkanın tasdikiyle özerk yönetimin gelişim ve değişimine yönelik atılan adımlar bunun delilidir. İslam resmi verilere göre Filipinlere 12.yy. da ulaşmıştır.

Gözlemci olarak iştirak ettiğim barış görüşmelerinde Sudanlı bir diplomatın şu sözleri bize İslâm'ın bu bölgeye kimler tarafından getirildiği hakkında ipucu verir:

“Milletler mabeyninde İslâm'a en fazla hizmeti Osmanlı Türkleri ve Yemen tüccarları yapmıştır. Etrak (Türkler) İslâm âleminin ileri karakolu olmuş ve olası haçlı istilasından Hicaz'ı muhafaza etmiştir, küçük Asya'ya, Avrasya ve Avrupa'ya İslâm'ı götürmüştür. Yemenliler de güneyde aynı vazifeyi ifa ederek Afrika kıtasına ve Güney Asya'ya İslâm'ı götürmüştür.”

Bu tarihi tespitten de anlaşılacağı üzere Yemenli tüccarlar yoluyla ilk defa İslam Güney Asya'ya gelmiştir. Evvela Java Adalarına ve bugünkü Endonezya'nın Sumatra ve diğer adalarına ulaşmıştır. Daha sonra Malezya'ya ve Borneo'ya İslâm ulaşmış ve genel kabul görmüştür. Borneo adasındaki Müslümanlar İslâm'ı Mindanao adalarına getirmişlerdir.

Zaten Tausuglar (Filipinler'deki bir Müslüman kabile) ile Borneo Müslü-

manları akrabalarıdır. Bu dönemde Rajalar ve Datular tarafından yönetilen kabileler birer birer İslâm ile müşerref olmuşlardır. İslam Güney Asya adalarına sadece ve sadece tebliğ yoluyla ulaşmıştır. Yemenli tüccarların bu ilk keşif seyahatlerini Peygamber torunu ve en şerefli soydan gelen Şerifler takip etmişlerdir. Bu gelen Şerifler ve Seyyidler dönemin önde gelen Datu ve Rajaların kızlarıyla nikah da kıymışlardır.

Tarihi belgelerde isimlerini okuduğumuz Şerif el-Makdum, Şerif Kabungsuan gibi isimler önde gelen Yemenli tebliğcilerdir. Datular ve Rajalardan evlilik yoluyla Efendimiz (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)e dayananları artık Sultan ünvanını kullanmaya başlamışlardır.

1386 senesinde el-Makdum Filipinlerin ilk büyük câmiini Tawitawi adasında inşa ettirmiştir. 1400'lü yılların başında ise Sulu İslâm Devleti kurulmuştur. Akabinde bölgede üç büyük devlet daha kurulmuştur. Maguindanao Sultanlığı, Sultan Kudarat, Ranao Sultanlığı...

İslâm hem güneyde Mindanao takım adalarında kuvvetlenirken bir yandan da kuzeyde Luzon'da kabul görmeye başlamıştı. Bugünkü Filipinlerin kuzey adaları hariç hemen hemen tüm adalarına İslâm hâkim olmaya başlamıştı.

Burunei sultanlığının devamı Luzon da bugünkü Manilada kurulmuştu. Seyfurrijal ve akabinde Raja Süleyman bu sultanlığın lideriydi.

Ve minellahi't- tevfik.

Hikmetli Söyler

“Dininizi iyi öğrenin, yoksa yaşadığınızı din zannedersiniz.”

Hz. Ömer (Radyallahü anh)

*“İlim küçük adamı kibirlendirir, vasat adamı şaşırır,
büyük adamı ise alçakgönüllü yapar.”*

Molla Câmî (Kuddise sirruhu)

“Zikirsiz yapılan tefekkür, yazın yağan kara benzer.”

Mahmud Efendi hazretleri (Kuddise sirruhu)

*“Para akrep gibidir. Panzehirin yoksa onu eline alma,
çünkü seni sokar ve öldürür.*

Paranın panzehiri ise; helâl yoldan kazanıp meşrû yere sarfetmektir.”

Yahya bin Muaz

*“Allah-u Teala’dan istemek üzere dilin çözüldüğü an, bil ki,
Rabbin sana ihsanda bulunmak istiyor.”*

İbn Atâullah el- İskenderî

*“Sopayla kilime vuranın gayesi kilimi dövmek değil,
kilimin tozunu almaktır.*

Allah-u Teala sana sıkıntı vermekle toz ve kirini alır. Niye kederlenirsin?”

Mevlânâ Celâledin-i Rûmî (Kuddise sirruhu)

“Benim istediğimi Allah istemiyorsa, konu kapanmıştır.”

Necip Fazıl Kısakürek

4) İmâm-ı Terîmî (Rahimehullâh)ın beyânı vechile; hilâl (yeni ay) görüldüğünde (13 Mart Cumartesi akşamı) 41 kere Fâtîha-i Şerîfe okuyan kişi o ayın bereketlerine nâil olur ve şerlerinden emîn olur. (et-Terîmî, el-Vesâilü's-şâfi'a fi'l-ezkâri'n-nâfi'a, sh:451)

Her Çarşambanın Özellikle Ayın Son Çarşambasının Uğursuzluğundan Korunmak İçin Her Salıyı Çarşambaya Bağlayan (Bâhusus 9 Mart) Gece(s) Okunacaklar

Mâü'l-Ayneyn Hazretleri'nin ehl-i hayırdan ve ehl-i ilimden olan güvenilir zatlardan naklettiğine göre, her çarşamba gecesi yâni salıyı çarşambaya bağlayan gece akşamları yatsı arasında:

100 kere: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.»

100 kere: «يَا خَالِقُ!»

100 kere: «سُبُوْحٌ قُدُّوْسٌ.»

100 kere de: «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.»

okumaya devâm eden kişiyi Allâh-u Te'âlâ o sene incek bütün belâlardan muhâfaza eder. (Mâü'l-'Ayneyn, Na'tü'l-bidâyât, sh:168)

BİR YIL BOYUNCA BELÂLARDAN KORUNMAK İÇİN OKUNACAK DUÂLAR

Rûmî Takvim'e göre Mart ayının ilk Çarşamba gecesi (16 Mart Salı'yı 17 Mart Çarşamba'ya bağlayan gece) akşam namazından sonra bir senelik belâlardan korunmak için okunacak duâlar:

a) 12 kere el-Fâtîha Sûre-i Celîlesi, ilk başta Eûzü, her birinin başında besmele ile okunur.

b) 100 kere: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.»

“O Rahmân ve O Rahîm olan Allâh'ın ismiyle.”

c) 100 kere:

«بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.»

“O Allâh'ın ismiyle (akşamladım) ki, O'nun ismiyle birlikte (olana) ne yerde, ne de gökte hiçbir şey zarar veremez. O hakkıyla işiten, çok iyi bilendir.”

d) 100 kere: «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.»

“Günahlardan dönüş ve ibâdete kuvvet ancak Yüce ve Ulu olan Allâh-u Te'âlâ'nın yardımıyla.”

e) 27 kere Kadr (İnnâ Enzelnâ) Sûresi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿أَنَا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿۱﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿۲﴾ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿۳﴾ تَنْزِيلُ الْمَلَكَةِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ﴿۴﴾ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿۵﴾﴾

f) 100 kere: «يَا خَالِقُ!»

g) 100 kere: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ.»

h) Sonunda şu salevât-ı şerîfe okunur:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا.»

“Ey Allâh! Nebiy-yi Ümmî olan Efendimiz Muhammed’e, âline (Ehl-i Beyti’ne) ve sahâbesine çokça salât et ve çokça selâm et.” (Mâü’l-‘Ayneyn, Na’tü’l-bidâyât, sh:168)

RECEB-İ ŞERÎF AYININ FAZÎLETLİ AMELLERİ

RECEB-İ ŞERÎF AYININ MÜHİM ZİKİRLERİ

Receb-i Şerîf Ayının Her On Gününün Zikirleri

Muhammed et-Tûsî (Rahimehullâh)ın naklettiği bir hadîs-i şerîfte **Nebî** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: “Her kim Receb ayının ilk onunun her günü (13 Şubat Cumartesi - 22 Şubat Pazartesi arası) **100 kere**:

«سُبْحَانَ الْحَيِّ الْقَيُّومِ.»

‘Hayy ve Kayyûm (gerçekte tek diri ve her şeyin yegâne yöneticisi) olan Allâh-u Te‘âlâ’yı tesbîh ederim.’

İkinci onun her günü (23 Şubat Salı - 4 Mart Perşembe arası) **100 kere**:

«سُبْحَانَ اللَّهِ الْأَحَدِ الصَّمَدِ.»

‘Ehad ve Samed (tek ve ulu) olan Allâh-u Te‘âlâ’yı tesbîh ederim.’

Üçüncü onun her gününde de (5 Mart Cumâ - 13 Mart Cumartesi arası) **100 kere**:

«سُبْحَانَ اللَّهِ الرَّؤُوفِ الْغَفُورِ الرَّحِيمِ!»

‘Raûf (yarattıklarını çokça esirgeyici), Ğafûr (günahları çokça bağışlayan) ve Rahîm (kullarına çok acıyıcı) olan Allâh-u Te‘âlâ’yı tesbîh ederim.’ derse, Allâh-u Te‘âlâ onun kalbini (mânen) diriltir, kalplerin öleceği gün onun kalbi ölmez, Allâh-u Te‘âlâ onu kolay bir hesap ile hesâba çeker ve ona verilecek sevâbı hiçbir vafedici târif edemez. Bununla amel edenlere müjdeler olsun! Vah bundan gaflet edip terk edip geri kalanlara!” (Ahmed ibnü’r-Ressâm, ‘İkdü’d-düreri ve’l-le’âlî fi fezâilî’s-şühûr ve’l-eyyâm ve’l-leyâlî, 1/240; es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/138; Muhammed Rahmî, Enîsü’l-celis hâmişi, sh:194)

RECEB-İ ŞERİF AYININ NÂFİLE NAMAZLARI

Receb Ayının Sonunda (Özellikle 29. Gecesi Olan 12 Mart Cumâ'yı 13 Mart Cumartesi'ye Bağlayan Gece) Kılınacak Bir Namaz:

Hadîs-i şerîfte: “Receb ayında otuz rekât namaz kılan kişiye cehennemden berâat verileceği, cennetin vâcib kılınacağı, Sırat'tan geçiş sağlanacağı ve münâfıklıktan berâat verileceği, zîrâ münâfık olanların bu namazı kılmaya muvaffak kılınmayacağı” gibi daha birçok müjde zikredilmiştir.

Bu namazın hangi günlerde nasıl kılınacağını ve her on rekât sonunda hangi zikirlerin okunacağını öğrenmek için mutlaka “**Receb-i Şerîf Risâlesi**”nin 220-228. (yeni baskınının 242-250.) sayfalarını gözden geçiriniz.

Sizden ricam bu namazı aslâ ihmâl etmeyiniz. Zîrâ İslâm'da münâfıklıktan berâat almaktan daha mühim hiçbir şey olamaz.

Receb-i Şerîf'in 23, 24 ve 25. (7 Mart Pazar, 8 Mart Pazartesi ve 9 Mart Salı) Günlerinde Kılınacak Bir Hâcet Namazı

Emîrû'l-müminîn **Alî ibni Ebî Tâlib** (*Kerremallâhu Vechehû*)den nakledilen ve “**Üveys el-Karanî** (Veysel Karânî) (*Radiyallâhu Anh*)ın namazı” diye bilinen bu hâcet namazını başlıkta geçen günlerin birinde kılmak isteyen kişi, geceden oruca niyet eder ve zikrolunan günlerde oruçlu olur, işraktan sonra gusül abdesti alır ve kimseyle konuşmaz.

Zevalden önce (kuşluk vaktinde) dört rekâtta bir selâm vererek on iki rekât kılar. İlk dört rekâtta Fâtiha'dan sonra Kur'ân-ı Kerîm'den kolayına gelen âyet-i kerîmeleri okur, bu dört rekâtı bitirince 70 kere:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ، لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ.»

“Gerçek varlık olan ve her şeyi açığa çıkaran o Yüce Pâdişah olan Allâh-u Te'âlâ'dan başka hiçbir ilâh yoktur, O'nun benzeri hiçbir şey yoktur ve hakkıyla işiten de, gören de ancak O'dur.” zikrini söyler.

İkinci dört rekâtın her rekâtında Fâtiha'dan sonra üç kere Nasr Sûresi'ni okur, selâmdan sonra ise 70 kere:

«أَقْوَى مُعِينٍ وَأَهْدَى دَلِيلٍ بِحَقِّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ.»

“Ey en güçlü yardımcı ve en iyi yol gösterici olan Allâh! ‘Ancak Sana kulluk ederiz ve ancak Senden yardım dileriz.’ âyet-i kerîmesinin hakkı için (duâmı kabûl et).” duâsını okur.

Üçüncü dört rekâtta ise Fâtiha'dan sonra üç kere İhlâs Sûresi'ni okur, selâmdan sonra 70 kere Elemneşrah Sûresi'ni okur, sonra sağ eliyle göğsünü sıvazlayarak secdeye varır ve orada hâcetini Allâh-u Te'âlâ'dan diler, hangi hâceti olursa olsun Allâh-u Te'âlâ'nın lütfu keremiyle elbette o murâdı yerine getirilir. (*Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:55-56; 'Abdülhayy el-Leknevî, el-Âsâru'l-merfû'a, sh:111-112*)

RECEB-İ ŞERİF'TE İSTİĞFÂR

Ebû Sa'îd (Radiyallâhu Anh) şöyle anlatmıştır: “Recebin ilk günü **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)in huzûruna girdiğimde bana: ‘**Ey Ebû Sa'îd! Bu, hayrı ne kadar çok ve bereketi ne kadar büyük bir gündür.**’ buyurunca, ben: ‘**Ey Allâh'ın Peygamberi! Bu bereket nedir?**’ diye sordum.

Bunun üzerine **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem): ‘**Cibrîl'in bana bildirdiğine göre; Receb'in ilk gecesi olduğunda Allâh-u Te'âlâ bir meleğe: ‘Dikkat edin! Gerçekten tevbe ayı başlamıştır. Bu ayda Allâh-u Te'âlâ'dan af isteyenlere müjdeler olsun.’ diye seslenmesini emreder.**’ buyurdular.” (es-Safûrî, Nüzhetü'l mecâlis, 1/140)

Enes ibni Mâlik (Radiyallâhu Anh)ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: “**Her kim Receb ayında Allah-u Te'âlâ'ya bir kere (bile) istiğfarda bulunursa, Allâh-u Te'âlâ onu bağışlar.**” (İbnü 'Asâkir, Târîhu Medîneti Dimişk, rakam:5121, 43/291-292)

Receb-i Şerîf'te Yapılacak Mühim İstiğfarlar

1) İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte şöyle buyrulmuştur: “**Her kim Receb, Şa'bân ve Ramazan'da, öğlen ikindi arası:**

«أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ تَوْبَةَ عَبْدٍ ظَالِمٍ لِنَفْسِهِ لَا يَمْلِكُ لِنَفْسِهِ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا.»

‘**Kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayan, Hayy ve Kayyûm olan O büyük Al-lâh-u Te'âlâ'dan mağfiret talep ederim. Kendisi hakkında ne bir zarâra ne bir faydaya, ne ölüme, ne de yaşamaya ve ne de dirilmeye mâlik olmayan, (günahlar işleyerek) kendisine zulmetmiş bir kulun tevbesiyle, O'na tevbe ederim.**’ derse, **Allâh-u Te'âlâ** (o kişinin sevap ve günahlarını yazmakla görevli) **iki meleğe: ‘Bu kulun amel defterindeki günahlarıyla alâkalı yazıları yakın.’ diye vahyeder.**” (es-Safûrî, Nüzhetü'l mecâlis, 1/140)

2) Allâh-u Te'âlâ'nın ayı olan Receb-i Şerîf'te istiğfârı çok yapmak lâzımdır. Özellikle de seherlerde, “**Seyyidü'l-istiğfâr** (istiğfarların efendisi)” denilen tevbeyi hiç terk etmemek gerekir. (‘Abdülhamîd Kuds el-Mekkî, Kenzü'n-necâh ve's-sürûr, sh:147; Enîsü'l-celîs hâmişi, sh:194)

Seyyidü'l-istiğfâr hakkında geniş mâlûmât için bakınız: “**Ezkâr ve De'avât Külliyyâtı ve Du'â İlmihâli-2**” sh:72-77

3) Alî el-Kârî (Rahimehullâh)ın bir şeyhinden naklettiğine göre: “Receb ayında:

«أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ مِنْ جَمِيعِ الذُّنُوبِ وَالْآثَامِ.»

‘**Bütün günah ve isyanlarımdan dolayı, celâl ve ikrâm sâhibi olan Allah-u Te'âlâ'dan mağfiret talep ederim.**’ şeklindeki istiğfâr çokça yapılmalıdır.” (‘Alî el-Kârî, el-Edeb fî Raceb, Mecmû'u resâili 'Alî el-Kârî, 2/291)

4) Ulemânın beyânı vechile; her kim Receb-i Şerîf'in bir cumâ gecesinde 1000 kere:

«أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ مِنْ جَمِيعِ الذُّنُوبِ وَالْآثَامِ.»

“Bütün günah ve isyanlarımdan dolayı, celâl ve ikrâm sâhibi olan Allah-u Te‘âlâ’dan mağfiret talep ederim.” derse, hiç şüphesiz o kişinin denizlerin köpükleri kadar günahı olsa da affedilir. (Eyyûb ibnü ‘Abdillâh, Kitâbu fezâilî’ş-şühûr, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmut Efendi, rakam:2038, sh:18)

Mİ‘RÂC GECESİ VE GÜNÜNÜN FAZÎLETİ

(10 Mart Çarşamba gecesini ve 11 Mart Perşembe günü)

Selmân-ı Fârisî (Radiyallâhu Anh)ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Receb(-i Şerîf) ayında bir gün ve bir gece vardır ki, o günü oruçlu geçirip, gecesini ibâdetle kâim olan kişi, zaman olarak yüz seneyi oruç, yüz seneyi de (gece ibâdetinde) kıyamla geçirmiş gibi olur.

O gün Receb’in bitmesine üç (gün ve gece) kaladır. Muhammed (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) de o gün (peygamber olarak) gönderilmiştir.”

(el-Beyhakî, Fezâilü’l-evkât, rakam:11, sh:95-96; Şu‘abü’l-îmân, rakam:3530, 5/345; İbnü ‘Asâkir, el-Emâlî, Fazlu Receb, sh:6; ‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/332; İbnü Hacer, Tebyînü’l-‘aceb, sh:58; ed-Deylemî, Müsnedü’l-Firdevs, rakam:4381, 3/142)

Enes (Radiyallâhu Anh)ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte de Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: “Receb’de bir gece vardır ki onda amel edene yüz senelik haseneler yazılır. O (gece) Receb’in bitmesine üç (gece) kaladır.” (el-Beyhakî, Fezâilü’l-evkât, rakam:12, sh:97; Şu‘abü’l-îmân, rakam:3531, 5/346; Ebu’l-Kâsım ibnü ‘Asâkir, el-Emâlî, Fazlu Receb, sh:6)

Receb-i Şerîf’in Yirmi Yedinci (Mi‘râc) Gecesi (10 Mart Çarşamba gününü 11 Mart Perşembe gününe bağlayan gece) Namazları:

1) Enes ibni Mâlik (Radiyallâhu Anh)ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Receb’de bir gece vardır ki onda amel edene, yüz senelik haseneler yazılır. O, Receb’in bitmesine üç (gece) kaladır. Her kim o gecede on iki rekât kılar, her rekâta bir Fâtiha ve Kur’ân’dan bir sûre okur, her iki rekâta (oturup) teşehhüd (tehiyyât ve salli-bârik) okur ve sonlarında selam verirse, sonra yüz kere:

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.»

‘Allâh-u Te‘âlâ’yı tesbîh eder ve O’na hamdederim. Allâh-u Te‘âlâ’dan başka hiçbir ilâh yoktur.

Allâh-u Te‘âlâ her şeyden büyüktür.’ deyip, yüz kere de istiğfarda bulunur, sonra da Nebî (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)e yüz defâ salât okursa ve ardından bu kişi dünyâdan yâhut âhiretten dilediği herhangi bir hususta kendisi hakkında duâda bulunursa, bir de sabah oruca niyet ederse, bir mâsiyet (günah) ile alâkalı duâ yapmış olmadıkça, gerçekten Allâh-u Te‘âlâ onun bütün duâlarını kabûl eder.” (el-Beyhakî, Fezâilü’l-evkât, rakam:12, sh:97-98; Şu‘abü’l-îmân, rakam:3531, 5/346; İbnü ‘Asâkir, el-Emâlî, Fazlu Receb, sh:6)

2) Merfû bir haberde şöyle gelmiştir: “Her kim, Receb’in yirmi yedinci gecesini iki rekât kılıp her bir rekâta bir Fâtiha ve yirmi kere İhlâs sûrelerini okur, namazı bitirince, Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)e on kere salâvat getirdikten sonra:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمُشَاهَدَةِ أَسْرَارِ الْمُحَيِّينَ وَبِالْخَلْوَةِ الَّتِي خَصَّصْتَ بِهَا سَيِّدَ الْمُرْسَلِينَ حِينَ أُسْرِيَتْ بِهِ لَيْلَةَ السَّابِعِ وَالْعِشْرِينَ أَنْ تَرْحَمَ قَلْبِي الْحَزِينِ وَتُجِيبَ دَعْوَتِي يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ!»

‘Ey Allâh! Ey keremlilerin en keremlisi (olan Allâh)! Şüphesiz ben Senden, âşıkların sır (latîfe)lerinin müşâhedesi bereketine ve yirmi yedinci gece kendisini Mi‘râc’a çıkardığında, Gönderilenlerin Efendisi’ne tahsîs ettiğin o halvet (teke tek berâberlik) hürmetine, benim kederli kalbime merhamet etmeni ve duâma icâbet etmeni isterim.’ derse, muhakkak Allâh-u Te‘âlâ onun duâsını kabûl eder, şânını yüceltir, yalvarışına acır ve kalplerin öldüğü günde onun kalbini diri tutar (rûhunu öldürmez, îmân nûrunu söndürmez).” (es-Safûrî, Nüzhetü’l mecâlis, 1/141, 2/90; el-Hâcce Dürriyye Halîl el-Hurfân, el-Fevâidü’l-Îlâhiyye el-vâride ‘an Hayri’l-Beriyye, sh:93)

3) Muhammed ibni Hatîruddîn Hazretleri’nin nakline göre ise; Receb-i Şerîf’in yirmi yedinci gecesini yatsıdan sonra üç selâmla on iki rekât kılınır. Yâni dört rekâta bir selâm verilir, kırâat olarak Kur’ân-ı Kerîm’den kolaya gelen okunabilir. Namaz bitiminde 100 kere:

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ،
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.»

“Allâh-u Te‘âlâ noksan sıfatlardan münezzehtir, bütün hamdler Allâh-u Te‘âlâ’ya mahsustur.

Allâh-u Te‘âlâ’dan başka hiçbir ilâh yoktur ve Allâh-u Te‘âlâ en büyüktür. O yüce ve büyük olan Allâh-u Te‘âlâ’nın yardımı olmadan hiçbir günahattan dönüş, hiçbir ibâdete de kuvvet yoktur.” zikri okunur.

100 kere de: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ» “Allâh-u Te‘âlâ’dan mağfiret talep ediyorum.” diye istiğfâr edilir. 100 kere de salevât-ı şerîfe sîğalarından herhangi biri okunur.

Her kim bunu yapar da ardından secdeye kapanarak Allâh-u Te‘âlâ’dan bir hâcetini isterse Allâh-u Te‘âlâ onun hâcetini görür. (Muhammed ibnü Hatîridîn, el-Cevâhiru’l-hams, sh:57)

Görüldüğü üzere; bu rivâyette 1. maddede zikredilen namazdan sonra okunacak tesbîhâtın sonuna («... وَلَا حَوْلَ») eklenmiş olup bir de hâcet duâsının hâcet secdesinde yapılması kaydı eklenmiştir. Bunlar ilâve edilse ihtiyât bakımından efdal olur. Ama namazda iki rekâta selâm verilmesi esastır.

Receb-i Şerîfin 27. (Mi‘râc) Günü (11 Mart Perşembe günü) Namazı: Tâbi‘înin ulularından olan **Hasen el-Basrî** (*Radyallâhu Anh*) şöyle anlatmıştır: “Receb’in yirmi yedinci günü olunca, **Abdullâh ibni Abbâs** (*Radyallâhu Anhümâ*) sabahleyin îtikâfa girip öğlen vakti(nden önceki kerâhat saati)ne kadar namaza devâm ederdi.

Öğleni kılınca kısa bir nâfile (öğlenin son sünnetini) kıldıktan sonra dört rekât kılar ve her rekâta bir Fâtiha, birer tâne Mu‘avvizeteyn (Felak ve Nâs sûreleri), üç Kadr Sûresi ve elli İhlâs Sûresi okurdu. Daha sonra ikindi vaktine kadar duâya devâm eder ve: ‘Bugün **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) böyle yapardı.’ derdi.” (*‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye 1/332*)

Receb-i Şerîfin Yirmi Yedinci Gün (11 Mart Perşembe) Orucu

Selmân-ı Fârîsî (*Radyallâhu Anh*)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

“Receb ayında bir gün ve bir gece vardır ki, o günü oruçlu geçirip, gecesini ibadette kâim olan kişi, zaman olarak yüz seneyi oruç, yüz seneyi de (gece ibadeti ve) kıyamla geçirmiş gibi olur. O gün, Receb’in bitmesine üç gün kaladır. Muhammed (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) de o gün (peygamber olarak) gönderilmiştir.”

(*el-Beyhakî, Fezâilü’l-evkât, rakam:11, sh:95-96; Şu‘abü’l-îmân, rakam:3530, 5/345; İbnü ‘Asâkir, el-Emâlf, Fazlu Receb, sh:6; ‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/332; İbnü Hacer, Tebyînü’l-‘aceb, sh:58; ed-Deylemî, Müsnedü’l-Firdevs, rakam:4381, 3/142; es-Süyûtî, Cem‘u’l-cevâmi‘, 1/591; ed-Dürri’l-mensûr, 4-186; ‘Alî el-Müttakî, Kenzü’l-‘ummâl, rakam:35269, 12/312; İbnü ‘Arrâk, Tenzîhü’ş-şerî‘a, es-Savm:41, 2/161*)

Ebû Hureyre (*Radyallâhu Anh*)nın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur: **“Receb’in yirmi yedinci günü oruç tutana, altmış ay orucu(nun sevâbı) yazılır. O gün, Nebî (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)e, Cibrîl’in risâleti ilk getirdiği gündür.”** (*‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/332; Ebû Muhammed el-Hallâl, rakam:18, sh:76; el-Hatîb, Târîhu Bağdâd, 8/290; Ebû Mûsa el-Medîni, Fezâilü’l-leyâlî ve’l-eyyâm, el-‘Irâkî, el-Muğnî an hamli’l-esfâr, 1/367; ez-Zebîdî, İthâfü’s-sâdeti’l-müttakîn, 5/207; es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/141; Hennâd en-Nesefî, el-Fevâid, ‘Abdülazîz el-Kettânî, Fezâilü Receb, İbnü ‘Arrâk, Tenzîhü’ş-şerî‘a, es-Savm:41, 2/161*)

Receb-i Şerîf’in Yirmi Yedinci Gününün Sadakası

Rivâyet olunduğuna göre:

رُوي: «مَنْ صَامَ يَوْمَ السَّابِعِ وَالْعِشْرِينَ مِنْ رَجَبٍ وَتَصَدَّقَ فِيهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِصِيَامِهِ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَعَتَقَ أَلْفِي رَقَبَةٍ.»

“Her kim Receb’in yirmi yedinci günü oruç tutup, o gün sadaka verirse, **Allâh-u Te‘âlâ** orucuna karşılık o kişiye, bin hasene ve iki bin köle âzâdı (sevâbı) yazar.” (*el-Câmi‘u’ş-şâfi‘î’l-va‘zî’l-kâfi, es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/141*)

ŞA‘BÂN-I ŞERÎF AYININ FAZÎLETLİ AMELLERİ

ŞA‘BÂN-I ŞERÎF AYININ ZİKİRLERİ

Şa‘bân-ı Şerîf ayı içerisinde **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)e 70.000 kere hangi sîğa ile olursa olsun salevât-ı şerîfe okumak müstehab görülmüştür ki bunun en güzeli:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَإِلَيْهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ.»

“Ey Allâh! Efendimiz Muhammed’e, Ehl-i Beyti’ne ve sahâbesine salât ve selâm eyle.” şeklinde salevât-ı şerîfe okumaktır.

Şa‘bân-ı Şerîf ayının her on gününde bâzı husûsî zikirleri okumak da müstehab sayılmıştır. Şöyle ki:

İlk on gününde (14 Mart Pazar-23 Mart Salı arasında) her gün 100 defâ: «يَا لَطِيفُ!»
“Ey (ey kullarına karşı lütufkâr olan) **Latîf!**”

İkinci on gününde (24 Mart Çarşamba-2 Nîsan Cumâ arasında) her gün 100 kere:
«يَا عَزِيزُ!» “Ey (hiç mağlup olmayacak yegâne güce sâhibi) **Azîz!**”

Üçüncü on gününde (3 Nîsan Cumartesi-12 Nîsan Pazartesi arasında) her gün 100 kere:
«يَا رَزَّاقُ!» “Ey (bolca rızık ihsân eden) **Rezzâk!**” diye zikredilir.

Bu zikirlerin her birinde 100 sonunda şu duâ okunursa, bunu yapan kişinin isteğinin gerçekleşmesi husûsunda **Allâh-u Te‘âlâ** ona yardım eder.

Bu duâ şöyledir:

«اللَّهُمَّ يَا كَامِلَ اللُّطْفِ! يَا خَفِيَّ الأَلْطَافِ! تَدَارَكُنِي بِلُطْفِكَ الخَفِيِّ وَارْحَمْنِي وَأَهْلِي
وَالْمُؤْمِنِينَ تَحْتَ سُرَادِقَاتِ عِزِّكَ.»

“Ey Allâh! Ey lütfu tam olan! Ey lütufları (anlaşılamayacak kadar) gizli olan! Gizli olan lütfunla beni (muratlarım husûsunda) tamamla. İzzetinin perdeleri altında (n ihsân edeceğin rahmet esintilerininle) bana, âileme ve müminlere rahmet eyle.” (*el-Hâcce Dürriyye Halîl el-Hurfân, el-Fevâidü’l-Îlâhiyye el-vârîde ‘an Hayri’l-Beriyye, sh:93*)

Şa‘bân-ı Şerîf’in İlk Gecesi

(13 Mart Cumartesi’yi 14 Mart Pazar’a Bağlayan Gece)

İsteklerin Gerçekleşmesi İçin Okunacak Âyet-i Kerîmeler

Yemen ehlinde olan bâzı âriflerden nakledildiğine göre; her kim Duhân Sûresi’nin ilk sekiz âyetini Şa‘bân ayının ilk gecesinde 15 kere okur, sonra **Allâh-u Te‘âlâ**’ya zikredip hamd-ü senâda bulunur, daha sonra da **Nebî** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)e birkaç kere salevât okuduktan sonra dünyâ ve âhiret hayırları husûsunda **Allâh-u Te‘âlâ**’dan ne isterse mutlakâ kendisine verilir. Gerçekten bu amel icâbet bakımından çok süratlidir. (*Muhammed ed-Dimyâtî, Nihâyetü’l-emel, 2/388*)

Âyet-i Kerîmelerin Okunuşu:

﴿حَمِّ وَالْكِتَابِ الْمُهِينِ﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾ أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ (15 kere)

Hâcetlerin Husûlü İçin Şa‘bân-ı Şerîf’in İlk Gecesinden (13 Mart Cumartesi’den) Başlanıp Berâat Gecesi’ne (27 Mart Cumartesi’ye) Kadar Her Gece Okunacak Âyet-i Kerîmeler

İsteklerinin gerçekleşmesini isteyen kişi, Duhân Sûresi’nin ilk sekiz âyet-i kerîmesini Şa‘bân ayının ilk gecesinde yatsı namazından sonra 15 kere okur ve Şa‘bân ayının on dördüncü gecesini on beşinci gününe bağlayan geceye yâni Berâat Gecesi’ne kadar bu minval üzere devâm eder, Berâat Gecesi’nde ise aynı âyet-i kerîmeleri yatsı namazından sonra 30 kere okur.

Akabinde bir süre **Allâh-u Te‘âlâ**’yı zikredip ardından istiğfâr eder, sonra **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)e salât-ü selâm getirip ardından istediği şey neyse onu **Allâh-u Te‘âlâ**’ya arz ederse, **Allâh-u Te‘âlâ**’nın izniyle dilediği şey gerçekleşir. (el-Yâfi‘î, ed-Dür-rü’n-nazîm, sh:96; et-Temîmî, Havâssu’l-Kur‘ânî-l-‘Azîm, Süleymâniye Kütüphânesi, Servili, rakam:227, ve-rak:63b-64a; Muhammed ibnü Ali Hirîd, el-Vesâliü’ş-şâfi‘a, sh:234)

Not: Âyet-i kerîmelerin okunuşu bir üst başlığın altında yer almaktadır.

ŞA‘BÂN-I ŞERÎF AYININ NAMAZLARI

Şa‘bân Ayının İlk Gece (13 Mart Cumartesi’yi 14 Mart Pazar’a bağlayan gece) Namazı:

1) Neseî (Rahimehullâh)ın nakline göre; her kim Şa‘bân’ın ilk gecesinde, birinci rekâtlarında bir Fâtiha ve beş (bâzı rivâyetlerde her rekâtta on beş) İhlâs okumak sûretiyle on iki rekât kılsa, **Allâh-u Te‘âlâ** ona on iki bin şehîd sevâbı verir. Kendisine on iki senelik ibâdet sevâbı yazılır. Anasının doğurdu gündeki gibi hatâlarından sıyrılır ve seksen güne kadar üzerine hiçbir hatâ yazılmaz. (en-Neseî, es-Sâfûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/142)

2) Muhammed ibni Hatîruddîn Hazretleri’nin nakline göre; Şa‘bân-ı Şerîf ayının ilk gecesi on iki rekât kılınır, her rekâtta Fâtiha’dan sonra on beş kere İhlâs Sûresi okunur. Her kim bunu yaparsa onun amel defterine on bin hasene (sevap) yazılır ve on bin günahı (olsa da) silinir. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru’l-hams, sh:58)

İhtiyâtan 1. maddede zikredilen 12 rekâtın her birinde 15 İhlâs okunursa daha fazîletli olur.

Şa‘bân Ayının İlk Gün (14 Mart Pazar günü) Namazı: Enes (Radiyallâhu Anh)dan rivâ-yet edildiğine göre: “Şa‘bân ayının ilk günü iki rekât kılıp, her rekâtında bir Fâtiha, on Âyete’l-Kürsî ve:

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾

“Allâh, şüphesiz Kendisinden başka adâleti (icrâ ve) ikâme etmekte olan hiçbir ilâh bulunmadığı gerçeğine şâhitlikte bulunmuştur. (O’nun büyük kudretini gören) melekler ve ilim sâhipleri de (aynı şâhitliği ikrâr etmiştir). O (hiç yenilmeyip dâimâ gâlip gelen ve her işi yerli yerinde olan) Azîz ve Hakîm olan Zat’tan başka hiçbir ilâh yoktur.” (Â-i İmrân Sûresi:18) âyet-i kerîmesini okuyan kişiye Allâh-u Te‘âlâ birçok mükâ-fatlar ihsân eder.

Cennette hiçbir göz görmedik, hiçbir kulak duymadık, hiçbir beşerin de kalbinden geç-medik nîmetler verir. Kendisini dünyânın istenmedik şeylerinden korur, rızkını genişletir ve en büyük (mahşer) korku(sun)dan emîn kılınır.” (Muhammed Hakkî en-Nâzillî, Hazînetü’l-esrâr ve celîletü’l-ekâr, sh:68)

RASÛLÜLLÂH (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)İN ŞA‘BÂN-I ŞERÎF ORUCUNA VERDİĞİ ÖNEM

Üsâme ibni Zeyd (Radiyallâhu Anhümâ) şöyle anlatmıştır: “Bir kere ben: ‘Yâ Rasûlellâh! Şa‘bân’da oruç tuttuğunuz kadar hiçbir ayda oruç tuttuğunuzu görmedim.’ dediğimde:

‘O (ay) Receb ve Ramazan arasında kalmış büyük bir aydır ki insanlar on(un ululuğun)dan gâfildir. O (ay) âlemlerin Rabbin(in kabûl mertebesin)e amellerin ken-disinde yükseltiği bir aydır. Ben de amelimin oruçluyken yükseltilmesini seviyo-rum (da onun için bu ayda çok oruç tutuyorum).’ buyurdu.” (en-Nesâî, es-Sünen, rakam:2221; el-Beyhakî, Şu‘abü’l-îmân, rakam:3540, 5/352-353; Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, 5/201; İbnü Ebî Şeybe, el-Musannef, 3/103; Münzirî, et-Terğîb, rakam:1537, 2/122)

Bu hadîs-i şerîften anlaşıldığı üzere insanlar, kıymetli haram aylardan olduğu için öte-den beri Receb-i Şerîf orucuna önem verirlerdi, fakat Şa‘bân-ı Şerîf orucunun kıymetini bilmezlerdi. İşte bu yüzden Rasûlüllâh (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) Şa‘bân orucunu sünnet olarak teşrî etti.

Enes ibni Mâlik (Radiyallâhu Anh) şöyle demiştir: “Rasûlüllâh (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) oruca başladığında o kadar devâm ederdi ki artık biz: ‘Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)in bu sene oruç açmaya niyeti yok.’ derdik.

Orucu açtığında ise bir zaman tutmazdı, tâ ki biz: ‘Rasûlüllâh (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)in bu sene oruç tutmayacak.’ derdik. Oruçlar içerisinde en çok Şa‘bân oru-cunu severdi.” (Ahmed ibnü Hanbel, et-Taberânî, el-Münzirî, et-Terğîb, rakam:1538, 2/122; el-Heysemî, Mecma‘u’z-zevâid, 2/192)

Yine **Enes** (Radıyallâhu Anh)dan rivâyet edildiğine göre **Rasûlüllâh** (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem): “Ramazan’dan sonra hangi oruç daha üstündür?” diye sorulduğunda: “**Ramazan’a hürmeten Şa‘bân orucudur.**” buyurmuş. “Hangi sadaka daha üstündür?” diye sorulunca da: “**Ramazan’daki sadaka.**” buyurmuştur. (et-Tirmizî, es-Sünen, ez-Zekât, rakam:663, 3/51-52; el-Beğavî, Şerhu’s-sünne, rakam:1778, 6/329; İbnü Ebî Şeybe, el-Musannef, 3/103; Ebû Ya‘lâ, el-Müsneid, rakam:3421, 6/154; el-Münzirî, et-Terğîb, rakam:1539, 2/123; el-Beyhakî, Şu‘abü’l-îmân, rakam:3539, 5/352; es-Sünenü’l-kübrâ, 4/305; ‘Alî el-Müttakî, Kenzü’l-‘ummâl, rakam:24292, 8/591)

Üzerinde farz oruç borcu olanın iki Ramazan arası süren bir mâzereti yokken kazâ oruçlarını bir dahaki Ramazan’dan sonraya bırakması câiz değildir. (İbnü Receb, Letâifü’l-me‘ârif, sh:257-258)

ŞA‘BÂN-I ŞERÎF AYININ ORUÇLARI

Şa‘bân-ı Şerîf’in Başında, Ortasında ve Sonunda Üç Gün Oruç

İmâm-ı Hobeî (Rahimehullâh)ın nakline göre: “Her kim Şa‘bân’ın başından, ortasından ve sonundan üç gün oruç tutarsa, **Allâh-u Te‘âlâ** ona yetmiş peygamber(e bu oruçları tuttukları zaman verdiği) sevâbı(n bir mislini) yazar. **Allâh-u Te‘âlâ**’ya yetmiş sene ibâdet etmiş gibi olur. O sene ölürse şehîd olarak ölür.” (Zübdetü’l-vâ‘izîn, el-Hobeî, Dürretü’n-nâsîhîn, sh:235)

Şa‘bân-ı Şerîf’te Bir Gün Oruç

Safûrî (Rahimehullâh)ın naklettiği bir rivâyete göre: “Kim Şa‘bân’dan bir gün oruç tutarsa, **Allâh-u Te‘âlâ** onun cesedini cehenneme haram kılar. Cennetlerde **Yûsuf** (Aleyhis-selâm)a komşu olur. **Allâh** ona **Eyyûb** ve **Dâvûd** (Aleyhimesselâm)ın (bu orucu tuttuğunda onlara verdiği) sevaplarını verir.” (es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/142)

Şa‘bân-ı Şerîf’te Üç Gün Oruç

Safûrî (Rahimehullâh)ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «شَعْبَانُ جَنَّةٌ مِنَ النَّارِ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَلْقَانِي فَلْيُصِّمَهُ وَلَوْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ.»

“Şa‘bân cehennemden bir kalkandır. Bana kavuşmak isteyen üç gün de olsa onda oruç tutsun.” (es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/142)

Yine **Safûrî** (Rahimehullâh)ın rivâyet ettiği diğer bir hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تُقَوُّوا أَبْدَانَكُمْ بِصَوْمِ شَعْبَانَ لِصِيَامِ شَهْرِ رَمَضَانَ فَمَا مِنْ عَبْدٍ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ شَعْبَانَ ثُمَّ يُصَلِّي عَلَيَّ مِرَارًا قَبْلَ إِفْطَارِهِ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَأَخْبَرَني جِبْرِيلُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَفْتَحُ فِي هَذَا الشَّهْرِ ثَلَاثِمِائَةَ بَابٍ مِنَ الرَّحْمَةِ.»

“Ramazan ayının orucu için Şa‘bân orucu ile bedenlerinizi temizleyin. Herhangi bir kul Şa‘bân ayında üç gün oruç tutsa, iftarından önce de bana defâlarca salevât okusa, mutlakâ Allâh-u Te‘âlâ onun geçmiş günahlarını bağışlar. Cibrîl bana bildirdi ki; şüphesiz Allâh-u Te‘âlâ bu ayda üç yüz rahmet kapısı açar.” (es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/142)

Şa‘bân-ı Şerîf’in İlk ve Son Perşembe Oruçları

(18 Mart ve 8 Nisan Perşembe)

Ebû Abdillâh el-Hubeyşî (Rahimehullâh)ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَامَ أَوَّلَ خَمِيسٍ مِنْ شَعْبَانَ وَآخِرَ خَمِيسٍ مِنْهُ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِهِ.»

“Şa‘bân’ın ilk ve son perşembesini oruçla geçireni, rahmeti ile cennete girdirmek Allâh-u Te‘âlâ üzerine bir hak olur.” (Ebû ‘Abdillâh el-Hubeyşî, el-Berake fî fazlî’s-sa‘yi ve’l-hareke, rakam:785, sh:249; es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/142)

Şa‘bân-ı Şerîf’in Eyyâm-ı Bîyd (On Üç, On Dört, On Beş) Oruçları

(26 Mart Cumâ, 27 Mart Cumartesi ve 28 Mart Pazar)

Hicrî takvime göre her ayın on üç, on dört ve on beşinci günlerinin orucu çok fazîletlidir. **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) bu günlerin orucunu yolculuklarında bile terk etmemiştir.

Huseyn ibni Alî ibni Ebî Tâlib (Radiyallâhu Anhümâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «صَوْمُ أَيَّامِ الْبَيْضِ أَوَّلُ يَوْمٍ يَعْدِلُ ثَلَاثَةَ آلَافِ سَنَةٍ، وَالْيَوْمُ الثَّانِي يَعْدِلُ عَشْرَةَ آلَافِ سَنَةٍ، وَالْيَوْمُ الثَّلَاثُ يَعْدِلُ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ أَلْفَ سَنَةٍ.»

“Eyyâm-ı biyd (her ayın on üç, on dört ve on beşinci gününün) oruçlarının ilk günü üç bin senenin, ikinci günü on bin senenin, üçüncü günü ise on sekiz bin senenin orucuna denk olur.” (İbnü Şâhîn, et-Terğîb fî fezzâilî’l-a‘mâl, rakam:535, 1/154)

Enes (Radiyallâhu Anh)dan merfû‘an rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)in şöyle buyurduğu rivâyet olunmuştur:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ مَرْفُوعًا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ صَامَ أَيَّامَ الْبَيْضِ الثَّلَاثِ عَشَرَ وَالرَّابِعَ عَشَرَ وَالْخَامِسَ عَشَرَ أَعْطَاهُ اللَّهُ فِي أَوَّلِ يَوْمٍ مِنْهَا أَجْرَ عَشْرَةِ آلَافِ سَنَةٍ وَفِي الْيَوْمِ الثَّانِي أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ مِائَةِ أَلْفِ سَنَةٍ وَفِي الْيَوْمِ الثَّلَاثِ أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ ثَلَاثِمِائَةِ أَلْفِ سَنَةٍ.»

“(Herhangi bir aydan) on üç, on dört ve on beşinci günler olan eyyâm-ı bîydı oruçlu geçirene, Allâh birinci gününde on bin sene, ikinci gününde yüz bin sene, üçüncü günde ise üç yüz bin senelik ecir (oruç sevâbı) verir.” (İbnü ‘Asâkir, el-Emâlî, rakam:14, sh:15; Ebu’l-Kâsım el-Huseyn, el-Emâlî, es-Süyûtî, el-Le‘âlî, 2/107)

Ahmed ibni Hicâzî (Rahimehullâh)dan rivâyet olunduğuna göre:

يُرْوَى: «أَنَّ أَرْبَعَةَ أَشْيَاءَ تُخَفِّفُ عَذَابَ الْقَبْرِ؛ قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ فِي كُلِّ حِينٍ وَزَمَانٍ، وَإِكْرَامُ الْيَتِيمِ فِي كُلِّ مَكَانٍ، وَصَوْمُ أَيَّامِ الْبَيْضِ فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ، وَالصَّلَاةُ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ تُنَوِّرُ الْقَلْبَ وَتُورِثُ رِضَاءَ الرَّحْمَنِ.»

“Dört şey kabir azâbını hafifletir. Bunlar da her an ve her zaman Kur’ân okumak, her mekânda yetime ikrâm etmek, Receb ve Şa‘bân’ın eyyâm-ı bîyd oruçlarını tutmak, bir de gece yarısı namaz kılmaktır ki, o kalbi nurlandırır ve **Rahmân**’ın rızâsını celbeder.”
(Ahmed ibnü Hicâzî, Tuhfetü’l-ihvân, sh:13)

BERÂAT GECESİ’NİN VAZİFELERİ

(27 Mart Cumartesi’yi 28 Mart Pazar’a bağlayan gece)

1) Bir Sene Boyunca Hayırlı Kaderler Yazılması, Ömrün Uzayıp O Sene Ölümünden Korunulması, Rızka Bereket Hâsıl Olup İnsanlara Muhtâc Olunmaması İçin Yapılacaklar.

İmâm-ı Zebîdî ve **Şeyh Ahmed Diyerbî** gibi birçok âlim ve fâzıl meşâyih (*Rahimehümlâh*) hazarâtı bu gecenin ihyâsı hakkında şu beyanlarda bulunmuşlardır:

Allâh dostları içerisinde halefin seleften tevârus (verâset yoluyla nakl)ettiğine göre; her kim Berâat Gecesi şu sayılanları yaparsa, o gece yaptığı bütün istekler kendisine verilerek murâdı hâsıl olur:

a) Akşam namazından sonra her rekâtta bir Fâtiha ve altı İhlâs Sûresi okuyarak altı rekât kılar.

b) Her iki rekâtın selâmından sonra birer Yâsîn-i Şerîf okur.

Birincisinde belâsız şekilde ömrüne berekete niyet eder.

İkincisinde rızkına berekete niyet eder.

Üçüncüsünde ise hüsn-ü hâtîme (îmanla biten güzel bir gün sona erişme)ye niyet eder.

c) En sonunda “Berâat Gecesi duâsı” diye meşhur olan şu duâyı 10 kere okur. (*ez-Zebîdî, İthâfü’s-sâdeti’l-müttakîn, 3/427; Ahmed ed-Deyrabî, el-Mücerrebât, sh:13*)

Şunu da belirtelim ki bu duâ tümü îtibârıyla hadîs-i şerîf olarak rivâyet edilmeyip, meşâyihın birçoğundan nakledilmişse de, içinde geçen lafızların bir kısmı âyet-i kerîme, ekserîsi de **Ömer ibni’l-Hattâb** ve **Abdullâh ibni Mes‘ûd** (*Radiyallâhu Anhümâ*) gibi yüce sahâbîlerden rivâyet edilmiştir.

Abdullâh ibni Mes‘ûd (*Radiyallâhu Anh*) bu duâda geçen o kısım hakkında şöyle bir beyanda bulunmuştur: “Herhangi bir kul bu duâları yaparsa, mutlakâ geçimine genişlik verilir.” (*İbnü Ebî Şeybe, el-Musannef, rakam:29521, 6/69; Abd ibnü Humeyd, İbnü Cerîr, el-Âlûsî, Rûhu’l-me‘ânî, 8/244*)

Üç Yasîn’den Sonra On Kere Okunacak Duâ

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ، إِلَهِي جُودُكَ دَلَّنِي عَلَيْكَ وَإِحْسَانُكَ أَوْصَلَنِي إِلَيْكَ وَكَرَمُكَ قَرَّبَنِي لَدَيْكَ، أَشْكُو إِلَيْكَ مَا لَا يَخْفَى عَلَيْكَ وَأَسْأَلُكَ مَا لَا يَعْسُرُ عَلَيْكَ،

إِذْ عَلِمَكَ بِحَالِي يَكْفِي عَنْ سُؤَالِي يَا مُفَرِّجُ عَن كَرْبِ الْمَكْرُوبِينَ فَرِّجْ عَنِّي مَا
 أَنَا فِيهِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ، ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ
 مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ﴾، اَللّٰهُمَّ يَا ذَا الْمَنِّ وَلَا يَمُنُّ عَلَيْهِ يَا ذَا الْجَلَالِ
 وَالْاِكْرَامِ! وَيَا ذَا الطُّوْلِ وَالْاِنْعَامِ! لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ظَهَرَ اللّٰجِئِينَ وَجَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ
 وَمَأْمَنَ الْخَائِفِينَ، اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتُ كَتَبْتَنِي عِنْدَكَ فِي اُمِّ الْكِتَابِ شَقِيًّا اَوْ مَحْرُومًا اَوْ
 مَطْرُودًا اَوْ مُقْتَرًا عَلَيَّ فِي الرِّزْقِ، فَاْمَحْ اَللّٰهُمَّ بِفَضْلِكَ شَقَاوَتِي وَحِزْمَانِي وَطَرْدِي
 وَاِقْتَارَ رِزْقِي وَاثْبِتْنِي عِنْدَكَ فِي اُمِّ الْكِتَابِ سَعِيْدًا مَرْزُوقًا مُوَفَّقًا لِخَيْرَاتِ فَاِنَّكَ
 قُلْتَ وَقَوْلِكَ الْحَقُّ فِي كِتَابِكَ الْمُنْزَلِ عَلٰى لِسَانِ نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ: ﴿يَمْحُوا اللهُ مَا
 يَشَاءُ وَيُثْبِتْ وَعِنْدَهُ اُمُّ الْكِتَابِ﴾، اِلٰهِي بِالتَّجَلِّيِ الْاَعْظَمِ فِي لَيْلَةِ النِّصْفِ مِنْ شَهْرِ
 شَعْبَانَ الْمُكْرَمِ الَّتِي يُفْرَقُ فِيهَا كُلُّ اَمْرٍ حَكِيْمٍ وَيُبْرَمُ اَنْ تَكْشِفَ عَنَّا مِنَ الْبَلَاءِ مَا
 نَعْلَمُ وَمَا لَا نَعْلَمُ وَمَا اَنْتَ بِهِ اَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ وَصَلَّى اللهُ عَلٰى سَيِّدِنَا
 مُحَمَّدِنِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ. « اٰمِيْن! »

“Rahmân ve Rahîm olan Allâh’ın adıyla (duâya başlıyorum). Bütün hamdler âlemlerin Rabbi olan Allâh-u Te‘âlâ’ya mahsustur. Allâh-u Te‘âlâ Efendimiz Muhammed’e, Ehl-i Beyti’ne ve sahâbesine salât-ü selâm eylesin.

Ey Allâh! Sana başvurma yolunu bana cömertliğin gösterdi. Senin huzûruna beni iyiliğin ulaştırdı. Senin nezdine beni keremin yaklaştırdı. Sana gizli kalmayan sıkıntılarıma ancak Sana şikâyet ediyorum ve Senden, Sana zor gelmeyecek şeyler istiyorum.

Zâten Senin, benim durumumu bilmen, istememe de hâcet bırakmıyor. Ey sıkıntıların derdini açan Zat! İçinde bulunduğum sıkıntıları benden gider. Senden başka hiçbir ilâh yoktur. Seni tenzîh ederim. Gerçekten de ben zâlimlerden oldum.

‘Biz onun duâsını kabûl ettik ve kendisini gamdan kederden kurtardık. İşte müminleri de böyle kurtarıyoruz.’ (el-Enbiyâ Sûresi:88) (buyurarak Yûnus (Aleyhisselâm)a bahşettiğin müjdeye beni de nâil et).

Ey herkese iyilik eden, Kendisine ise iyilik edilemeyen Allâh! Ey celâl ve ikrâm sâhibi! Ey lütuf ve in‘âm sâhibi!

Senden başka hiçbir ilâh yoktur. Sen ki sığınanların desteği, emân dileyenlerin koruyucusu ve korkanların sığınacağısın!

Ey Allâh! Eğer beni nezdinde bulunan (Levh-i Mahfuz'dan ibâret) Ümmü'l-Kitâb'da, (kâfir ölecek) bir bedbaht yâhut mahrum veyâ kovulmuş ya da rızkı dar bir kimse olarak yazdıysan, fazl-u kereminle bu şekâvetimi, mahrûmiyetimi, reddedilişimi ve rızkımın darlığını sil.

Beni Ümmü'l-Kitâb'da (îmânla ölecek) bir bahtiyar, rızkı bol ve hayırlara muvafak bir kişi olarak kayda geçir. Çünkü Sen buyruğu hak olan bir Zat olarak, gönderdiğin peygamberinin lisânına indirdiğin kitâbında:

'Allâh dilediğini siler, dilediğini sâbit bırakır. Ümmü'l-Kitâb (değişmeyen ezeli ilim) ise sâdece O'nun katındadır.' (er-Ra'd Sûresi:39) buyurdun.

İlâhî! Kıymetli Şa'bân ayının her hikmetli işin kendisinde ayrılıp kesin karara bağlandığı on beşinci gecesindeki en büyük tecellî hürmetine Senden dileğimiz, bildiğimiz ve bilmediğimiz, en iyi senin bildiğin tüm belâları bizden açıp gidermendir. Şüphesiz ki en ulu ve en iyi olan ancak Sensin.

Allâh-u Te'âlâ, Nebiyy-i Ümmî olan Efendimiz Muhammed'e, Ehl-i Beyti'ne ve sahâbesine çokça salât ve bolca selâm eylesin." Âmîn! (ez-Zebîdî, İthâfü's-sâdeti'l-müttakîn, 3/427; Ahmed ed-Deyrabî, el-Mücerrebât, sh:13)

Siz değerli okuyucularımızın bir dahaki seneye kadar hayırlı uzun ömür ile yaşamanıza ve bütün sıkıntılardan, hastalıklardan ve şerli yazılardan korunmanıza çok önem veren bizler, bir gece uyuyup da bir sene boyu ağlamamanız için, bu namazı kılmanızı, duâsını ve sûresini mutlakâ okumanızı tavsiye ediyoruz.

2) Ayrıca Berâat Gecesi'nde şu duânın tekrar tekrar okunması fazîletli görülmüştür:

«اللَّهُمَّ إِنْ كَتَبْتَنِي شَقِيًّا فَارْتَبِ سَعِيدًا، وَأَمْحُ اسْمِي عَنْ دِيْوَانِ الْأَشْقِيَاءِ وَسَمِّنِي تَقِيًّا
وَارْزُقْنِي آيَةَ الْأَنْبِيَاءِ وَأَنْصُرْنِي عَلَى جَمِيعِ الْأَعْدَاءِ وَاحْشُرْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي زُمْرَةِ
الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، وَأَعِزَّنِي مِنْ دَرَكِ الْأَشْقِيَاءِ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ بِرَحْمَتِكَ يَا
أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ! آمِينَ!»

"Ey Allâh! Eğer beni bedbaht (sonu kötü) yazdıysan bahtiyar yaz, adımı kötülerin dosyasından sil ve beni takvâ sâhibi biri olarak kayda geçir. Sen bana enbiyânın âyetini (onlara îmânın kazandıracığı nurları ve güzel alâmetleri) nasîb et.

Bütün düşmanlarıma karşı bana yardım et, kıyâmet günü beni peygamberler (aleyhimüsselam) zümresinde haşret, kötülerin derekelerin(e düşmek)den beni muhâfaza et. Şüphesiz duâları hakkıyla işiten ancak Sensin. Ey acıyanların en merhametlisi! Rahmetinle (duâmı kabûl et). Âmîn!"

3) 2. maddede zikredilen bu duâyı Berâat Gecesi 300 kere okuyanın her istediğini Allâh-u Te'âlâ'nın yerine getireceği nakledilmiştir. (Velîyüddîn er-Rahâvî el-Mahmûdî, Fezâilü'l-eyyâm, Süleymâniye Ktp., Reşid Efendi, rakam:156, verak:97a)

4) Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: **“Berâat Gecesi iki gözünüzün birine üç defâ, diğerine ise iki defâ sürme çekin ki Allâh-u Te‘âlâ sizi göz rahatsızlığından korusun.”** (Ebû ‘Abdillâh el-Hubeysî, Kitâbu’l-Berake fî fazli’s-sa‘yi ve’l-hareke, no:532, sh:193)

5) Rivâyet olunduğuna göre; zâlim ya da âşikâre günah işleyen birisi olmadıkça Berâat Gecesi **Allâh-u Te‘âlâ**’dan bir şey isteyenin mutlakâ murâdı gerçekleşir. (‘Abdülazîz ed-Dîrînî, Tahâratü’l-kulûb, sh:136)

6) Alî el-Kârî (Rahimehullâh)ın beyânına göre; Berâat Gecesi Zemzem-i Şerîf belirgin bir şekilde artış gösterdiğinden, bu gece çokça Zemzem içmek (bereket için) uygun görülmüştür. (‘Alî el-Kârî, et-Tibyân fî beyâni mâ fî leyleti’n-nisfi min Şa‘bân ve Leyleti’l-Kadri min Ramazân, Mecmû‘u resâili’l-Mollâ ‘Alî el-Kârî, 3/41)

7) Alî el-Kârî (Rahimehullâh)ın beyânına göre bu gece okunması müstehab olan sûrelerin en önemlisi Duhân Sûresi’dir. Zîrâ bu sûre-i celîle Berâat Gecesi’nin fazîletlerinden bahsetmektedir ve bu sûrenin okunmasının (70.000 meleğin istiğfârına ve mağfirete nâiliyet gibi) birçok fazîletleri vardır. (‘Alî el-Kârî, et-Tibyân fî beyâni mâ fî leyleti’n-nisfi min Şa‘bân ve Leyleti’l-Kadri min Ramazân, Mecmû‘u resâili’l-Mollâ ‘Alî el-Kârî, 3/52)

8) Berâat Gecesi (27 Mart Cumartesi’yi 28 Mart Pazar’a bağlayan gece) Namazı:

Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) **Alî ibni Ebî Tâlib** (Radyallâhu Anh)a şöyle buyurmuştur: **“Ey Alî! Her kim Şa‘bân’ın yarı (on beşinci) gecesinde yüz rekât kılar, her rekâta bir Fâtiha ve on İhlâs okursa, (şunu bil ki) ey Alî! Hangi bir kul bu namazları kılar ise Allâh-u Te‘âlâ onun için o gece istediği her hâceti yerine getirir.”**

Bunun üzerine: **“Yâ Rasûlellâh! Eğer Allâh-u Te‘âlâ onu şakî (îmânsız ölecek bir bedbaht olarak) yazdıysa, sa‘îd (îmânlı ölecek bahtiyar) kuluna çevirir mi?”** diye sorulunca buyurdu ki: **“Ey Alî! Beni hakla gönderen Allâh-u Te‘âlâ’ya yemin ederim ki; Levh-i Mahfuz’da: ‘Felan oğlu felan şakî olarak yaratıldı ama Allâh-u Te‘âlâ bu hükmü sildi ve onu sa‘îde döndürdü.’ diye yazılmıştır.**

(Demek ki ezeli ilimde onun tevbe edeceği bilindiğinden, muallak /askıdaki/ kâzâda yazılan şekâvet silinip, mübrem /değişmeyecek, kesin/ karardaki saâdet hükmü yerini bulur.)

Allâh-u Te‘âlâ bu (namazı kılan) kuluna yetmiş bin melek gönderir ki bir dahaki sene başına kadar onun sevaplarını yazarlar, günahlarını silerler ve derecelerini yükseltirler.

Allâh-u Te‘âlâ Adn cennetlerine yedi yüz yetmiş bin melek gönderir de onun için şehirler ve köşkler binâ ederler, hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı nîmetler hazırlarlar ve ağaçlar dikerler. Bu cennetlerin bir benzeri, kullardan hiçbirinin kalbinden bile geçemez ki, her bir cennette size târifte bulunduğum şehirler, köşkler ve ağaçlar doludur.

Eğer bu kişi bir dahaki seneye kadar ölürse şehit olarak ölür. Allâh-u Te‘âlâ ona o gece okuduğu İhlâs Sûresi’nin her bir harfine mukâbil yetmiş bin hûrî verir ki, her bir hûrinin bir erkek, bir de dişi hizmetçisi bulunur.

Ayrıca ona yetmiş bin gılman, yetmiş bin vildân (genç köleler, hizmetçiler), yetmiş bin kethüdâ (ciddî iş tâkipçisi) ve yetmiş bin kapıcı verir. O gece İhlâs Sûresi okuyan herkese yetmiş şehit sevâbı yazılır.

(Daha önce kıldığı ve daha sonra kılacağı tüm namazlar kabûl edilir. Anne babası cehennemde bile olsalar, onlara duâ ederse, onlar da (sağlıklarında) Allâh-u Te‘âlâ’ya hiçbir şeyi şirk koşmamışlarsa, Allâh-u Te‘âlâ onları cehennemden çıkarır da, böylece onlar cennete girerler.)

Beni hak ile peygamber gönderen Allâh-u Te‘âlâ’ya yemin ederim ki; bu kişi cennetteki makâmını, Allâh-u Te‘âlâ’nın yarattığı şekliyle görmedikçe yâhut ona gösterilmedikçe dünyâdan çıkmaz.

Beni hak ile Nebî gönderene kasem olsun ki; (bu kişi öldüğünde) Allâh-u Te‘âlâ gece ve gündüzün yirmi dört saatinin her bir saatinde, ona yetmiş bin melek gönderir ki ona selâm verirler, onunla musâfaha ederler ve Sûr’a üfürülünceye kadar ona duâ ederler. Bu kişi kıyâmet günü en kıymetli ebrâr meleklerle haşrolur. Allâh-u Te‘âlâ yazıcı meleklerle: ‘Üzerinden sene geçinceye kadar bu kuluma hiçbir günah yazmayın ve onun için sevaplar yazın.’ diye emir buyurur.

Her kim namazı ve âhiret yurdunu niyet ederek bu namazı kılsa, Allâh-u Te‘âlâ ona o gece Kendi katından büyük bir nasîb verir. Allâh-u Te‘âlâ ona rüyâsında; otuzu kendisini cennetle müjdeleyen, otuzu ona cehennem azâbından eman veren, otuzu onu hatâ yapmasın diye koruyan, onu da -ondan dünyânın belâlarını uzaklaştıran ve- kendisine düşmanlık edenlere tuzak kuran -ve ondan şeytanın hîlelerini uzaklaştıran- yüz melek göndermedikçe o kişi dünyâdan çıkmaz.”

(Ebu’l-Ferac ibnü’l-Cevzî, Kitâbü’n-Nûr fî fezâilî’l-eyyâmi ve’s-şühûr, Süleymâniye Ktp., Nafiz Paşa, rakam:329, verak:82b-83b; el-Ğazâlî, İhyâü ‘ulûmi’d-dîn, 1/203; ‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/348-349; Ebû Tâlib el-Mekkî, Kûtu’l-kulûb, 1/114; Ebû ‘Abdillâh el-Hubeyşî, Kitâbu’l-Berake fî fazli’s-sa’yi ve’l-hareke, rakam:529-531, sh:192-193; ‘Abdulazîz ed-Dirînî, Tahâratü’l-kulûb, sh:136; İsmâ’il Hakkî el-Bursevî, Rûhu’l-beyân, 8/403; Muhammed Hakkî en-Nâzillî, Hazînetü’l-esrâr, sh:68; Parantez içi ekler İbnü Ebi’d-Dünyâ, Fezâilü şehri Ramazân, rakam:9, sh:40; ez-Zebîdî, İthâfü’s-sâdeti’l-müttakîn, 3/425 ve es-Süyûtî, el-Le’âlî, 2/58’den alınmıştır.)

Muhammed ibni Alî (Radiyallahu Anhümâ)nın, merfû‘an (isnâdını Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)e ulaştırarak) şöyle buyurduğu rivâyet olunmuştur: **“Her kim Ramazan’ın yarı gecesinde ve Şa‘bân’ın yarı gecesinde yüz rekât kılar da, onlarda bin kere İhlâs Sûresi okursa, cennetle müjdelenmedikçe ölmez.”** (İbnü Ebi’d-Dünyâ, Fezâilü şehri Ramazân, rakam:9, sh:40)

Kişi dilerse on rekâtta 100 İhlâs’la da bu namazı kılabilir. **Zebîdî** (Rahimehullâh)ın beyânı vechile; bu namazdan maksat İhlâs-ı Şerîf’in 1000 kere okunmasıdır ki bu şekilde edâ edilse de yeterli olur.

Zünnûn-u Mısırî Hazretleri'nden rivâyet olunduğuna göre Berâat Gecesi her kim on iki rekât kılar da, Fâtiha'dan sonra 50 kere İhlâs Sûresi okursa yüz rekâtın sevâbını alır. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:58-59)

Berâat Gecesi'nin diğer namazları, duâları ve zikirleri için **“Şa'bân-ı Şerîf Risâlesi”**nin 136-186. sayfalarına, kitabın yeni baskısında ise 155-203. sayfalarına mutlakâ bakınız.

BORÇ ALIRKEN ÖDEME KOLAYLIĞI İÇİN OKUNACAK DUÂ

Meşâyihın ulularından **İmâm-ı Şa'rânî** (Kuddise Sirruhû) **Hazretleri**'nin nakli vechile; meşâyihın edeplerinden biri de onlardan biri borç almak murâd ettiği zaman kalbiyle **Allâh-u Te'âlâ**'ya teveccüh ederek (yönelerek) lisânıyla: **“Ey Allâh! Ben Sana güvenerek bu borcu alıyorum. Ey acıyanların en merhametlisi! (Bu borcu kolayca ödeyebilmem için) Senin sadakalarından bana ikrâm edeceğin bir sadaka olarak elimden tut.”** demesidir.

Nitekim büyükler:

«مَنْ تَدَايَنَ عَلَى اللَّهِ كَانَ عَلَى اللَّهِ أَدَاؤُهُ لَهُ.»

“Kim Allâh'a güvenerek borçlanırsa onu ödettirmesi Allâh üzerine (yine Kendisinin vaadi gereği) bir hak olur.” buyurmuşlardır.

(‘Abdülvehhâb eş-Şa'rânî, el-Envâru'l-Kudsiyye fî beyâni âdâbi's-suhbe, sh:248; ‘Alî ibnü Muhammed el-Mısırî, Kitabü'r-Risâle, -Mecmû'u resâili 'Alî ibnü Muhammed el-Mısırî zımında-, Millet Genel Ktp., Feyzullâh Efendi, rakam:1227, verak:124a)

Duânın Okunuşu

«اللَّهُمَّ عَلَيْكَ أَتَدَايَنُ فَخُذْ بِيَدِي صَدَقَةً مِنْ صَدَقَاتِكَ عَلَيَّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.»

Faydalı Mâlûmât

Meşâyihdan nakledilen bu rivâyet, ödeme niyetiyle **Allâh'a** güvenerek borç alan kişiye **Allâh-u Te'âlâ**'nın yardımcı olacağına delâlet etmektedir ki **Ebû Hureyre** (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ، وَمَنْ أَخَذَ يُرِيدُ إِتْلَافَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ.»

“Her kîm ödemeye niyet ederek insanların mallarını alırsa onun tarafından (borçlarını) Allâh öder (ona kolaylıkla ödettirir). Ama her kim onları(n mallarını) telef etmeyi murâd ederek alırsa Allâh da onu telef eder (malını da canını da zarara uğratar).” (el-Buhârî, es-Sahîh, rakam:2387, 3/116) hadîs-i şerîfi bu mânâyı teyid etmektedir.

